

# EGYETÉRTÉS

49. évfolyam | Budapest, 1913 VASÁRNAP augusztus 3. | 183-ik szám

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona  
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér  
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasuti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő:  
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs:  
EÖTVÖS KÁROLY

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:  
VI. KERÜLET, VACZI-KÖRUT 19. SZÁM

## Nem adott az Isten

Budapest, augusztus 2.

Ebben a mi gyönyörű, bérczkoszoruzta szép magyar hazánkban vagy négy milliónyi családfentartó minden áldott reggel körülbelül emígyen sóhajt föl, amidőn elindul napi robotjához:

— Hej, én édes Istenem, megint fölvirrasztottad ránk a te napodat, amelyről oly szépen megtanultam az iskolában azt, hogy az a „mindenket életető napvilág”. Az én jó öreg tanítóm (— áldja meg az Isten haló poraiban is; legalább nem kell most koplalnia, mint nekem —) olyanszépen tudta elmondani, hogy a nap bearanyozza sugarával az eget, a földet, hogy aczélossá teszi buzámat, hogy mámorító tüzessé teszi boromat! Hanem ebben az elátkozott évben, nem hiába 13-ik ez a huszadik században, csak nem akarod megmutatni aranyos napodat Uram, Istenem. Haragos fellegetek küldesz helyette és omló szakadást azokból. Buzánkat viz mossa a lábán, csira rontja a keresztjén. Szőlőmet pusztító gomba sorvasztja és láthatlan féreg pusztítja. Ami megmarad is, csak fél áldás lesz, mert hát adtál Uram biztató reménységet májusban — de el is vetted júliusban.

— Mit csináljak? Csak huznom kell az igát mégis, ha látom is munkám kárhavesztét! Adót fizetnem kell az államnak, adózom a községnek és megadóztat a pap is. Ha nem eszem, nem baj;

a főbíró nem kéri számon tőlem, miért zörögnek ösztövére csontjaim? Ha vékony a mundérom és folt takarja a foltot rajta, nem baj, azért még nem bánl a végrehajtó, legföljebb kevesebb köldus állít meg az utcán. Fáj a lelkem ugyan, ha kis cselédeim nem mehetnek új ruhában vasárnap templomba, de szegények megnyugosznak anyjuk szavában: Lássátok gyermekeim, az idén nem adott az Isten! . . . És igaza van. Elvetted, Uram Isten, amit adtál, tehát nem adtál. Te tudod, miért tetted? Nem szállok veled pörbe. De ha mindenható vagy, ha egyforma gyermekeid vagyunk mindnyájan, hát miért nem világosított meg azoknak az elméjét, akik a végrehajtókat küldik? Miért nem tudják azok a nagy urak azt, hogy az idén nem adott az Isten? . . .

— Nem adtál, Uram, semmit, aminek a sötét felhők alatt örülnénk. De legalább álmainkat hagynád meg. Oly jól esnék álmodni, hogy ragyogó kék ég alatt, vidám pacsirta szó mellett, feszülő izmokkal vágom az aranysárga kalásztengert. Álmodtam is. De amióta szomszédom utolsó tehenét elvitték dobszó után adóba, azóta aludni sem tudok. Szegény öreg asszony hiába mondta, hogy egyetlen kenyérkereső fia féleve szolgálja a császárt a messze grániczon, hogy nincs, ki pénz szerzen, hogy csak az utolsó tehenét táplálja őt . . . Mégis elvitték a Riskát. Elvitte a császár katonának kenyérkereső fiát, elvitte

adóba tápláló jószágját. Hát miből éljen az a szegény öreg asszony? Hát nincs senki, aki megmondja a császárnak, hogy az idén nem adott az Isten? . . .

— Azt mondják, vannak a császárnak is cselédei. Azt mondják, a nagyságos képviselő urak, a kegyelmes miniszter urak és a császár többi nagyfejű szolgálja, mind azért huzzák a nagy fizetést, hogy segítsenek a bajunkon. És azt mondták, válasszunk kormánypartit képviselőt, akkor minden bajunk rendezésre mindjárt száz forintot, de aztán többé nem láttuk őket. A száz forint elment a váltóra, de a bajok csak szaporodtak. Hiszen igaz, nem tehetnek a miniszter urak az árvízről, a jeges esőről. De amikor mindenünk odaveszett, amikor az éhhalál előtt állunk, akkor mégis csak tehetnének értünk valamit! Abból a sok adóból, amit elvittek tőlünk, miért nem kapunk vissza annyit, hogy el ne pusztuljunk? Miért csak ott kapnak, ahol kormánypartit kell választani és miért csak azok kapnak, akik a jobbpartra szavaznak, még ha nem is vitte el az árvíz termésüket? Miért van a kormánynak pénze vesztegetésekre és miért nincs azok számára, akiknek az idén semmit sem adott az Isten?

— Pedig valami nagy bajnak kell lenni. Eddig azt hittem, hogy csak miniket vert meg az Isten haragos kedvében. Azt hittem, hogy azok, akik nem a földből élnek, meg vannak rendesen. Most

## Cserkészlet

Írta: Paizs Ödön

(Utánnyomás tílos)

Kincsek között.

Magam is érzem, Kolozsvárról, a nagyságos fejedelmek kincses városáról, nem illik, nem szabad így feecsegnem, ahogy ez az irás szeretne pletykálódni. Itt minden házban egy Mátyás király született, minden második épületben valami tudományos, társadalmi intézmény rejti el, komor és méltóságos felséggel uralja ez a város egész Erdélyt, mást érvényesülni nem is hagy maga mellett. Néha az anyaország felé is pislant, nagyuri gesztussal egy-egy hatalmas embert ad Budapestnek. . . Ezt csak a magam igazolására mondtam el, ugyment-ségekben, hogy a város levegőjének illatában én is megfürödtem, valahogy én se csukott szemmel szaladtam végig az utcákon, de. . . De. . . — mit kertelek már tovább — csak egy kis rész, a városnak tán egyik igen eldugott része rajzolta csak bele magát a szemembe, azt elfelejteni nem tudom. Mintha a többi minden egyszerre elhomályosodna, a házak, a paloták a földre bujnak, még azt se veszem észre, hogy itt van az ország leggyönyörűbb, legimpozánsabb szobra, a hamar elment Fadrusz remeke, Holló Mátyás, mögötte a régi, patinás templom, amely arra való, hogy nyugodt, fonséges szépségével az atheistát imádkozásra készítse; sőt tovább megyek, a park, a sétány százados fáit is oda adom a városligeti fiatal csemetékért, de az a kis utca folyton

visszahív . . . Az Egyetem-utcából indul el, egyenesen végigrohan, a Kálvinista-templomnál egy piczit időzik, megfordul maga körül, térré terül, talán csak azért, hogy visszanezhessen. . . aztán régi, nagyon régi, pár századdal ezelőtt itt hagyott kis utcává szűkül, oda csavarog a várfalig, itt kezdődött vagy itt végződött a régi város. . .

Igaz, itt van az egyetem egyik kapuja is, az egyetemi polgárok itt sietnek az előadásra, de ez nem fontos, az utca nem is igen hederit rá, gyorsan, simán elsiel mellette. Egyetemi épületek, más középületek is akadnak, régi táblákat látunk, a latin irás el-elárulgat elporosodott emlékeket, a fogház sima, egyszerű fala is itt fehérlik, de erről alig érdemes beszélni. Tekintélyes, fejbőlintást követelő házak czimereiben, a kiakasztott pajzson koronás kígyó csavarodik, levágott félkar hadonászik, a vér ömlik a lenyisszantott török fejből. Az ajtókat kinyitni veszélyes — nap ragyog rajtuk, a faszugarak egyenlő arányban omolnak szét — egyetlen íves boltzatban bukdácsol előre a tekintet, tényleg a multban járunk, egy régi udvarházban, a folyosó jobbra-balra hajlik, a nap átható fénye erős világos festékekkel vonta be a halovány zöld faleveleket. . .

A régi színház . . . Csak most veszem észre milyen átható esend fogott körül. Villamosokat ide nem toltak be, hogy a csillingelésé lármázzon, kocsis is nagy ritkán vetődik erre, az enyémet is megállítottam a sarkon, már régen elkergettem. . . Egyedül vagyok, sehol senki, kedvemre játszhatok a régi dolgokkal, amelyeket csak könyvekből ismerek, jó barátaim, a beszédes betűk trécselték el nekem. Az se zavar,

hogy mozi-plakáttal esufították el a mult kapuját, oldalt csonkán mered az oszlop, a szobrot — talán Szigeti ült ott azelőtt — elcipelték, a csend nagy varázsló, halkán kopog: itt kopatt a első cipőit, a gyerekcipőket a legnagyobb asszony, akít még mindig imádni kell: Pálmay Ilka; isteni dal esendül ki, Blaha énekel. . . Ezer és ezer alak vetődik elém, a fejemben ismert nevek zognak, nem merek egyet is kilopni belőlük, aki Magyarországon valaha is színész volt, innen indult el tétován, egy kicsit támolyogva a dicsőség folyton felturt útján előre. . .

Mellette, a kis utcában, a Színház-utcában már este van: ott este van mindig. A vastag fák olyan félénkek, mint a kis gyermekek, összebujnak, egymásba fogódnak, annyira átölelik egymást, hogy még a kíváncsi napsugarak se tudnak átvergődni a sűrű gallyakon: itt mindig sötét van. Elszáradt, régi levelek szönnyegé porladtak, finom diszkrézióval fogják fel a lépteket, ide titokban lehet besurranni. . . Ott oldalt a színházbejáró, az ajtó csukva. . . Reszketve, félve állok meg, ideges, rapszodikus melódiákat kopogtat ki a szívem, mint mindig, ha a hölgy közeledését érzem. . . Csak jönni fog talán. . . Picziny nyílás, alig látszik, kiröppen, már a keblemen, elcuzzpan a csók. . . A kedves fák biztatón, helyeslően bólogatnak, pajtásosan zognak. . .

Az ajtó csak nem nyílik. . .

Most kezdek éledni. Először a szomorúság fog el, aztán az érzéseim mindinkább durvulnak, már harag, már a düh diktál bennem. Persze, persze, hiszen itt már nem játszanak, itt már régen nem játszanak. Ott azon a nagy

látom, nem így van. A komárnak a fia lerongyolódva jött meg a városból, a nagy gyárból. Azt mondja, éheznek a nagy város is. Ahol ezer ember kereste kenyerét, most csak háromszáz dolgozik, ahol tolongtak a vásárlók, most csak úgy kong az üzlet az ürességtől. Multkor egy milliomos gyárának kapuját csukták be, tegnap egy nagykereskedő házáat? Akárhova fordul az ember, mindenütt csak csüggedő emberek, mindenütt csak azt rebesgetik: mi lesz holnap? Azt mondják, nincs pénz semmire. Nemcsak a magánosoknak nincs, hanem az államnak sincs. A nagy állami munkák elmaradnak s a munkások fizetési állnak munkanélkül. Hát hogy lehet ez? Hiszen, ha nekünk nem is adott az Isten, de az állam az adóba csak elviszi, amit adott. És még sincs pénze a nyomorult nép számára?

— Én Uram, Istenem, hát ha a mi számunkra semmi segítyt sem tud ez a kormány adni, ha az a Tisza gróf minket semminek sem tekint, legalább ne csufolna föl bennünket azzal, hogy ezer milliót fizet a bécsi katonáknak. Hogy kellene az a pénz nekünk majd vetőmagra, elszakitott fölteréseink és hidjaink helyreállítására, utaink feltöltésére, adóba elpredált állatjaink visszaszerzésére! És hogy kellene a szünetelő gyárak kapuinak megnyitására, hogy ne meneküljenek a munkáskezek ki idegenbe ebből a szerencsétlen országból, amelynek kormánya ad pénzt vesztegetésre, ad pénzt hadseregére, de nem ad pénzt annak a nyomorgó népnek, amelynek semmije sincs most, amikor nem adott az Isten! . . .

— Nem tudom mit hoz a holnap? Ma még gondolkodom, még élek. Lehet, hogy holnap már nem gondolkodom, hanem ösztönszerűleg végzem a munkámat. De mi lesz azután? Mi lesz, ha nem bírom ki a gondolkodás nélküli életet? Mi lesz, ha egyszer azt találom gondolni, hogy azoknak a nagy uraknak, annak

téren, a Hunyadi-téren építettek valami hatalmas tákolmányt, gyönyörű színház: mondják, nagyszerű a felszerelés, a modern igények, meg más ilyen hangzatos jelszavakra emlékszem a megnyitó beszédből, az előzetes kommunikéből, igen, persze, józanul és hidegen mérlegelve, bírálgatva a dolgokat, így van rendjén. . . De. . . elvégre azt beszéltek, hiszen dicsekedtek velem, hogy Janovics, a direktor, kiváló rendező, jóízű ember, hát édes igazgató ur, maga még nem járt estefelé erre felé. . . Direktor ur, nem gondolja, hogy egy ilyen régi színházat agyon kell tatarozni, még az se baj, még azt se bánom, ha szépen, kedvesen, észrevétel nélkül becsapja a publikumot. Jól van, dűledézni már minden fal. Az egyik évben az egyiket, a másikban a másikat cserélem ki, építem újra, úgy, hogy lassankint már egy régi kő sincs a falban. . . Így csálni szabad, sőt kell valamiképen megmenteni az illuziót. Ha a szatócsnak, a sarki hordárnak nincs ilyesmire érzéke azt értem, de ön direktor ur?! Azt mondják, hogy néha rendezni is szokott. . . Kolozsvárhoz, ehhez a régi, nagy multu városhoz csak a régi színház illik. . .

A szomorúság csak nem akar hűtlen lenni hozzám. Elkísér a református gimnáziumig, ahol az apró kis ablakok barátságosan hunyorgatnak felém. Fehér, vakító mész, tisztaság, rend, egyszerűség mindenütt. Sok-sok boltivel raktak egymásra az udvarban, az isten is arra teremtette őket, hogy ott bujcskát játszzanak. . . Most üres, mert kihalt, szünidő van. . . A csend már bántani kezd, mintha ujjai támadtak volna, a torkomra fonódnak, fojtogat. . . Az elmúlt ifjúságomat szeretném megkönyezni. Milyen sivár, milyen

a Tiszának és cselédeinek kutya kötelességük észrevenni azt, hogy nekem az idén nem adott az Isten? És mi lesz akkor, ha én és velem együtt éhező millió osztályos társam a nyomorban egyszer csak nem nyugszunk meg édes anyánk szavaiban: Hagyd, édes fiam, nem adott az Isten! . . .

Igy gondolkodik ma ebben a tejjel-mézszel gazdag országban öt millió családfenntartó ember. A föld görnyedő parasztjától a hivatalnokig, a „nemzeten tartó középosztály“ szemérmes koldusaiig. És vajjon ez a dicső kormány maga maga lázas „nemzeti munkájában“ mikor érti meg, hogy az idén nem adott az Isten? . . .

Budapest, augusztus 2.

**Megfőlebbezték a rappresentanza fölosztalását.** A fölosztalott fumei képviselőtestület tagjai ma főlebbezést nyújtottak be a közigazgatási bírósághoz. A felebbezésben ismertetik a rappresentanza fölosztalásának előzményeit. A fölosztalást törvénytelennek tartják és éppen azért arra kerik a közigazgatási bíróságot, hogy a fölosztalást semmisítse meg. Tiltakoznak az ellen, hogy a kormányzó törvényes határidőn, négy héten belül nem írta ki az új választásokat. A belügyminiszter június 17-én oszlatta föl a képviselőtestületet és ez alatt az idő alatt még csak intézkedés sem történt az új választások megejtésének előkészületeire. Végül óvást emelnek azon rendkívüli intézkedések ellen is, amelyek a fumei kormányzó Fiumében életbeléptetett, holott erre szerintük semmi jogos ok és törvényes alap nem forgott fenn. A fumei kormányzóságon azt mondták, hogy az új választásokat azért nem írták ki eddig, mert a választási laistrom még nem készült el.

**Az amerikai magyarság Désy Zoltánnak.** Az amerikai magyarság „a magyar politikai tisztaság panamadónló harcosságának“. Désy Zoltánnak aranykönyvet nyújtott, amelybe — mint az „Amerikai Magyar Népszava“ jelenti — eddig kétszáznál több egyület írta be nevét. Így Newyork városából 14, Newyork államból 9, Newjersey államból 38, Connecticut államból 29, Pensylvánia államból 63, Ohio államból 17, Illionis államból 10, West Virginia államból 7, Virginia államból 5, Colorado államból 2, Indiana államból 6, Michigan államból 1, Massachusetts államból 2, Nebraska államból 1, Wyoning államból 1, Wisconsin államból 1, Maryland államból 1, Kentucky államból 1, Canadából 1 magyar egyület.

unott volt minden. . . Itt felélednek, elméjöknek azok az emlékek, amelyek a könyvekben maradtak meg a lelkemben, amelyekért már diákkoromban is annyit sirtam. Romantikus, meleg, szeretettel sürített, bohó diákkélet! Pedellus, carcer, praeses, régi latin szavak gomolyognak körülöttem, talán ha itt lettem volna, ha neveltek volna, nem úgy mint fenn, Pesten, a hideg városban tömték belém a szajkó-étket, a biflázni valót, talán még lett is volna valami belőlem, talán ember lettem volna. . .

Kifordulok a kapun, a kálvinisták pogányos, komoly méltóságú temploma megállít. Gula-alakban, háromszögben fut össze a homlokzat, mintha daczos, büszke ember-homlok lenne és neki feszítené a társadalmi előítéleteknek. Mondják, nem tudom igaz-e, valamikor katolikus istenháza volt, úgy vették el, erőszakal, háborúval, a reformátusok. De inkább nekik való, a forradalmároknak, a kemény-nyakoknak.

A kis utcán sietek végig. Még a legérzékenyebb embert se hagyják hidegen ezek a pirinyó házak. A fák csöndben pihegnek a gyöngye szellősuhanásban, mintha álmodnának, észre se vesznek, ha lábujjhegyen ellopódnak mellettük. A lombok ugyan kihajlanak az utcára, de valahogy mégis az az impresszió, hogy lecsukják a szemüket, tudomást se vesznek rólunk.

Régi falak. . . Ott húzódnak a távolba. Csöndesen a multba sülyedve, a régi időkön melázza szomorkodik a vártorony. . .

A kincsek között olyan szegénynek érzi magát az ember. . .

## A főpanamista Bécsbe megy

— Balthazár a klerikálizmus ellen —  
Virtuskodik a főszoigabiró ur

— Hírek a politika világából. —

Budapest, augusztus 2.

Egy röpke szó nyilalott a hazán keresztül s e röpke szóban — hál' isten — semmi fájdalom. Sőt e hír, annak ellenére, hogy Bécsből érkezett, bizonyára a legtisztább öröm kulforrása lesz. Egy bécsi információ szerint ugyanis Lukács László volt miniszterelnök, a kit a törvényes az „Európa legnagyobb panamistája“ czímmel és epitheton ornans szal díszített fel, a közeli időben elhagyja végleg hálátlan hazáját s végképp felköltözik Wienbe, nyilván a gyönyörű császárváros nem kis rémületére. Lukács új állást kap, elfoglalja majd a lelépő közös főszoigabiró elnöknek a helyét. Elmegy tehát a főpanamista s a haláron a társadalom száműzöttje bizonyára el fogja szavalni: „Átok reád, magyarok hazája, átok reád, te pártos, büszke nép. . .“ A magyar nép azonban ezzel vajmi keveset fog törődni, tudván, hogy az átok, pláne a gonosz, bűnhődő lélek boszuvágyó átkozódása nem fog s a magyarok hazája legföljebb csak azon fog sajnálkozni Lukács távozásakor, hogy nem viszi magával a Lajtántulra Tiszát, Khuent s a többi alkotmánytipró, panamista mungó-pereputtyot.

Ismét a legizetlenebb reklámhősről, a radikálisból mungóvá vedlett Balthazár Dezsőről, a nyirbátori „pártonkivüli“ jelöltről szól a nóta. A renegát református püspök ma a bankokrácia felekezeti lapjában, a minden kormányt híven kiszolgáló „Egyenlőség“-ben — amely a derék és hazafias magyar zsidóságot folyton Tisza gyilkosán ölelő karjába szeretné terelgetni — hihetetlen nagyképiséggel nyilatkozik a klerikális reakció veszedelméről és zsidó polgártársait közös harcra hívja föl az 1848:XX. t.-cz. érvényesítése érdekében. Balthazár szerint tehát a klerikálizmust az ellenzék képviseli s ugyancsak ez nem engedi az idézett törvényezikk végrehajtását. Direkt humoros. Tessék csak kissé visszagondolni. Gróf Batthyány Vilmos és Prohászka Ottokár katolikus püspökök kivételével az összes római főpapok a főrendiházban a kormánnyal szavaztak mindig. Csernoch János hercegprímás, a kinek klerikális érzelmei közismertek, egyik legfőbb támasza az erőszak uralmának s ezért jutalmul meg is fogja kapni a Balthazárnak annyira nem tetsző katolikus autonómiát. De talán gróf Zselénski Róbert vagy gróf Zichy János hirhéd liberálisok-e? Avagy a korcs választójogi reform, a drákói kivételes törvények, a sajtószabadság megnyirbálása, az esküdtszék hatáskörének szűkítése, a közigazgatás államosítása, nem is szólva a házszabály- és törvényesítések halmazáról, nem mind a legfeketébb reakció gyümölcsei-e? Az ellenzék minden csoportja — tehát a klerikális néppárt is — őszintén küzd a reakciós hatalmi túltengés a hozzászegődött korrupció ellen. A néppárt is át van itatva modern szociális gondolkodással, ellenben Balthazár ur már egy szót sem mer írni az egykor oly fanatikusan sürgetett szekularizáció érdekében. Az 1848:XX. t.-czikket sem fenyegeti veszedelem az ellenzék részéről, amelynek vezérkarában igen kiváló protestáns férfiak ülnek, mint Kossuth Ferencz Szentiványi Árpád, báró Prónay Dezső, báró Kemény Árpád, Tóth János, Mezössy Béla, Désy Zoltán, Meskó László, de Jasth Gyula gróf Andrássy Gyula, gróf Károlyi Mihály, Barabás Béla, Bakonyi Samu, Földes Béla felvilá-

gosultságában sem lehet kételkedni, sőt hitet merünk tenni reá, hogy ezek a nem protestáns politikusok is sokkal liberálisabbak, mint a mai Balthazár. De nem vesszük ki a sorból gróf Apponyi Albertet sem, akit Balthazár oly szívesen gyanúsít meg. Apponyi, bármily jó katolikus is, sohasem fogja felekezete érdekeit a haza és az alkotmány érdekei elé tenni, mint ezt Balthazár püspök ur cselekszi.

A mai nap krónikájához tartozik az is, hogy az egyik bihari kiskirály — miután Berettyóújfalun a törvény és a politikai szabadságok vért vette — most tovább virtuskodik lovagias téren. Wertheimstein Henrik belényesi főbíró ma provokáltatta gróf Károlyi Mihályt, aki az ő működését a sajtóban kritizálni merete. Tehát már ez is tilos. Fejére szól, ki szót emel, Tiszánk nem alhatik — vallja bizonyára Wertheimstein, akiben a geszti Neronak gyönyörűsége telik. De ezuttal igen kemény fába nyesi belé bicskáját a belényesi pasa s igen könnyen beletörhetik az a bihari penge.

Mai hireink itt következnek:

**A vezérkari főnök távozik**

A rendszerint jól értesült bécsi „Neue Freie Presse” közli ma, hogy báró Hötendorfi Conrad Ferenc vezérkari főnök *őszszel lemond állásáról*, mert a megfeszített munka megörölte erejét és idegeit. Előkelő katonai körökben utódaül emlegetik *Höfer* vezérőrnagyot és *Csicserics* vezérőrnagyot is, aki az orosz-japán háboruban az osztrák-magyar hadsereg rendkívüli attaséja volt. Egyidejűleg a vezérkari főnök lemondásával, de minden esetre a nagy hadgyakorlatok befejezése után megvált állásától báró *Giesl* prágai hadtestparancsnok, akinek vezérkari főnöke *Redl* ezredes volt és lovag *Kummer* gyalogsági tábornok is lemond a przemysli hadtestparancsnokságról.

**Lukács Plener utóda**

Bécsből jelentik: Itt azt az érdekes hírt beszélik, hogy a közös számvevőszék elnökségében belátható időben változás fog beállani. Dr. *Plener* Ernő, ez a kiváló pénzügyi szakember megválni készül diszes állásától, melyet oly régóta fényesen betöltött és nyugalomba vonul. Ez azonban nem jelenti azt, hogy pi-henni fog, mert belép az osztrák földhitelintézet igazgató-tanácsába, ahol tág tere nyílik nagy pénzügyi lehetőségének és tudásának. Utódjául *Lukács* László volt magyar miniszterelnököt említik. Lukács, ha majd kinevezése elkövetkezik, végképpen elhagyja a magyar fővárost és Bécsben telepedik meg. A közös számvevőszéknek már régen nem volt magyar elnöke. Valamikor *Tóth* Vilmos, a Lónyay-minisztériumnak volt híres belügyminisztere töltötte be e diszes állást.

**Wertheimstein provokálta Károlyit**

A hírhedt berettyóújfalui választásnak szennyes hullámai csak nem akarnak elsimulni. A bihari junker-satrapáknak sehogy sem tetszik, hogy jogtiprásaikat az ellenzék és a független közvélemény nem hajlandó dicsérettel elismeréssel honorálni. Így lovag *Wertheimstein* Henrik, aki, úgy látszik, bizonyos szempontból szolgabírói társai közül „snájdíjság”-éval ki szeretne válni, újfalui gúszos szereplését affér-csinálással letézi s ily módon próbálja terrorizálni a jogos kritika gvakorlóit. De ebben már kevesebb szerencséje lesz, mint az immunitás megsértésében s a mungó-szavazatok szállításában. Sem gróf *Károlyi* Mihály, a függetlenségi párt illusztris vezére, aki saját szemével győződött meg a Biharban dúló ázsiai állapotokról, sem más el nem fogja ültetni magát a belényesi főbíró ur érthetetlen érzékenysége folytán a szabad bírálattól. Legelőbb addig nem, amíg Budapestet bekebelezik Tiszák megkötyagosodott, züllött szűkebb pátriájába.

Wertheimstein legfrissebb hősködésének egyébként ez a története. Gróf *Károlyi* a *Pesti Hirlap* csütörtök reggeli számában egy interjú keretében nyilatkozott a berettyóújfalui „alkotmányos” küzdelem borzalmairól s ezek során igen elítélő megjegyzésekkel illette a főszolgabíró urak önkénykedő eljárását is. Ezt sértőnek vette *Wertheimstein* — holott inkább találva kellett volna éreznie magát — és mint egy félelem és gáncs nélküli lovaghoz illik, lovagias tere lépett. Ma báró *Berg* huszárőrnagy és *Prihradni* huszárkapitány megbízottai révén Nagyváradról távirati uton magyarázatot, illetve elégtételt kéretett a pártvezértől csütörtöki éles nyilatkozatáért. Károlyi ma nem volt a fővárosban — Főthon időzik gróf *Károlyi* László birtokán, ahová a sürgőnyt továbbították — s így segédeit még nem nevezhette meg.

**A városok reformja**

A közigazgatás reformja, mint már jelentettük, félig-meddig készen van. A reform kimerítően kiterjeszkedik a városok rendezésére is. Néhány új önálló törvényhatóságot és rendezett tanácsu várost alakít, amíg egyes városokat lefokoz nagyközséggé. A tervezet *öt várost* kivesz a vármegvék hatásköre alól és törvényhatósággá emeli. Ezeknek főispánjuk lesz és ugynevezett autonómiájuk. Az eddig huszonhét törvényhatósági joggal felruházott város mellett autonómiát és főispánt kapnak: Nyiregyháza, Nagykanizsa, Nagyszeben, Szolnok és Szombathely. Ezeket kívül valószínű, hogy még néhány város, amelyekben a nemzetiségek vannak többségben, szintén törvényhatóságot kap, hogy a főispáni karba néhány románt lehessen bevinni. A tervezet szerint rendezett tanácsu városokká avasznak a következő nagyközségek: Abony, Apátin, Békéscsaba, Csongrád, Kalocsa, Mohács, Nagyszalonta, Orosháza, Szarvas és Törökszentmiklós. Nagyközségekké sülveszti a kormány: Kólozst, Abrudbányát, Bazint, Bereczket, Felsőbányát, Gyulát és Karczagot, mert ezeknek állítólag nem telik a városi önkormányzat költségeire.

**A rendőrség államosítása**

A közigazgatás reformjában az első lépés a rendőrség államosítása lesz, amelyre vonatkozólag már kész is a javaslat a belügyminisztériumban. Ez a javaslat már az őszszel a Ház elé kerül és 1914. január elsejével életbe is lép. A javaslatnak fontos rendelkezése, hogy minden királyi ítélőtábla székhelyén, *tízenegy városban főkapitányi állásokat szerveznek*. A főkapitányok és helyettes-főkapitányok közvetlen alárendeltjei a kerületi kapitányok lesznek, akik a kisebb városokban állanak a rendőrség élén. A főkapitányok hatásköre nemesak a saját városukra, hanem a tábla területére is kiterjed. Az állam a vidéki rendőrségek mai státusát csak részben fogja átvenni és a tisztikarba főleg jogvégzett fiatal erőket fog kinevezni. A nem jogvégzett tisztviselők megmaradnak ugyan állásukban, de előléptetésre aligha lehet reményük. A törvény életbeléptetésétől kezdve a főkapitány ítéletei nem a városi tanács elé kerülnek, mint eddig, hanem a tanácsi vélemény kihagyásával *mindjárt másodfokban a belügyminiszterhez*, amely eddig ez ügyekben harmadfokú hatóság volt.

**A horvát helyzet**

Zágrábból táviratozzák: Ma megjelent *Skerlec* báró királyi biztosnál *Lorkovics* és *Popovics* a szerb-horvát koalíció nevében, hogy a keddi megállapodáshoz képest tovább tájékozódjanak a királyi biztos tervei felől. A mai tanácskozáson főleg a vasutasok szolgálati pragmatikájáról és annak kiküszöböléséről volt szó, de határozat nem jött létre, mivel a királyi biztos előbb jelentést akar tenni *Tisza* István gróf miniszterelnöknek eddigi tárgyalásairól. Ha visszatér Budapestről, akkor még a szerb radikális és a régi unionista párt képviselőivel fog tárgyalni, majd ismét Budapestre utazik, ahol a végleges döntés fog esni.

**Az Andrássy-párt Pécsott**

Pécsről jelentik: Az *Andrássy-párt* szervezése iránt Pécsott és Baranyamegyében azonnal megindult a mozgalom, mikor köztudomású lett *Andrássy*

Gyulának a pártalakításra vonatkozó elhatározása. A siker érdekében különösen sokat fáradozik *Hoffmann* Ottó dr. volt országgyűlési képviselő. A mozgalom hatalmas eredménnyel jár, amire jellemző, hogy két politikai napilap erőteljes állást foglalt a párt mellett s legkivált a *Dunántul* fejt ki élénk propagandát. *Andrássy* országos zászlóbontása után a pécsi és a baranyamegyei pártok nyomban megalakulnak. Az eddigi eredmények szerint e helyi pártok a legerősebb vidéki szervezetek közé fognak tartozni.

**A nyirbátori választás**

A nyirbátori kerület függetlenségi jelöltje, *Laehue* Hugó, holnap mondja el programbeszédét a kerület egyes községeiben. Utjában elkiséri *Mezőssy* Béla, *Vay* Gábor főrendiházi tag, *Benedek* János és még több függetlenségi képviselő. *Balthazár* Dezső püspök, az ellenjelölt, Nyirbátorban mond holnap programbeszédet. A választó polgárság körében nagy megütközést keltett Balthazár püspöknek az a minap tett nyilatkozata, hogy őt a jelöltség vállalásánál nem politikai, hanem tisztán csak *vallási* szempontok vezették. Balthazár püspök ilyen módon akar kibújni az alól, hogy nviltan szint valljon és a kormánnyal szemben elfoglalandó álláspontját precizizozza. A kerületben azonban úgy tudják, hogy a püspök a jelöltség elfogadása előtt *Jeszenszky* államtitkárral tárgyalt, aki pedig tudvalevőleg a munkapárt választásait intézi, még pedig nem csak taktikai, hanem anvagi kérdésekben is. A választást megelőzőleg az egyesült függetlenségi pártnak és a szövetségelt ellenzéknek több tagja fog még leutazni a kerületbe, hogy *Laehue* Hugó jelöltségét támogassa. A függetlenségi párt kilátásai egyébként kitünőek. A kerület a múltban, egy-két eset kivételével, mindig függetlenségi képviselőt küldött a parlamentbe és erősen bizakodnak, hogy most is sikerül győzelmet aratniok.

Az *Equenlőség* holnapi számában *Balthazár* Dezső debreczeni ref. püspök vezető helyen foglalkozik az 1848. évi XX. t.-cz. végrehajtásának a magyar zsidóságra vonatkozó hatásairól. A szabadelvűséget és a nemzeti haladást végveszéllyel fenvegeti *a klerikális reakció, nyilt és leleplezett törvénytelen a középkor sötét uralmát akarja berendezni közéletünkben, intézményeinkben, törvényeinkben*. — mondja egy helyen. — Majd megkülönböztetést tesz a római katolicizmus és klerikalizmus között. *A liberalizmus a klerikalizmus bukása után érhető csak el*, ennek pedig a leghathatósabb tényezője a viszonosság és egyenlőség, ami megint törvényi elv az 1848:XX. t.-cz.ben van lefektetve. Ezt kell a feladás homályából napvilágra hozni, ezt kell intézményileg életbeléptetni, biztosítani. Felvetették a kérdést, hogy az 1848:XX. t.-cz. 3. §-a, mely felekezetekre vonatkozik, a hivatkozott szakasz világosan kimondja, hogy minden bevett vallásfelekezetre. Az 1895:XLII. t.-cz. I. §-a szerint: „Az izraelita vallás törvényesen bevett vallásnak nyilvánítottatik.” A cikket így fejezi be: „Én bízom benne, hogy a zsidóság is megérti az idők jelét és visszatér ahhoz az eszméhez, ami neki is egvedüli létalapja, életértelme: a szabadelvűség nagy eszméjéhez és a rövid káprázat után a szabadelvű haladás tisztta, egvenes utjára lép. Ezen az uton az egy irány báltársáinként találkozunk.”

**Függetlenségi szervezkedés**

A most lezajlott berettyóújfalui választás egybek között azzal a tanulással is szolgált, hogy azokban a községekben, ahol a függetlenségi körök szervezve voltak, a választókat sem miféle *presz-szió* és pénzigérgelés sem tudta megingatni, de ahol a szervezést még nem vitték keresztül, a munkapárt könnyen tudott dolgozni. — annál könnyebben, mert sem képviselőt, sem törvényhatósági bizottsági tagot nem engedtek a községekbe, csak külön főszolgabírói engedély mellett. A kerület községeinek polgárai a választás napjának estéjén felkeresték *Károlyi* Mihály grófot és arra kérték, hogy a községi függetlenségi körök szervezésének munkájában a központ is támogassa őket. A függetlenségi körök megalakításának kezdeményezői mind gazdaemberek, akik maguk építik ki most a kerület minden egyes községében a szervezetet. A szervezésben tevékeny részt vesznek *Elek* Gusztáv es. és kir. kamarás, kerületi pártelnök, továbbá *Leszkay* János, a párt volt elnöke. *Leszkay* Gyula és *Balogh* Tihamér nagybirtokosok.

**Budapest, augusztus 2.**

**Harkányi programbeszéd.** *Harkányi* János báró kereskedelemügyi miniszter *Zichy* Andor gróf társaságában és *Jármay* Elemér miniszteri titkár kíséretében ma délután Nagyszentmiklóásra utazott, ahol *Nákó* Sándor gróf házában fog megszállani. A miniszter, aki holnap, vasárnap délelőtt fél-

tizenegy órákor tartja Nagyszombatúson programbeszédét, még holnap délután vissza készül utazni Budapestre.

**Vértessy államtitkár szabadságon.** Bécsből jelentik: Vértessy Géza, a király személye körüli minisztérium államtitkára ma több heti szabadságra ment.

**A végtelen Gerő affér.** Bécsi beavatott forrásból azt az értesülést kaptuk, hogy a Gerő Vilmos százados ellen megindított vizsgálat még nem nyert befejezést. Gerő jelenleg szolgálatot teljesít, helyettesíti a parlamenti őrség szabadságon lévő parancsnokát.

**Az üzleti záróról szóló törvény életbe léptetése.** A kereskedelemügyi minisztérium közli, hogy az üzleti záróról szóló törvény július 31-én szentesítést nyert. A törvény és az erre vonatkozó végrehajtási rendelet augusztus hó hetedikén fog a törvénytarban, illetve a Budapesti Közlönyben kihirdettni, amely napon a törvény életbe is lép. A törvény, valamint a végrehajtási rendelet szövege külön füzetben a könyvtáraknál is kapható lesz.

**A pécsi függetlenségi kör ünnepe.** A pécsi 48-as függetlenségi kör Egru Béla, Pécs város országgyűlési képviselője, megválasztásának harmadik évfordulóján, augusztus 3-án, ünnepet ül. A kör ünnepelve újabb alkalom lesz a megyei központ és a kerületek között eddig is gondosan és eredményesen főtartott kapcsolat megerősítésére. A kör, amelynek elnöke Egru Béla, ügyvezető-elnöke Szieberth Nándor, az országos párt szervezésének munkájában értékes részt kíván magának.

## KÜLFÖLD

**A cseh válság.** Prágából jelentik: A városi tanács tegnap határozottan tiltakozott az autonómia fölfüggesztése ellen. Elpanaszolja a határozat, hogy az autonómiát törvény- és alkotmány ellenére kobozták el, a fővárost és a községeket a közigazgatási bizottság bürokratikus kezelésébe utalták. Felsorolja azokat a szép és üdvös terveket, amelyek az autonómia keretében megoldani akarták, amelyek most füstbe mentek. Elmondja, hogy mily komolyan dolgoztak a két nemzetiség hön öhajított kiegyezésén. Most ez a fáradságuk is kárba veszett. Végül ismétli a legerősebb tiltakozást az autonómia megsemmisítése ellen. A házbéradó fölemelése következtében a városi tanács a városi házak házbéradóját 2—2½ százalékkal fölemelte. A város néldáját a magántulajdonosok is követik.

**Mexikói zavarok.** Washingtonból táviratozzák: Egy hivatalos kommuniké kijelenti: Azok a jelentések, hogy az európai kormányok az Egyesült Államokat arra akarják bírni, hogy Mexikó ellen agresszív eljárjon, mindent alapot nélkülöznek.

Az a hír, hogy a mexikói képviselők azon fáradoznak, hogy a fölkelés pártjainál békejavaslatokat tegyenek, itteni kormánykörökben meglegedést keltett. A legnagyobb nehézség abban rejlik, hogy a pártokon kívül álló, ideiglenes elnökök válasszanak.

**Az angol flottagyakorlat tanúságai.** Londonból jelentik, hogy csak most derült ki, milyen csellagóssal sikerült a legutóbb lezajlott nagy angol flottagyakorlatnál a vörös seregnek a partraszállás. Az invázió megkísérlésével megbízott vörös párt az ellenség megtévesztésére néhány hajó fedélzetén nagy farakományokat helyezt el, úgy, hogy azokat ártalmatlan svéd teherszállító hajóknak tartották a kékek, holott meg voltak tömve vörös katonákkal, másrészt pedig két másik gőzösnek olyan külsőt adtak, mintha csapatokat szállítanának, úgy, hogy a két sereg ezeket vette üldözőbe, miközben az invázió akadálytalanul megtörténhetett.

**A hollandiai kormányválság.** Hágából táviratozzák: Dr. Boss demokrata képviselő kérte a királynőt, hogy őt mentse fel a kabinetalakítás missziójától, mert a szocialisták vonakodnak egy, az összes pártokból álló kabinet alakulásán részt venni. A királynő Boss kívánságának eleget tett.

**A venezuelai forradalom.** Washingtonból táviratozzák: A „Demoinos” cikrikától készen tartják, hogy Venezuelába menjen, ahol Lagunairában az ottani amerikai érdekek védelmére ki fog kötni.

# Akadozik a béke

**Teljesíthetetlen követelések — Drinápoly és Kavalla — Oroszország Bulgária mellett — Rálöttek egy magyar hajóra — Albánia jövője**

— Saját tudósítónktól —

Budapest, augusztus 2.

A balkáni szenvedelmek lassu és véres kifejeződésében résztvevő nemzetek egyike sem dicsékedhetik azzal, hogy a népjogok szent nevében indult öldöklés folyamata alatt bármely kulturállam rokonszenvét is biztosítani tudta volna a maga számára. Egyetlen kulturország, Franciaország, a Balkán-államok között szétosztott kölesön milliárdjainak feltésében ajándékozta meg azokat üzleti érdekektől táplált szimpátiájával. A többi európai nemzet visszatartózkodó taláta a háboru alatt nyilvánuló Balkán nemzeti karaktervonásokat. Barbárság, vandál vérszomjúság, középkori hadakozási módszer mögül alakultak ki azok a neveletlen gnóm figurák, akiket a monarchia halkezes diplomáciája azon a címen félt, hogy együttesen fogják megalapítani a mi érdekeinket veszélyeztető szlávság hegemóniáját. Az orosz vetítőlápás világában ijestően nyultak meg a gnómok árnyékai s amikor vége volt az első felvonásnak, láthatókká lettek a kis figurák, amint török vértől gőzölgő karddal menve egymásnak, vágják el a szövetkezős fonalt. Így adtak Európának újabb alkalmat arra, hogy ezeknek az emberileg nyers és vad népeknek egyéb alantas jellemvonásait is kiismerje.

És most, amikor a saját dicsősége mámorában elvérzett Bulgária kiutat keresve igyekszik békét kötni elleneivé vált szövetségeseivel, mindez alantas balkáni sajátságok közül legélesebben domborodik ki a legkeletibb jellemhiba: a végtelen kapzsiság.

A fegyverszünet kulisszája árnyékában folyó béketárgyalások ma az akadozás stádiumába jutottak és a béketárgyalás inkább zsarolási manőver színezettel hat, semmint emberjogi eszmék, nemzeti vágyakozásoktól vezérelt, kölesönös kiengesztelődésre irányuló diplomáciai egyezkedés formájával. Szerbia és Görögország kapzsi vágygyal vetik magukat Bulgáriára. Görögország nemcsak Kavallát akarja, hanem határait jóval túl akarja kitolni Kavallán, Bulgáriát maga és Törökország közé egy olyan keskeny földcsikra akarja szorítani, amelynek folytán Bulgária helyzete az Aegei-tenger felé örökösön bizonytalan lenne. Franciaország reméli, hogy engedékenységre bírja a görögöket, ha Bulgária kötelezi magát arra, hogy az Aegei-tengeren nem tart hadihajókat.

Bécsi körökben, ahol nagy optimizmussal kísérték a Balkán-bonyodalmak fejleményeit, azt hiszik, hogy Románia holmi választott bíróság szerepét fogja betölteni a hadviselő felek vitás kérdéseiben. Ez aligha válik valóra. Egyelőre Románia sem jutott megegyezésre Bulgáriával, holott ez utóbbinak ez fontos érdeke, mert ez esetben háta mögött kielégített ellenfelével keményebb fellépéssel tanítaná meg szerénységre a nagyétű szerbeket és görögöket. S hogy ez a szándék el minden elkeseredett bolgárban, igazolja az a táviratunk, amely szerint Bulgária új 40 milliós hadi kölcsönt keres, mert „nem lehet tudni, mi lesz még”.

A mai béketárgyalások teljesen eredménytelenek voltak, hacsak a ma éjjeli pourparler-k nem vezetnek helyes mederbe a béke árját. Szer-

bia túlkövetelődésében az egész Perin-hegységet a magáénak akarja. Görögország pedig a kilátásba helyezett francia pénzen a maga számára akarja biztosítani a Földközi-tenger keleti részének tengeri hatalmát. Oroszország és a monarchia ezt természetesen ellenzik, mint ahogy Romániának és a monarchiának együttesen nincs inyükre az, hogy minden, a Dunától az Aegei-tenger felé vezető tengeri utak szerb és bolgár kézbe kerüljenek.

A nagyhatalmak demarche-a holnap és holnapután következik és remélhető, hogy a balkáni szenny kalózeit mérsékeltre sikerül inteni. Oroszországban megvan az eltökélt szándék, hogy Bulgáriának intenzív módon nyújt segédkezelés és így a monarchia aktív részvételének réme még nem a múlté.

Mai távirataink a következők:

## A béketárgyalások fejleményei

### Békefeltételek

**Bukarest, augusztus 2.** A bolgár és a szerb delegátusok tanácskozása tegnap éjfélig tartott és az új szerb-bolgár határ megállapítása volt tárgya. Lapijelentések szerint a szerb delegátusok nem igen hajlandók koncessziókat tenni.

Ma délelőtt a bolgár és a görög delegátusok tanácskoztak a bolgár-görög határ dolgában. Délelőtt 11 órákor Fitsev tábornok, bolgár katonai delegátus és Coanda román katonai delegátus Románia területén és katonai követeléseinek részletes megbeszélése végett tanácskozássra ültek össze. E tanácskozás folyamán a szóbanforgó kérdések végleg elintéztettek. Bolgár részről sem a stratégiai határra vonatkozólag, sem a meg nem erősített zónára és a ruszcsuki és sumlai erődítések lerombolása dolgában nem támasztanak nehézségeket.

**Bukarest, augusztus 2.** A békekonferencia második teljes ülése péntek délután négy órákor kezdődött. A legutóbbi ülés jegyzőkönyvének elfogadása után Majorescu miniszterelnök, a konferencia elnöke azt javasolta, hogy halasszák el az ülést szombatra, abban a reményben, hogy a bolgárok és a szövetségeseik között addig precízebben alakul ki a helyzet. Toncsev bolgár delegátus kijelentette, hogy éppen most kapta meg írásban a szövetségeseik követeléseit. Az ülés ezzel véget ért.

A szövetségeseik követelményei a következők:

1. A szövetségeseik mint határt a Struma folyását követelik, a régi bolgár határtól kezdve egészen Arodereig, azután a Csangel-hegységig terjedő vonalat, a Tragarig terjedő vízválasztót, Mesa, Kuka, Sipkova és Delibovszka vonalon túl a vízválasztót Kuzlárig; onnan Csegdada, Morganazan, Mekova és Tokádzsida vonalat Kordzsaláig, a Katlaktepea Galirerterpe vonalat az Aegei-tengerig, három kilométernyire Makritól.

2. Bulgária lemond az Aegei-tenger szigeteire vonatkozó összes igényekről.

3. A szerb-bolgár határ rendezésére vonatkozó régebbi viszályok rendezése.

4. Az egyházi és iskolai szabadság biztosítása a tráciai görög iskolák és templomok szempontjából.

**Bukarest, augusztus 2.** Venizelosz miniszterelnök ma kijelentette, hogy a görög követelések nem végső határozat, csupán alaptalán akar lenni a béketárgyalásokra. Magától értetődik, hogy a tárgyalások folyamán mindkét

résről lesznek engedelmek. Görög nézet szerint ha Bulgária ezeket a feltételeket változtatlanul elfogadná is, még mindig legalább annyi területet nyerne és legalább annyi lélekszámmal gyarapodnék, mint Görögország.

**Teljesíthetetlen követelések**

**Bukarest, augusztus 2.** A szerbek és görögök követelése teljesíthetetlenek és a nagyhatalmak képviselői nyomást gyakorolnak a belgrádi és athéni kormányokra, hogy mérsékeljék feltételeiket. Különösen Athénben dolgozik a diplomácia gőzerővel. Meg akarja érteni a görög kormányt, hogy önmaga alatt vágja a fát, mikor engesztelhetetlen, hiszen könnyen megtörténhetnék, hogy Szerbia és Bulgária között megegyezés jön létre, akkor pedig Görögország bajban volna.

**Bukarest, augusztus 2.** Diplomáciai körökben tuzottaknak mondják a szövetséges követeléseit és meg vannak győződve arról, hogy sem a szerbek, sem a görögök nem gondolnak komolyan első követeléseik elfogadására. Bolgár részről kijelentik, hogy a szövetségesek mostani követelése olyan nagyok, hogy e javaslatok alapján aligha lehet alapot találni a tárgyalásra. A szerbek által követelt Struma-határról egyáltalán tárgyalni sem lehet. A bolgár békekövetek remélik, hogy Románia és Bulgária európai barátaik nyomást fognak gyakorolni a szövetségesekre, mert ezekhez a követelésekhez való ragaszkodás egyértelmű volna a tárgyalás meggyőzésével. Azért nem lehet arról sem beszélni, hogy az értekezlet kedvező kilátásai nagyon rosszabbodtak volna, sőt szinte biztosra veszik a kompromisszum lehetőségét.

**Bukarest, augusztus 2.** A szerbek, mint utólag kiderült, Lagót követelik az Aegei-tenger partján, Kavalla és Dedeagacs között.

A szerb és bolgár delegátusok tegnap este értekezletre gyűltek össze, mely három óra hosszáig tartott. *Toncsévek* a konferencia után tett nyilatkozataiból az tűnik ki, hogy a tanácskozáson *éles ellentét* merültek fel.

Tegnap délután az idegen hatalmak képviselői is tanácskozáson gyűltek össze. Ezen az értekezleten — hír szerint — a *Kavallai kérdés is szóba került*. A hármas szövetség képviselői elhatározták, hogy a béketárgyalásokra semmiféle befolyást sem gyakorolnak. Ugy látszik, hogy Németországnak is ez az álláspontja.

**Bukarest, augusztus 2.** Ma délelőtt a román és bolgár katonai szakértők között a bolgár-román határ kitűzésére vonatkozólag szűkebb tanácskozás volt. A tanácskozás nem hozott végleges eredményt. Ma este a delegátusok teljes ülése után Ficev tábornok és Coanda tábornok újból tanácskoznak.

Ma délelőtt bolgár meghatalmazottaknak megbeszélésük volt a szerb, görög és montenegrói delegátusokkal a bolgár ellenjavaslatok dolgában.

**Szófia, augusztus 2.** A törökök hír szerint a Dedeagacstól északnyugatra fekvő Gümüdsina felé vonulnak.

**Bukarest, augusztus 2.** A szerbek és görögök követelése abban a formában, ahogy a bolgárok elé terjesztettek, *hallatlanul túlzottak*, úgy hogy azokat egyetlen nagyhatalom sem fogadhatja el, Oroszországot sem kivéve. Ezek a követelések nem szolgálhatnak alapul a békekötésre. A nagyhatalmak diplomáciai uton már értésükre is adták a szövetségeseknek, hogy *mérsékelni kell követeléseiket*. A fegyverszünet, mely kedden délelőtt lejár, az újabb nehézségek következtében valószínűleg még 5 nappal meg fogják hosszabbítani.

**Drinápoly és Kavalla**

**Belgrád, augusztus 2.** Károly román király és a bukaresti kormány — mint ideérkezett jelentésekből nyilvánvaló — szentül meg van győződve, hogy rövidesen kész lesz a békeszerződés, de azért az ötnapos fegyverszünet nem elegendő a béke művének beteljesítésére és már most megállapodás van arra nézve, hogy a fegyverszünetet további öt napra meghosszabbítják.

A békekötés után a szövetséges Balkán-államok, Szerbia és Görögország diplomáciai és politikai támogatásban fogják részesíteni Bulgáriát, hogy Drinápolyt visszaszerezhesse, fegyveres támogatásra azonban nem számíthat Bulgária a volt ellenfelek részéről.

A drinápolyi kérdésnél sokkalta nehezebb és fogósabb Kavalla kérdése. Románia azt kívánja, hogy Kavalla a bolgároké legyen, Görögország pedig rendíthetetlenül ragaszkodik követeléséhez annál is inkább, mert ha Kavalla a bolgárokhoz jutna, versenyezhetnének a Fekete-tengeren a görög kereskedelemmel és Szalonikival.

A szófiai kormány kérésére megengedték a szövetséges államok, hogy Várnán keresztül eleséget lehessen szállítani Bulgáriába.

**Bukarest, augusztus 2.** A görög békekövetek egyik vezetője így nyilatkozott a N. Fr. tudósítója előtt:

— *Kavallát megtartjuk*. Ez a város mindig is a görögöké volt, lakosai tisztára görögök és törökök. Még mielőtt a háború kitért Bulgária ellen, a béke kedvéért lemondtunk volna Kavalláról, de most, mikor győztünk, *nincs okunk az engedékenységre*. Hiába érvel Bulgária, hogy Kavallát neki kell megkapnia. A bolgároknak Dedeagacsban amugy is van hozzájárulásuk az Aegei-tengerhez és jól kiépített kikötőjük, amely a szárazföldön is forgalmi gócpont. Kavalla gazdag város, környéke is bőven termő, ezért fáj a foguk rá a bolgárokhoz. *Ha Bulgária nem tágít, akkor folytatni fogjuk a háborút és ezért minden jelöltséget a bolgárokra hártunk*.

**Bécs, augusztus 2.** Itteni diplomáciai körökben úgy látják a helyzetet, hogy Bulgária álláspontja fog felülkerekedni és Kavalla a bolgároké lesz.

**A nagyhatalmak szerepe**

**Páris, augusztus 2.** A Matinnek táviratozák Bukarestből: A nagyhatalmak aggodnak Szerbia és Görögország tulságos követeléseik miatt és erre való tekintettel egymás között abban állapodtak meg, hogy a békeszerződésnek minden körülmények között létre kell jönnie, ha pedig olyan kérdések merülnek föl, amelyekben az ellenfelek nem tudnak megállapodni, azokat ki kell hagyni a szerződésből és egy függelékben a nagyhatalmak döntése provokálандó.

**Bukarest, augusztus 2.** Tegnap a békekonferencia után fontos tanácskozások voltak a balkán-delegátusok és a nagyhatalmak képviselői között. *Venizelosz* görög miniszterelnök herceg *Fürstenberg* osztrák-magyar követet kereste fel és konferenciájuk több mint egy óráig tartott. Hír szerint az *osztrák-magyar követ rábeszélte Venizeloszt, hogy Görögország tanúsítson engedékenységet*. Ugyanez a cél vezette a bukaresti diplomácia többi tagját is.

**Szófia, augusztus 2.** A bolgár kormány értesült, hogy Törökország addig *nem kaphat kölcsönt a német pénzpiaczon, míg csapatai ki nem ürítették Drinápolyt*. Jagow birodalmi államtitkár fölszólította a német bankokat, hogy ne utalványozzanak előleget Törökországnak.

**Leszerelés**

**Bukarest, augusztus 2.** A román kormány mérséklő befolyásának sikerült a hadviselő feleket rávenni a részletes leszerelés megkezdésére. Szerbia eleinte huzódzott tőle, de *Vukotics* montenegrói miniszterelnök *rábeszélte Pasicot*, hogy tanúsítsanak engedékenységet és elvileg járuljanak hozzá valamennyien a fokozatos leszereléshez.

**Az új balkán-szövetség**

**Pétervár, augusztus 2.** A szerb diplomácia erősen dolgozik, hogy szövetséget létesítsen Románia, Szerbia és Görögország között, ezért volna kívánatos a belgrádi kormányra nézve a sürgős békekötés. Ha az államszövetség létrejön, Bulgáriának nem vetne gátat, hogy csatlakozhassék.

**Bulgária nem okul**

**Szófia, augusztus 2.** A kormány tegnap a szobranjében negyven milliós hitelt két katonai célra. *Radoszlavov* miniszterelnök kijelentette, hogy habár a bukaresti béketárgyalás kedvezően halad, az országnak készen kell állani minden eshetőségre.

**A francia milliárdok veszedelme**

**Bukarest, augusztus 2.** Franciaország rengeteg összegekkel van képviselve a Balkánon. Törökországnak a francia pénzpiac 2 milliárdot, Bulgáriának 500 milliót, Szerbiának és Görögországnak együtt 2 milliárdot adott, tehát *összesen ötödjél milliárd frankot*, már pedig, hogy ezt megmentse Franciaország, legalább *mégegyszer ennyit kell majd adnia*, felvirágoztatandó a háboruban elpusztított balkáni államokat. Ha ehhez tekintetbe vesszük, hogy Oroszország 1912. január elsején körülbelül 27 és fél milliárd frank állami adósságot vallott be és tudvalevőleg az orosz gyár- és bányáipar nagyrésze francia pénzzel dolgozik, akkor könnyen kiszámítható, hogy az orosz értékek, amelyek francia vagyont képviselnek és amelyek még sok gondot fognak szerezni a francziáknak, legalábbis 26 milliárdra becsülhetők.

Ez mindent megmagyaráz. *Franciaország ezért reszket a komplikációk miatt a Balkánon* és érthető ebből az is, hogy miért dolgoznak olyan nagy erőfeszítéssel a francia diplomaták az orosz érdekekért.

**Az éhes Montenegro**

**Bécs, augusztus 2.** Montenegro az albán északi határok mentén területi kárpótlást kér Skutariért, de a nagyhatalmak egyetértének abban, hogy *szó sem lehet azoknak a határoknak megváltoztatásáról*, amelyeket a londoni reunió állapított meg Albánia részére.

**A harcterről**

**Szófia, augusztus 2.** Ideérkezett jelentések szerint a szerb csapatok Vranja mellett, a mikor a bolgár parlamenterek tegnap este 7 órakor az ellenségeskedések beszüntetésére szólították fel őket, azzal a megjegyzéssel utasították vissza a felszólítást, hogy *ők fegyverszünetre vonatkozólag nem kaptak értesítést és az ellenségeskedéseket folytatták is ma reggelig*. A bolgár kormány a szerb parancsnok eljárása ellen tiltakozott.

**Athén, augusztus 2.** A dedeagacsi kikötőben sikerült megtalálni a *Belmore* nevű bolgár gőzös roncsait, amely a tengerfenéken van. Ez a hajó Szaloniki és Dedeagacs között közvetítette a forgalmat, mikor a görög flotta Dedeagacsot meglepte, a bolgárok elsüllyesztették a Belmoret. Most hozzáfogtak kiemeléséhez, a bolgár gőzöst Pyreusba viszik és be fogják állítani a görög hajóparkba. Dedeagacs kikötőjének torkolata előtt a görögök kihalászták a robbanó aknákat.

**Páris, augusztus 2.** A hadügyminiszter sok tisztnek megengedte, hogy beléphessenek instruktorokul a török hadseregbe. Ezek a francia tiszték most közvetlenül az itteni török nagykövetséggel léptek érintkezésbe és megbeszélnek a fizetési feltételeket.

**Szófia, augusztus 2.** A törökök kihágása Thracziában tovább tart. *A házakat fölgyújtják és a basibozukok és a szerb bandák segítnek a kegyetlenkedésekben*. Ha a kihágás tovább tart, Thraczia teljesen elpusztul.

**Konstantinápoly, augusztus 2.** A *Marricának* meg nem szállott jobbpártjáról mohamedán menekülők érkeztek ide, kik azt beszélik, hogy *a bolgárok a falvakat felgyújtják és a lakosságot lemészárolják*.

**Bécs, augusztus 2.** Az Osztrák Vörös Kereszt első csapata, mely július 15-én Belgrádba utazott, jelentést küldött a bécsi központi vezetőségnek, a mely szerint Belgrádban 7000 sebesült van ápolás alatt. A legutóbbi nagyobb sebesült szállítmány a Viddin melletti véres küzdelem után érkezett. A jelentés szerint Belgrád egyetlen nagy kórházhoz hasonlítható.

**Belgrád, augusztus 2.** A sajtóiroda közli: A bolgár forrásból származó jelentés, amely szerint a szerbek Egirpalanka közelében Kalimkamak községben a kuczo-oláhoktól nyájakat elrabolták volna s 13 kuczo-oláht megölték volna és hogy tíz más kuczo-oláh csak bolgár katonák segítségével menekülhetett meg, légből kapott rágalom.

**Szófia, augusztus 2.** Eleonóra királyné tegnap meglátogatta az osztrák és a magyar Vörös Kereszt misszió által berendezett kórházakat és a legmagasabb elismerés hangján nyilatkozott a misszió működéséről.

### Rálöttek egy magyar hajóra

**Orsova,** augusztus 2. Lefelé való utunkban e hó 23-án Désa mellett román katonák ötször rálöttek a Magyar Belhajózási Résztársaság hajójára, a *Lehel*-re, jöllehet a hajó főárbóczán az osztrák-magyar lobogó volt felhuzva. Szerencsére senki sem sebesült meg, bár a *füllök mellett hallottuk a golyókat elröpülni*. Ugyanaz az eset, ami a Tegetthoffal történt és amikor két ember meghalt. Orosz gőzösre is löttek itten és kabinokat találtak. Jelentést tettek az esetről a turnseverini konzulunknál.

Viddint 27-ike óta bombázzák a szerbék és még a Vörös Keresztet sem tartják tiszteltben. A *Lehel* kénytelen volt Viddin alatt megállni, mert a cs. kir. konzulátus vészjeleket adott és a konzul maga is figyelmeztetett. A konzultól sürgönyöket és leveleket vettem át a minisztérium részére. *Alig háromszáz méterre tőlünk felrobbant egy gránát,* míg több a vízbe esett. Az emberek kétségbe vannak esve. Átvettem a Magyar Belhajózási és a Dunagőzhajózási ügynökeinek leveleit, hogy Orsováról segítséget nyujtsanak nekik. A konzul azt mondja, hogy a *Vörös Keresztre történt lövések miatt óvat emelt a szerbekenél, azonban teljesen eredménytelenül,* jöllehet a Vörös Kereszt mellett az osztrák-magyar zászló is fel volt huzva.

A cenzura csak román nyelvű értesítést enged át Bukaresten.

### A kolera

**Bukarest,** augusztus 2. Az utolsó két napon a román hadseregben újabb koleramegbetegedés nem fordult elő.

### Szorítják Törökországot

**Konstantinápoly,** augusztus 2. Néhány nagykövet instrukciókat kapott a portánál teendő lépésekre vonatkozólag, melyek szerint a *porta felszólítatik, hogy a londoni békeszerződést respektálja.* Ha a többi nagykövet is megkapja instrukcióit ma estig, akkor holnap fogják az együttes lépést megtenni.

**Konstantinápoly,** augusztus 2. A nagyhatalmak kollektív lépésének megtörténtét beavatott helyen holnapra vagy holnaputánra várják. A *kiküldöttek együttes jegyzéket fognak átnyújtani, amelyben elfszólítják a portát, hogy csapatait az enosz-midiái határról azonnal vonja vissza.* A jegyzék hangja igen nyugodt lesz, olyan pontja, amely fenyegetést tartalmazna, nem lesz s éppen ezért mértékadó körökben *nem tartják valószínűnek, hogy a jegyzék kellő hatást gyakoroljon.*

**Páris,** augusztus 2. Politikai körökben határozotlan kijelentik, hogy *Oroszország lemondott arról a tervéről, hogy Arméniába bevonuljon, de ennek ellenében Midiát akarja elfoglalni.* Ez okból saját haderejét bolgár csapatokkal fogja kiegészíteni és bolgár-orosz fuzióval, *együttesen fogják bevonulni Midiába.* Beavatott helyen ugy beszélik, hogy ez a terv immár elintéztetnek vehető és a közel jövőben sor kerül ennek a tervnek megvalósítására.

### Albánia jövője

**Valona,** augusztus 2. Tegnap este jelent meg itt a kormány lapjának első száma.

**Róma,** augusztus 2. Monsignore Seregi skutari érsek, aki audiencián volt Ischiben. azért jött kihallgatásra pápához, hogy ajánlja *Ausztria-Magyarország protektorátusát Albánia katólikus lakossága fölött.* Az olasz kormány rossz szemmel nézi ezt a tervet, sőt félhivatalosan már tudatta is Bécsben, hogy Olaszországra nézve nem kívánatos az osztrák-magyar monarchia protektorátusa.

**London,** augusztus 2. A Reuter-ügynökség értesítése szerint a pénteken délután tartott nagyköveti tanácskozmány mintegy két óra hosszat tartott, mire a legközelebbi ülés kedde halasztották. A nagykövetek ma újlag az albán csendőrség kérdését tárgyalták. Svédország — ahonnan számos tiszt ment Perzsiába — kijelentette, hogy valószínűleg nem képes nagyobbszámú tisztet Albánia részére rendelkezésre bocsátani. A konferencia ezért azt ajánlotta, hogy forduljanak ez ügyben Hollandiához. A konferencia ezután az epyruszi határok és az aegai szigetek ügyével foglalkoztak.

**Bécs,** augusztus 2. A *Militaerische Rundschau* jelentése szerint *Göttlicher* Károly ezredesnek az albán határ kitűzése végett Skutariban összeülő bizottságba való jelölésétől, mint Ausztria-Magyarország katonai képviselője, szolgálati okokból eltekintettek. Monarchiánk képviselőjéül a határmegállapító bizottságba *Nietzl* Ágost ezredest, a 37. gyalogezred parancsnokát jelölték, aki még rövid idő előtt a vezérkarhoz tartozott és hosszú ideig mint katonai attasé működött. A jövő hét folyamán *Nietzl* ezredes el is utazik Skutariba.

## Alaptalan feljelentés Szapáry Pál ellen

— Nem sikerült ügyvédi manipuláció —

### Szapáry provokálta Gerliczyt

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, augusztus 2.

A mai számunkban már megemlékeztünk arról a furcsa, érthetetlen feljelentésről, amelyet *Gerliczy* Ferencz báró, Szeged munkapárti képviselője tett a rendőrségen *Szapáry* Pál gróf, az ismert magnás ellen. Már az első pillanatban nyilvánvaló volt, hogy komoly dologról szó sem lehet, mára kiderült, hogy az egész szimpla ügyvédi manipuláció műve. Az ügyvéd úgy okoskodott, hogy a gróf családja irtózik minden botránvtól, félnek a rágalom szennyétől és ezért mindent megtesznek majd, hogy a dolgot elsimítsák.

Az ügyvéd munkájába természetesen ma már erősen belésczolt az ártatlanul meghurczolt gróf. Provokálta báró *Gerliczy* Ferenczet és máris olyan híreszteléseket suttognak, hogy a báró mindent kimagyaráz. Mindezt az ügyvéd csinálta az ő meghatalmazása nélkül. A Nemzeti Kaszinó is kilépett a küzdőterre és *Szapáry* Pál mellett tört pálczat. Egyrészt kiegyezési tárgyalásokat folytattak, másrészt pedig bojkottot fordultak *Gerliczy* Ferencz ellen, mert ezt a dolgot nyilvánosságra hozta.

Az eset újabb részleteiről tudósítónk a következőket jelenti:

Gróf *Szapáry* Pálnak az az álláspontja, hogy míg a pórt a rendes mederben hagyja folyni, addig báró *Gerliczy* Ferencztől elégtételt kér a ráta esett sérelmen és magyarázatot követel, hogy ártatlanul miért hurczoltatta meg? A gróf ma este Bécsbe utazott és azonnal felkereste a Jockey-klubban Szemere Miklóst és gróf *Balthvány* Elemért. Megkérte őket, hogy vállalják el az ügyét és intézzék el az affért báró *Gerliczy* Ferenczszel. Szemere és *Balthvány* készségesen vállalkozott *Gerliczy* felelősségre vonására és azonnal akcióba léptek. A bárót azonban még nem bírhatták szólasra, mert jelenleg uton van. Minden jel azonban arra mutat, hogy a dolgot békésen intézik el, mert *Gerliczy* állítólag csak családi körben felháborodással jelentette ki, hogy az ügyvédje a saját szakállára dotacott és erről az újról, a feljelentésről tudomása se volt s őszintén sajnálja, hogy a grófnak kellemetlenséget okozott.

Ebbe az ügybe belésczolt a Nemzeti Kaszinó is, amelynek mindkét magnás tagja. A Nemzeti Kaszinóban nagy megdöbbenéssel vették tudomásul a *Szapáry* Pál elleni feljelentést és a kaszinóban bojkott-mozgalom indult meg báró *Gerliczy* Ferencz ellen, amiért a feljelentést megtette, illetőleg mert az ügy nyilvánosságra került. Érdekes, hogy a hangulat a kaszinóban teljesen *Szapáry* mellett van. Az a felfogás jutott érvényre ugyanis, hogy *Gerliczy* Ferencz bárónak mindent meg kellett volna kísérelnie, hogy *kaszinótársával békés megegyezésre* jusson.

Ezt a hibát akariák most kireparálni.

Az egyezkedési tárgyalások egyébként dél óta folynak. Gróf *Szapáry* Pál megbízásából *Kállay* Frigyes cs. és kir. kamarás értesítette *Szöke* Gyula ügyvédet, *Gerliczy* ügyvédjét, hogy tárgyalni óhajt vele és csakhamar meg is jelent *Szöke* irodájában. A gróf megbízottja hivatkozott a kaszinó állástfoglalására is és tudatta *Szöke*vel, hogy abban az esetben, ha az ügy békés uton való elintézése lehetlenné válna, a kaszinó lépéseket fog tenni báró *Gerliczy* ellen.

— Báró *Gerliczy* ennek is áll élébe — jelen-

tette ki dr. *Szöke* Gyula, majd pedig ezt a váratlan kijelentést tette:

— Ha a kaszinó kifizeti gróf *Szapáry* Pál félmillió tartozását, akkor természetesen nyomban beszüntetjük az eljárást. A tárgyalások még folynak.

A feljelentés alaptalanságát élesen világítja meg *Szapáry* Pál védőjének, *Vássonvi* Vilmósnak a nyilatkozata:

Alaptalan feljelentés történt. Csak a csinált bűnügy érdeke a feljelentés nyilvánossága, mert hiszen az ilyen bűnügy csak éppen addig él, míg maga a közlés. A feljelentés e közlések szerint vakmerő valótlanság. Még annyi sem igaz, hogy a kir. ügyvédség elrendelte volna a nyomozást. A vád ugyanis oly alaptalan, zavaros volt, hogy az ügyvédség előbb maguknak a feljelentőknek kihallgatását határozta el, hogy így megtudja azt, amit a feljelentésből nem lehet megtudni, hogy tulajdonképpen miért és mily alapon vádaskodnak. De azért az ügy már a nyilvánosság elé került és pedig tendenciózusan került oda. Aki elkövette az indiszkréciót, abban kellett volna annyi tisztességre lenni, hogy ezeket a dolgokat el ne hallgassa. A gróf körül sokan gazdagodtak, de arról nem hallottam, hogy ő bárkit megkárosított volna. Hiszen éppen a feljelentők azok, akik nem akarnak elszámolni a parcellázásból befolyt jövedelmekkel. Ezért folyik tulajdonképpen az egész por. A gróf, minthogy állandóan csőd kérésével fenyegették, a maga részéről elismerte a követelést és egyezséget kötött. A grófné a kereset kézbesítésének idején már régóta állandóan külföldön lakott, ennek dacára a gróf régi bérelt lakásáról a *Realnoda*-utcából idézték, holott tudniok kellett, hogy ott már hosszabb idő óta nem lakik. Szabálytalan kézbesítés következtében a grófné ellen makacssági ítéletet is nyertek, de a grófné bécsi ügyvédje utján megtudva a történeteket az ítéletet igazolás után halálra kívül helyeztette és a perben, amely még most is folyik és amely a perirafaltás stádiumában van, érdemlegesen védekezik. A feljelentésben említett ezüst a grófné tulajdona. Az ő ügyvédje váltotta ki. A butorok igenis megvannak. Azonkívül pedig csak az történt, hogy a grófné harmincezer korona adóssággal terhelt ötvézezer korona névértékű Ritz részvényt az adósságok kifizetésével magához vett. Ezt csak a maga kárára cselekedte, mert a részvények valódi értéke ma még sem közelíti az adósság összegét. De a dolog nem marad ennyiben. Még a mai napon feljelentést teszek az ügyvédségnél, a rendőrségnél és a kamaránál. Ki kell nyomozni, ki juttatta ezt az egész ügyet a nyilvánosság elé? Ki tett közzé egy feljelentést, amelyben az ügyvédség még a nyomozást sem indította meg. Ha hivatalos részről történt a visszadás, — amit ki zártnak tartok — annak is ki kell derílnie. Ha pedig — ami valószínű — magánfél részéről eredt a nyilvános meghurczolás, hadd lássuk, ki volt az illető és miécsoda céljai voltak ezzel a manőverrel?

## TÁVIRATOK

### Forrongás Kinában

**Sanghai,** augusztus 2. Cseng tengernagy *Juansikkai* nevében próklamációt tett közé, amely a fölkelők vezéreinek élve, vagy holtan való kézrekerítéséért összesen 190 000 dollárnyi jutalmat tűz ki.

**Peking,** augusztus 2. *Juansikkai* egy manifestumban kijelenti, hogy a Kuomintang pártnak ki kell zárnia kebeléből a sorai között lévő fölkelő-vezéreket és a lázadásra vonatkozólag világos nyilatkozatot kell tennie. *Juansikkai* ezenkívül utasítja a jengcei kormánycsapatok főparancsnokát több fölkelő vezér elfogatására és megbüntetésére. Szunjacen nincs ezek közt.

**Sanghai,** augusztus 2. Ma reggel két ezirkáló közeledett a *Vusung* erődökhöz s öt mérföldnyi távolságból tüzelni kezdtek. A tüzelés egy óra hosszat tartott.

## AZ „EGYETÉRTÉS”

szerkesztősége és kiadóhivatal

VI. ker., Váci-körut 19. alatt van

A szerkesztőség telefonja 7—88.

A kiadóhivatal telefonja 7—06.

A nyomda telefonja József 5—93.

# VASÁRNAP

▽▽

(Pinczér ur, köszönöm). igazán, melegen köszönöm, ha nem haragszik, ha nem veszi gúnynak — mennyivel érzékenyebb, finomabb lelke Önnek, mint nekem, ilyesmire gondolni se tudnék, — adja ide a kezét, hadd szorítsam meg erősen, lelkesen, látja, hogy ragyog a szemem: még egyszer köszönöm! Pinczér ur, Ön visszaadta nekem hitemet a mi városunkban. Mert az istenért ne gondolja, hogy én haragszom Budapestre, jaj, csak nem vezette félre az a pár szidás izü írás, amelylyel megpróbáltam végig sujtani a mi fővárosunkon. Nem, nem, mi nem haragszunk Budapestre, mindnyájan imádásig szeretjük ezt a szép, fiatal, ledér kokottot, — mert azt hiába tagadtuk — de mint a jóanya, vagy ennél valamivel kevesebb: jóbarát, neki gyürkőzünk és bár fáj a szívünk, a lelkünk vérzik, ütjük, verjük, hogy a félszegéseket kikergessük belőle. De azért nem vagyok elfogult. Szébb város alig van nála a föld kerekén, színesebb, változatosabb egy se. Csak figyelje meg, pinczér ur, meglássa, nekem lesz igazam. Maga ezt már csak azért is könnyen megteheti, hiszen velem együtt hajnalban botorkál haza. Ugy-e, nem tulzok: kék a város, gyönyörű kék, varázsszóra mind ilyen színűre pingálták. Valahol messze már fehéredik a reggel, a házak lassan-lassan ébrednek, fel-felnyitják a szemüket, már élnek is... Délben, a nagy melegben elfáradnak, a vakolat hull le róluk, küzdenek a forrósággal, de itt-ott már leesik a redőny. A nyugodt délutánban már ismét más világban járunk, este pedig egyszerűen veszélyes az utcáikat taposni: igen veszélyes, csak háromszor kell végig futni bármelyik utcán, máskor, mint este sohase jön ki az ember... De ennek dacára pinczér ur, nem vagyok elfogult. Igen, kokott Budapest, ez tény és így a finomság is hiányzik belőle. Itt lármáznak az emberek nem türik, hogy más szomorkodják, ha nekik jó kedvük van, a modorról nem sok fogalnak van, szakettet hordanak csokor nyakkendővel, hozzá szalmakalap, estélyi ruhát utcán sétáltatnak a nők és fordítva... hiszen maga is tudja, kedves pinczér ur, maga éppen úgy látja, mint én...

De most valami történt pinczér ur — megengedi, hogy barátomnak szólítsam? — kedves barátom, valami történt.

A pinczér még nem is olyan régen — jaj, rossz beszélni róla, kellemetlen téma — igazán nem kell messze visszamenni, még lenézett ember volt. Szolga. Az igazság soha se szégyen, ne haragudj édes barátom — bocsáss meg, hogy tegezek — de így volt. És — most már ne álljunk meg az egyenes uton, mert már mindegy, számoljunk le végre, egyszer — te voltál az oka. Elfogadtad a borralalót. Elfogadtad tőlem, az nem lett volna baj, de mástól is, mindenkitől. Most már aztán hajlongani, hajbókolni kellett, hogy adják, hogy többet adjanak. Aki adott, a gögje félfuvalkodott, tőlem függ ez az ember, ki van nekem szolgáltatva, úgy bánok vele, ahogy akarok. És sülyedni kezdte lefelé, le a mélyre, nagyon messzire édes barátom. De még értelme se volt. A bevétele zsugorodott. Azt az odavetett pár krajczárt éles szemmel leste a gazdád, a tőke, aki neked oda veti a falatot. És egyszerűen úgy tett, mintha ő adta volna neked. És neked — irtózatossá igaságtalanság — mégis hajbókolni, hajlongani kell, pedig az a pár krajczár dukál neked, jár neked, te azért erősen, keményen, becsülettel megdolgozol.

Látod kérlek, én ezt már régen tudom és nem is mondtam volna el neked, — hiszen

nincs benne semmi ujság — de történt valami, mint már fentebb figyeztetted rá. A többiek is, mindenki észrevette, észre vette egész Budapest. Budapest megérezte, hogy itt nincs minden rendben, Budapest érzékei megfinomodtak, Budapest kezd uriaszony lenni.

Igen, drágám, nektek is sok részletek van benne, nem, nem, a világért se akarom letagadni. Folyton erősödött, domborodott az alakotok, a nyakatok se hajlongott meg mindjárt az első intésre, megszerettétek a piros színt — a legszebb szín mégis, bárki bármit állít, sőt azt is megsugom, hogy a kis leánynak, akit szeretek, szintén ez a színe — valahogy észrevették azt, hogy emberek vagytok. No, no, csak nem kell megaprehendálni, az orvos-tudomány már milyen régi keletű és csak most kezdenek ezen gondolkozni, sőt Forellel együtt sokan azt állítják, hogy a huszadi század legnagyobb találmánya, hogy felfedezték, hogy ember is van. Ti is rájöttetek, felkaptátok a fejeteket, el is kiáltottátok magatokat — sok gyűlésről számoltunk be akkoriban — és Budapest észrevett beneteket...

De azért a magatok értékét se szabad tulbecsülni. A főérdem mégis csak Pesté. Finomodni kezd ez a város. Látod, megérik, hogy fáj neked ez a szó: borralaló. fáj, mert önértetes embernek ajándékot adni nem lehet. Megéreztek és segíteni akarnak rajta. Az alkohol-ellenes liga — mint olvashatod a lapokban — egyszerűen pályázatot hirdetett ennek a szónak a kiküszöbölésére. Ne mondd kérlek, hogy ez nem minden, ez nem megoldás, hiszen a lényeg marad a régi, hidd el, édesem, az egész világ a szavak játéka. Esmék, ideák mind a szép szavakért vannak, vagy azokért a szép pózokért, amelyekben a gyönyörű szavakat elmondhatjuk. A liga helyesen járt el és Budapest megmutatta, hogy nem szabad kicsinylően nyilatkozni róla. Ezer és ezer pályázó akad, minden ember ezen tőri a fejét, minden ember szeretné az embertársát attól a kis szégyenfolttól megfosztani. Ennek a városnak van lelke, ennek a városnak van szíve, ezen csak örülni lehet...

De még egy szavam van hozzád — már csak utóhangnak, édes barátom, pinczér ur! Még egy kicsit több önértetet kérek. A szó hamaros meglesz, tiszteletdíj, vagy más ilyen fajta, de ti is változtatok meg. Hidd el kérlek, én szégyelhetem és szégyenlem is az ajándékot odacsusztatni a pohárok mellé, van okom, nem kell magyarázni miért, de te, de te miért röstelsz kezet adni, ha valahol találkozunk?... Én megfizetem neked a munkádat, az enyémet is megfizetik és ezzel kvittek vagyunk. Te is ur vagy, meg én is az, ugy-e nem haragszol, hogy egy kicsit úgy diskuráltam veled, mintha oktatni akarnálak...?

Paizs Ödön.

**NAPIREND. Naptár.** Vasárnap, augusztus 3. Római kath.: E. 12. Istv. vt. t. m. — Prot.: E. 11. Ibor. — Görög-orosz: július 21. F. 7. Sim. és J. — Zsidó: Thamusz 29. — A nap két reggel 4 óra 39 perczkor. Nyugszik este 7 óra 31 perczkor. — A hold két reggel 5 óra 26 perczkor, nyugszik este 8 óra 17 perczkor. — A miniszterek nem fogadnak. — **Nyitvalevő muzeumok:** Nemzeti Muzeum összes terei: 9—12-ig, Aquinumi Muzeum 9—4-ig, Erzsébet Muzeum 9—12-ig, Ernst Muzeum (Nagymező-utca 8.) 9—4-ig, Gyermektanulmányi Muzeum 9—12-ig, Iparművészeti Muzeum 9—12-ig, Mezőgazdasági Muzeum 10—1-ig, Közlekedési Muzeum 9—12-ig, Néprajzi Muzeum 9—12-ig és 3—6-ig. — **Nyitvalevő képtárak:** Magyar Biedermayerék kiállítása az Ernst Muzeumban (Nagymező-utca 8.), nyitva 9—4-ig. Belépődíj 1 korona. Állandó kiállítás a Könyves Kálmán művészeti szalonjában (Nagymező-utca 37—39.), nyitva 9—1-ig.

**Hétfő:** augusztus 4. Róm. kath.: Domonkos hv. Prot.: Domonkos. — Görög-orosz: július 22. Mária Magdolna. — Zsidó: Ab 1. — A nap két reggel 4 óra 40 perczkor, nyugszik este 7 óra 30 perczkor. — A hold két reggel 6 óra 54 perczkor, nyugszik este 8 óra 38 perczkor.

## A Krupp-botrány

— A tárgyalás harmadik napja —

— Saját tudósítónktól. —

Berlin, augusztus 2.

Még mindig nincs teljesen tisztázva a Krupp botrány. A mai, harmadik nap is tanu kihallgatásokkal teltek el, amelyek mind megerősítik azt a tényt, hogy a gyár megszerezte magának a hadititkokat és aztán igazán nem törődött azzal, hogy a német császár a barátja, hanem nagyon is üzleti szemmel nézett mindent.

A mai tárgyalás délelőtt egynegyed 10 órakor kezdődött. Az elnök a tárgyalást nyilvánosnak jelentette ki.

Az elnök sorban azt a kérdést intézi a vádlottakhoz, beismerik-e, hogy a nyílt pályázatokból származó árajánlatokat Brandttal ismerlették.

Schmidt, Dröse, Hoqe és Pfeiffer tagadják, a többi vádlott elismeri, hogy Brandtnak szolgáltattak ilyen anyagot.

Ezután Brandtnét szólítják elő. Férje közli, hogy felesége betegsége miatt nem tanuskodhatik. Kezelőorvosának bizonyítványa közli, hogy Brandtné hosszabb ideig tartott ájulás folytán teljesen ki van merülve és legalább negyvennyolc óra mulva lesz csak újból kihallgatható.

Welt hadi törvényszéki tanácsos kijelenti, hogy Brandtné kihallgatására szükség van. Az a véleménye, hogy Brandtnénál nemcsak katonai szakértők tettek látoztatásokat.

Eccius tanu 1897-ben lépett be a Krupp-céghez, mint Menshausen igazgató asszisztense és ezen állásában kizárólag külföldi hadianyaggal volt dolga. A többi közt ez a tanu elmondta, hogy a berlini iroda néha még sokkal titkosabb dolgokat küldött, mint Brandt. Gyakran pedig mind a kettő küldött jelentést ugyanarra a dologra vonatkozólag. Néha mindenesetre volt olvasféle benyomása, mintha egyik vagy másik információ indiszkréczió folytán került volna birtokukba.

Az elnök kérdi, vajjon a tanu tud-e róla, hogy a cég a titkos értesülések alapján valamikor árait leszállította volna.

A tanu információk alapján kijelentheti, hogy ez soha sem történt meg. A titkos értesülések ilyen irányban való felhasználását a maga részéről a meghatározottabban rosszalta volna és lehetőleg megakadályozta volna.

Az elnök rámutat arra, hogy Brandt karácsonyi ajándékkul kétezer koronát kapott kiváló szolgálata elismerése mellett, tehát jól kellett reuzálnia.

A tanu kijelenti, hogy az ilyen jutalmak nem szokatlanok.

Az egyik védő kérdést intéz tanuhoz, vajjon tényleg igaz-e, hogy külföldi és orosz hatóságoknál is szokásos a legolcsóbb ajánlatokat imertetni a konkurrensokkal és a munkát annak a cégnek odaadni, amely ennél az ajánlatnál olcsóbban hajlandó azt vállalni.

A tanu szerint ez külföldi hatóságoknál igen gyakori eset és néha Poroszországban is. A Krupp-cég pedig ha nem is tudja be a legolcsóbb ajánlatot, a szállítások egy bizonyos kvantumát megszokta kapni. Erre a hadvezetőség szerződésileg kötelezte van.

Dr. Welt katonai törvényszéki tanácsos azt hiszi, hogy az Erhardt-féle jelentések is katonai személyektől ered.

Rausenberger igazgató azt vallja, hogy a cég ügyszólván mindig egyenes uton kapta meg értesítéseit. Brandt működését nem helyeselte, mert hiszen azt, ami a céget érdekelte, rendszeren közvetlenül is megtudta. Az egész helyzet megítélésére talán nem voltak értéktelenek Brandt jelentései, de valami sajátos értékük nem volt.

Arra a kérdésre tértek át, ki adta az egyes jelentéseket. Ez azonban a nyilvánosság kizárásával történt.

A legközelebbi nyilvános ülés hétfőn reggel kilencz órakor lesz.

## A madridi lárma

— Saját levelezőnkől. —

Madrid, július 30.

Madrid a városok versenyében, ha a zajt és lármat vennők alapul, méltán és teljes joggal ayerné el az elsőséget. A déli emberek hevessége, csapongó temperamentuma tükröződik vissza benne és bizony ez a visszatükröződés nem valami nagyon szereti a csendet. Már kora reggel, mielőtt a nap felkelne, már kezdetét veszi a zsvaj. „Lalentiós, churros, calientes“ kiáltja végig az üres utcákon egy éles női hang. A churros nem egyéb ugyanis, mint olajba süített, fonott téztaféle, amit reggelre vásárolnak a korán felkelők. Azok az emberek, kik a még fiatal reggeli órákban mennek munkába, vagy az első vonattal utaznak el, vesznek belőle és rendszeren még az utcán, menetközben fogvasztják el. Az utcák során egész sereg szamarat, ott mindjárt frissen felik a tejet mellbeteg számára. Az állatok közben ordítják a hagyományos i-á-t, rázzák a fejüket és jellegzetes füleiket mozgatják. A kolostorok, templom, kápolnák harangjai még a legelhagyatottabb utcákat is felverik. Kezdődik a reggeli mise, melynek hívogatója nem a legkellemesebb. A spanyol harangok hangja ugyanis éles és közben kalapácsütésekkel czipfrázzák, ami fájdalmas felkiáltások impresszióját kelti.

Alig hangzik el a harangok zugása, messziről bírtelen zavaros lárma hangzik felénk, majd lassan egyre közelebb jön. Egves hangok már megkülönböztethetők egymástól, majd a talviganvikorgás válik ki érthetően a zürzavarból. A mintközelebb jönnek, a kocsisok káromkodását is tisztán hallja az ember, amint lovaikat gyorsabb menésre mozgatják. Sokszor 6—8 ló van egymásután fogva, de még ezek is alig bírják a sulvosan rakott szekereket. Schol a föld kérekségén, még nálunk sincsen olyan rettenetes átkozódás, mint itten. A spanyol kocsis ugyanis, ha hozzáfog, egy szuszra végig szidja a kalendárium összes szentjeit.

Nagyon gyakran ágyulövéses riasztják fel az alvókat. A királyi család minden tagjának ugy a szűletés, mint nevenapiját, valamint a hadsereg és tengerészet védőszentjeinek napjait ágyulövéses ünneplé meg a hivatalos világ. Egy pénzügyminiszter kiszámította, hogy két és fél millió pezeta postcsékol el az állam oktalan puffogtatására. A miniszterben meg is volt a jószándék, hogy az összeget az országnak megmentse, de csakhamar meghalt és most, éppen úgy, mint azelőtt, Spanyolország minden haszon nélkül fogvasztja a puskaport.

Majd az eladók csapata vonul fel a városba és helyezkedik el több-kevesebb zajjal az elárúsító helyeken, de még őket is megelőzi a rikkanecok raja, kik az Imperialt és a Libertalt. Madrid e két nagy reggeli lapját árúsítják és bizony még jóval nagyobb zajt csapnak, mint a mi hasonló foglalkozású legényeink. Előkerülnek a zöltséges és gyümölcsös kofák is, kik a legkülönbözőbb hangnemből kinálják áruikat „a legnagyobb választék“, „a legszebb minőség“. A legkülönbözőbb hasonlatok hangzanak el és szinte versenyre kelnek, hogy ki tud külön dolgokat kitalálni. A vándor virágárus a szamar háttára egész kertel halmoz fel és a különböző virágneveket, kezéből tölcserít csinálva, kiáltja szerte-széjjel. Felünnö és érdekes alak a rongvszedő is, rendszerint 3 csilinder van a fejen egymás felett és ezzel a ritka fejdíszszel a fejen kiabálja teli torokkal „el traperó“. Az asszony, ki lyukas nádszékeket javít, egész recitációs módon énekl el foglalkozásának hasznát. Ezzel ellentétben, a köszörős kövén fülhasogató hangokat hallat s ez ezzel adja tudunkra jelenlétét.

„El braquilleró“ tulajdonképpen kicsiket jelent, de a süteményes is ezzel ad magáról életelt, közben téztaít nagy kürtökben hordja széjjel. Leginkább Pedróknak található, ahol leginkább pesztonkáknak udvarol, hogy így nverie meg a gondjaira bizott gyermekeket vásárlói sorába. A pástétom sütő és az egész fehérbe öltözött kalácsos sem hiánvzik. „Miért ne házasodjanak a férfiak“, „99 eszköz a nőknek a férfi fogás művészetéhez“, „A lakás nem fizetés művészete s mindez csak 5

centiméért“ buzgolkodik egy naptár-kereskedő. És az ember bele örülhet az ezerféle zsvajba, mely orkányszerűleg támadja meg idegeit.

A hanzzavar a nap lementével, még erővesen növekedik, de a fortissimosveinlites, még erővesen erős hang „El mildoscienlosveinlites“. Ez egy sorsjegvnek a száma, mely minden körülmények között feltétlenül nver. Több kocsit valósággal tüntésszerűleg kísér a tömeg és felhangzik a „Viva la nova“ kiállítás. Uj pár jön ugyanis esküvőről és a kocsikba ülő násznép rézpénzt, cigarettát és édesseget dobál a nép közzé, mely azt éljenzéssel nyugtázza. Hegedű és klarinét hangja bug fel, hét vak énekkal és zenével keresi kenvrét, természetesen egy ép ember vezetése mellett. De az utca zsvaját is tul harsogja, amint egy katona csapat dob, trombita és zeneszóval végig vonul a városban.

Ebéd után kis nyugalom áll be, körülbelül az esti lapok megjelenéséig. Akkor egvszerre előzönlök az utcát a Heraldó, Tribuna és más esti újságok rikkancai és ök uralkodnak felette egész a vacsora tájon beálló újabb nyugalomig. Nagyon későn, mikor a színházak véget érnek, ismét felélénkül az egész város. Autok és fogatok robnak minden irányban és hangos nevetéssel mennek az utcákon s ha kapukulesukat otthon felejtették, addig dörömbölnék, kiabálnak, amig csak be nem engedik őket. Azt hinné az ember, hogy végre elcsendesedtek, kezdődhetik egy kis alvás. Amde jönnek az éjjeli zenék és mire azoknak is vége, oda kint már dereng a hainal. Az utca ismét megelevenedik, felhangzik a kiállítás „Lalentiós, churros calientes“ és kezdődik előlről az egész idegölő komédia. „Lalentiós churros calientes“.

## UJDONSÁGOK

### Magyar humor

\* \* \*

Mókás kedvét, befelé nevetgélő derűs kedélyét Keletről hozta, keleti örökségként tartogatja az eredetiségéből sokféle-képen kiforgatott jó magyar... Am, ha sok értékéből kikopott is, míg ősi mókás-kedvények tuskós, csendes zsarátüze melengeti dermedező lelkét, nem féltem az elmerüléstől az árvahodott magyart. Sorsának legzordabb télszakában is megtalálja a szalonnasütés gyönyörűségét, melynél felmelegszik a gémberedett test és uj erőre kap az éhes gyomor... És mókás kedve, bizakodó lelke, mint ezeknek előtte a sok százados csapások nyomása alatt, ugy a fergetegekkel fenyegető borus jövőben is fentartja, talpra állítja a magyart; hiszen a jókedvű embert az Isten is örömmel segíti.

A mi cziczomás fővárosunk irodalmában, mulatóhelyein, kávéházában, utcáján és léházó társaságaiban is elharapódzott frágarkodásokhoz, viszketegetes durvaságokhoz, a meztelenségében kihívólag tobzódo érzékiesség szagos höffenceteihez aligha van több köze a természetes szavu egészséges magyar léleknek, mint a pesti „masamód“-üzletek műbokrétáinak a hortobágyi pást ezernyi színű, ezernyi illatu virágaihoz... — csirkét vegyenek! — kiált végig az utcán egy bokorugró szoknyás palotai menyecske. Barnaszemű szép fiatal nő, karöltös hosszú kaskákban néhány pár csirkét kínálga a mindenkor éhes „nyaralótelepen“. Bizonyára aprópénzmagra van szüksége a menyecskének, reménykedve cseng az elnyújtott szava: — Csirkét vegyenek!

Az utca tulsó oldalán meztillabas öreg magyar lohol a czimborájával: — Hogy a csirke párja galambom? — átkiált a barnaszemű menyecskéhez. — Három korona az ára — feleli a menyecske. — Ha fáczán volna, se lehelne drágább! — mondja csendeskocogvást a meztillabas magyar, vállán a cséphadaróval, bizonyosan nyomtató ember lehet. — Ha drágálja, mit kérdezzeti, — duzzog a haragra lobbant kismenyecske. — Nem drágálom én galambom, ha-

nem nekem ingyen sem kéne, hiszen még magam is fiatal — kakas vagyok...

— Látom!... — mondja a barnaszemű palotai menyecske nevetve, megértőleg kacsint át a meztillabas öreg magyarral s mint akit csiklandoznak, felvidultan kiáltja végig a suhogó ákácok alatt: — csirkét vegyenek, csirkét!...

Valami ilyesféle a magyar humor.

M. P.

— **Időjárás.** Hazánkban változékony, hűvös idő uralkodik. Az elmúlt 21 óra alatt kevés kivétellel mindenütt esett csapadék, melynek mennyisége legnagyobb (10—40 mm.) volt Trencsén, Árva, Turóc, Liptó, Szepesmegyékben (Csáca 39, Árvavár, alja 29, Tátrafüred 35 mm.), az Alföld keleti felében (Vásárosnamény 34, Lippa 34 mm.), meg Erdély délkeleti szögében (Botfalu 29 mm.), míg egyebütt alig tett ki 5 mm.-t. A hőmérséklet maximuma 26 fok C volt Czirkvenicán, minimuma 7 fok C Rozsvón. *Jóslat:* Az időjárásban még lényeges változás nem várható.

— **József főherceg kaposvári szemléje.** Kaposvári jelentés szerint augusztus 6-án, szerdán délután 6 órakor Kaposvár érkezik automobilos József főherceg, aki az otani hadgvakorlatok ellenőrzése végett három napig fog Kaposváron tartózkodni. Ugyancsak Kaposvárra érkezik *Tress-tuánszku* lovasági tábornok, hadtestperencsnok is, aki egész vezérkarával több napot tölt a városban és környékén.

— **Egy porosz herceg balesete.** Danczigi jelentés szerint *Friques* Zsigmond porosz herceget, aki a második testőrhuszárezrednél szolgált, ma reggel baleset érte. Lova fölgaskodott és hátrazuhant. A herceg leesett és eltörte alsó jobb lábcsontját.

— **Merénylet az angol hadügyminiszter ellen.** Londonból jelentik: *Seely* hadügyminiszter tegnap több barátjával kiment a gyakorlóterre, ahol nagy lövőpróbák voltak. A cséllövés éles töltényekkel történt és *Seely* csak a csodás véletlennek köszönheti, hogy a gyakorlóteren nem lelta halálát. Ugy történt a dolog, hogy midőn a hadügyminiszter a gyakorlatok menetét figyelte, *egyszerre csak közzvetlen a feje mellett süvített el egy éles löveg, mely kalapját keresztüljúrta.* A gyakorlatot azonnal félbeszakították, szigorú és szeliskörü vizsgálat indult meg, de még e pillanatban nem tudják, vajjon vétkes gondatlan-ság vagy rosszakaratu szándékosság történt-e.

— **A varasdi gyalogezred jubileuma.** Bécsből táviratozzák: A varasdi 16. gyalogezred ma ülte meg a határörvidék felosztásának 40 éves emlék-ünnepét. Az ünnep zenés ébresztővel kezdődött. A délelőtt folyamán az ezred zászlaját egy diszszázad elhozta az arzenálból és a kaszárványban tábori mise volt. Mise után *Vrklian* ezredes ezredparancsnok horvát nyelvű beszédet intézett a katonákhoz melyet a legfőbb Hadur éltetésével fejezett be. A beszédet a legénység lelkes zsvivó kiáltásokkal fogadta. Ezután a csapatok diszfelvonulást tartottak majd kiosztották a díjlövészet nverteseinek a jutalmakat. Déli fél 12 órakor a tisztú étkezöben díszbanket volt, amelyen *Vrklian* ezredes tósztot mondott öfelségére. Délután 3 órakor legénységi toru volt, majd ezután népiünnep. Délután *Krobatin* hadügyminiszter is résztvett az ünnepségen. Az ezred királyhoz és a trónörökshöz hódoló táviratot küldött.

— **Lapelkobzás Fiumében.** Fiumei jelentés szerint a *Voce del Popolo* mai számát ismét elköbtozák egyik cikké miatt.

— **Berlin afrikai királyi vendége.** Berlini jelentés szerint *Daudi Civa*, Uganda király, aki már régebbi idő óta Európában tartózkodik, tegnap Berlinbe érkezett. *Daudi* király még csak 16 éves, de óriási termetű, csaknem két méter magas és állandóan angol nevelőjével, *mr. Sturrock-Oxford* dal van egvütt, aki egyuttal a tolmácsi tisztet is tölti be mellette. Uganda, mint ismeretes, 1894 óta brit protektorátus alatt áll és azért *Daudi* király európai utján elsősorban az angol királynál tisztelegett, aki külön kihallgatáson fogadta. Uganda-ban nagykorúsításáig, ami csak a jövő évben fog történni, miniszterelnöke, az egytlen pár méltóságban levő néger, *sir Apolo Kaqua* a régecs. A fiatal afrikai uralkodó jól beszél angolul, nagy sportbarát és teljesen antialkoholista.

— **A kolera.** A belügyminiszterium közlése szerint Temesszigeten július 25-ike óta újabb gyanus megbetegedés nem fordult elő. Bács-Bodrog vármegyéből, *Ujpalánkáról* gyanus megbetegedést jelentettek. A bakteriológiai hivatal azonban — hivatalos közlés szerint — megállapította, hogy *nem koleraesetről van szó. Temesvárról* jelentik: Temessziget községben ma Zsorzs Zsivka 23 éves cigányvasszony kolera gyanus tünetek között megbetegedett. Ez itt a hatodik megbetegedés. Eddig négy volt halálos kimenetelű. Temessziget körül a vízállás oly magas, hogy *Téru tar* felülvélő és *Fábrú* főszolgabíró nem mehettek be a községbe. Egyes lapok a kolera behurcolása ellen tett hatósági intézkedésekről írott közleményeikben a Szerbiából behozott áruk forgalmának korlátozását követelik. Erre vonatkozóan a kormány rendeletet adott ki az ugynevezett elsőrendű ragályfogó áruk és tárgyak behozatalának megtiltása tárgyában és azt a hivatalos lap egyik legközelebbi száma közli. E rendelet szerint az 1909. évi XXI. törvényzikkkel beczikkelyezett párisi egyezmény 12. cikkének 1. és 2. pontjában említett áruk és tárgyak Bulgáriából és Szerbiából nem hozhatók be a magyar szent korona országainak területére. A tilalom az itt idézett 1. és 2. pont értelmében a következő árukra és tárgyakra terjed ki: Használt fehérnemű, öcska és viselt ruha (használati tárgyak), használt ágynemű, törülköző és papírgyártásra szánt rongy. Egvéb cikkek behozatalának korlátozása csak az illető államokkal fennálló vám- és kereskedelmi szerződés rendelkezéseinek figyelembevételével éppen azért csak az osztrák kormányval egyetértően kibocsátott intézkedéssel lehetséges. Így a Szerbiával kötött s az 1911. évi II. törvényzikkkel beczikkelyezett kereskedelmi szerződés VI. cikkének b. pontja is ugy rendelkezik, hogy Ausztria-Magyarország és Szerbia közt a forgalmat semmiféle bevétel, kivétel vagy átviteli tilalom által szerződő felek nem fogják gátolni. De ugyanezen cikk b) pontja kivételt enged a fenti kötelezettség alól többi közt közegészségi tekintetből az e részben elfogadott nemzetközi elveknek megfelelően. Ez az itt idézett kivételes eset áll fenn az élelmiszer, gyümölcs, zöldség, baromfi s más cikkek behozatala tekintetében s éppen ezért a magyar kormány e cikkek behozatalának megtiltása iránt kibocsátandó intézkedések tárgyában átiratot intézett az osztrák kormányhoz.

— **Az udvarhelymegyei földcsuszamlások.** Jelentették, hogy az udvarhelymegyei *Lövete* községben a hosszú időn át tartott esőzések következtében mintegy 140 holdnyi terület megmozdult és a székelyek lakta község házai legnagyobb részben rombadöntötte. A héten újabb *Gyenes* községben volt katasztrófaszerű földcsuszamlás, sőt mintha az egész megye megindult volna, most egymásután jelentenek földcsuszamlásokat a megye területén. Ez idő szerint Magyarhermány, Gyenes, Zsákod, Szentdemeter, Gagy, Rava, Csekefalva, Medeser, Todafalva, Cséttfalva, Hidegkut, Székelyandrásfalva, Parajd, Alsósófalva, Korond, Atyfa, Siklód, Szolokma, Kismőd, Székelypálfalva, Telekfalva, Miklósfalva, Derzs, Bethlenfalva, Tibód, Szentkirály, Bögöz, Vágás és Sükő községekből jelentenek földcsuszamlásokat. A megye alispánja részletes jelentést tett a kormányának a katasztrófa méretéről és segélyakció megindítását kérte. A kormány a főispán előterjesztésére haterger korona segélyt küldött az inség enyhítésére, a Jásziv egyesület pedig 1300 koronát, *Ugron* János főispán, az alispán és az építészeti hivatal főnöke beutazzák a vármegyét a kár nagyságának megállapítása végett, a kereskedelmi miniszterium kiküldötte pedig az utakon okozott rongálásokat konstatálja. A közlekedés ugyanis megveszerte számos uton szünetel, mivel a földcsuszamlások következtében egész utzakaszok semmisültek meg hidakkal és átereszekkel együtt.

— **Odilon Helén állapota.** Czilli jelentés szerint *Odilon* Helén állapota rosszabbodott. Nagy fájdalma van, nem tud aludni, táplálékot nem vesz magához és ezért nagyon elgyöngült. Ma reggel láza és fájdalma némileg csökkent.

— **Veszedelemes páciens.** Fiumében veszedelemes pácienssel akadt össze dr. *Készulvi* orvos. *Cvitkovich* munkás tegnap délután azt kérelmezte a munkáspénztártól, hogy rheumája miatt küldjék Abanóba. *Készulvi* dr. orvos nem találta a fürdőzést szükségesnek, ami a munkást annyira fölingelt, hogy sértegetni kezdte az orvost. Az orvos lávozásra szólította föl a munkást, mire *Cvitkovich* csernyőjével többször az orvos arcába ütött és az egyik szemét kiütötte. A munkást letartóztatták.

— **Zászlóbotrány Nagyszébenben.** Nagyszébenben felháborító zászlóbotrányt rögtönöztek az oláhok, melynek egyik gvaszos főhőse egy oláh-lelkész lett. Nagyszébeni jelentés szerint tegnap délután az itteni alkaptány előtt megjelentek a román egyház vezetői és bejelentették, hogy *uj lelkészüket ünnepies körmenetben akariák beiktatni.* Az alkaptány kijelentette, hogy a körmenetet csak ugy engedélyezheti, ha valaki felelősséget vállal, hogy *rendzavarás nem történik és a körmenetben nem foanak román zászlót vinni.* A megjelentek közül azonban senki sem akarta a felelősséget elvállalni, mire az alkaptány kijelentette, hogy a körmenetet betiltia. Ma reggel a pályaudvarnál gyülekezett a bandérium. A rendőrség felszólította a bandérium tagjait, hogy oszlojanak szét. Ezek azonban meg-sarkantvuzták lovaikat és a város felé vágtattak. A menet élén két zászlót vittek. Egy *kisebb* piros-fehér-zöld zászlót, amelynek rudiát vörös-sárgakék szalagokkal vették körül és *egy nagy román nemzetiszínű zászlót.* A román zászlóra *egy keresztet és egy Krisztus-képet* erősítettek, ugy akarták feltüntetni, mintha egyházi zászló lenne. Mikor a menet a városháza elé ért, nagyobb rendőrsapat állta utját. A rendőrsapat parancsnoka felszólította a román zászlóvivőjét, hogy a zászlót *szolgálta*ssa át. A zászlóvivő legény nem akarta a zászlót átadni, mire azt erőszakkal elvették tőle. *Joandrea* oláh lelkész erre rákiáltott a magyar zászlót vivő legényre:

— *Ha elvették a mi zászlónkat, akkor ez sem kell! Dohd el!*

A legény habozott, mire *Joandrea* kiütötte a zászlót a kezéből. Egy rendőr odaugrott és fel-emelte a zászlót a földről. *Joandrea*t letartóztatták, később azonban szabadlábra helyezték. Mikor *Joandrea* visszatért a menethez, megélemeztek. A rendőrség ki akarván kerülni a nagyobb zavargást, a menetet nem kergette szét. A menet még néhány utcán végigvonult egészen az új lelkész házáig. A menet valamennyi résztvevője ellen megindították az eljárást.

— **Buziásfürdő szennázciója.** Buziásfürdőn szennázciós letartóztatás történt. Meglepetésszerűleg letartóztattak egy uriaszönyv, aki már tizennyolc éve törzsvendége *Buziásfürdőnek.* *Lusztig* Károlyné a gyanuba vett uriaszönyv, Pancsován lakik s mint régi vendéget, már jól ismeri az igazgatóság és a fürdő közönsége. Értehetően nagy izgalmat keltett tehát tegnap, mikor a csendőrség *Lusztignét* váratlanul letartóztatta. *Somoqi*, a buziasfürdői csendőrmester ugyanis az áldokorné esete óta erősen gyanakodóvá lett az elegáns hölgyekkel szemben. *Lusztigné* ellen az a gyanu merült fel, hogy *lopott ékszereket* kínál eladásra a fürdővendégek között. Be is igazolódott, hogy *Lusztigné* az ideai szezonban több értékes ékszert adogatott el *kéz alatt* igen olcsó árban. *Somoqi* csendőrmester erre érdeklődni kezdett *Lusztigné* szereplése iránt és Pancsovára fordult az urino személyi körülményeit és viszonyait kutatva. Válasz helyett Pancsováról *két detektív* érkezett s *Lusztigné* buziasfürdői lakásán *váratlanul házkutatást tartottak.* A kutatás szennázciós eredményre vezetett, amennyiben a lakásban közel *tizennyolcezer korona értékű különböző ékszereket* találtak. *Lusztigné* azzal védekezik, hogy az ékszereket *fia adta* neki, aki *Belgrádban* van alkalmazva és ott a háboruban elesett katonatisztek és katonák hozzátartozóitól vette olcsó áron az ékszereket s Pancsovára hozta a vásárolt ékszereket tovább eladás céljából. A rejtélyes ügyben a vizsgálat folyamatban van és *Lusztignét* letartóztatásba helyezték és Pancsovára szállították.

— **Megostromolt takarékpénztár.** Olmützi jelentés szerint a *prerai* takarékpénztár épületét ma reggel valóságos megostromolták a — betevők, akik izgatottan követelték vissza pénzüket. Tegnapelőtt ugyanis rájöttek, hogy a takarékpénztár egy magasabb tisztviselője *14.000 koronát* sikasztott. A kis emberek féltették pénzüket, ezért volt a nagy izgalom. Mindenki megkapta pénzét az utolsó fillérig, de a *takarékpénztár készlete teljesen kifogyott* és már ma kénytelen volt a cseh iparbankhoz fordulni kölcsönért, amelyet meg is kapott.

— **Lugosi kisasszony a román seregnél.** Lugosi jelentés szerint *Vlad* Laura, özvegy *Vladné* született *Radulescu* Zsófia leánya, mult csütörtökön este Romániába utazott, hogy a háboru tartama alatt a román vörös-keresztnél szolgálatot teljesítsen. Állítólag még több lugosi hölgy fogja példáját követni.

— **Az árvíz.** Szegei jelentés szerint a Tisza csak nagyon lassan apad. Jelenlegi magassága Szegeknél 7 méter 38 centiméter, tehát *még két métert kell apadnia*, hogy a normális színvonalra érjen, a mi körülbelül két hétig el fog még tartani. A Tisza nagy állása miatt a *hajóforgalom teljesen meqakadt.* — Vettük a következő köszönő-nvlatkozatot: „Az alulírott bizottság a póstvéni fürdővendégek körében megtartott gyűjtés eredményeképpen 5744.30 koronát juttatott a póstvéni főszolgabírósnak utján a magyarországi árvizkárosultak javára. A nemeslelkű bel- és külföldi adakozóknak, valamint a fáradhatatlan gyűjtőknek ezuton nyilvánítja köszönetét a gyűjtőbizottság. Póstyén, 1913. július 31-én. Gróf *Erdődu* Imréné védnök, *Zsilinszky* Mihály v. b. t. t. ügyvezető elnök, *Darányi* Ignác v. b. t. t., *Naqu* Ferenc v. b. t. t., gróf *Erdődu* Imre főrend. tag, N. von *Lermontoff* államtanácsos, Szt. Pétervár, dr. *Karl Petraschek* udvari tanácsos, Wien.“ — *Szabadkai* jelentés szerint a városi tanács csütörtökön tartott ülésében foglalkozott a kormány leiratával, amelyben az ország polgáraitól az árvizkárosultak felségélyezését kéri és egyhangulag megszavazott *ezer koronát* az árvizkárosultak javára. Ezenkívül társadalmi akciót is indítanak. — *Hajduböszörményből* jelentik: Több nap óta nagy esőzések és zivatarok vannak, ami az aratást és a cséplést akadályozza. Ma délután óriási vihar volt, majd jég esett, mely nagy károkat okozott. Egy villámcsapás felgyújtott egy 118 keresztből álló buzaasztagot, amely teljesen leégett. — *Késmárkról* jelentik: Ma reggel nagy felhőszakadás volt, a mitől a *Poprád* vize annyira megáradt, hogy kilépett medréből és jelentékeny területet elöntötte. — A magyar kir. államvasutak közlése szerint árvizokozta pályarongálás miatt ez idő szerint a személy- és podgvászforgalom teljesen szünetel a máramarossziget—kamara—kisbocskói helvi érdekű vasuton Nagybocksó, Gvertyánliget és Nagybocksó gvártelep között. A személyforgalmat átszállással, a podgvászforgalmat áthordással tartják fenn: 1. a nagykároly—somkúti helvi érdekű vasuton Erdőszada és Pusztahidegkut között, 2. a küküllővölgyi helvi érdekű vasuton *Mikefalva*, Csávás és *Bonyha* között. Ezen a vasuton *Küküllőszeg* és *Abosfalva*—*Vámosgálfalva* között valamennyi személyszállító vonat, *Abosfalva*—*Vámosgálfalva* és *Parajd* között csupán a 8301, 8302 és 8312 számú vonat közlekedik.

— **Egy villámcsapás szeszélyes utja.** Besztercei jelentés szerint a nap-nap után megújuló felhőszakadások és zivatarok nemcsak a vidékre zudított óriási víztömegek révén okoztak nagy károkat az ország keleti részeinek, hanem az elemi pusztulást még tetézte az a sok villámcsapás, amely sok helyütt gyújtogatott, állatokat sujtott halálra és emberek életét is oltotta ki. *Szászlekeneczen* a napokban *Jung* Mihály házába csapott bele a villám. Végig szaladt a ház kéménvén, a tűzhely nyilván keresztül a szobába ugrott, a falon lógó óra összes fémrészeit megolvasztotta, azután a pinczébe futott. A szobában ép együtt volt az egész család, de a villám különös módon semmi kárt sem tett az emberekben, akiknek a nagy ijedelmén kívül más bajuk nem esett.

— **Egy képviselő afférja.** Oraviczabányai jelentés szerint *Gropsán* Illés szászabányai ügyvéd a jámi főszolgabírósnak előtt inzultálta *Korkán* Péter szászabányai képviselőt. *Korkán* Péter abból kifolyólag elküldte segédeit *Gropsán* Illés ügyvédhez, hogy az inzultusért tőle *elégítelt* kérjen. Miután *Korkán* Péter segédei, *Kirilla* Jusztin és *Djujrics* Milán *Gropsán* Illés két elintézetlen ügyéről szerettek tudomást, javasolták *Gropsán* segédeinek, hogy ez esetek elbírálására *becsületbírósa*got küldjenek ki. *Gropsán* segédei ezt a javaslatot *kereken visszautasították.* *Korkán* segédei *Korkán* Péterhez címzett levelükben kijelentették, hogy az *ügyet* *Korkán* Péter képviselő részéről a *lovasias*ság szabályai szerint elintézettnek tekintik.

— **Házasság.** *Anqi* Mariskát eljegyezte dr. *Mátis* Albert Marosvásárhelyről. *Schönherr* Ilona, néhai dr. *Schönherr* Gyula történettudósnak huga, ma délelőtt 11 órakor tartotta esküvőjét a Jézus Szent Szíve-templomban akkorai *Mikes* Sándor földbirtokos, ügyvéddel. Az esketési szertartásnál tanuk voltak: sábjáki *Posgay* Miklós országgyűlési képviselő és *lőcsei* *Leccó* Jenő csendőrfőhadnagy. *Szántó* (Sauer) Elemér, az Assicurazioni Generali tisztviselője eljegyezte *Seidler* Elzát *Buda-*pesten.

— **A megbántott budapesti mohamedánok.** Az elefántokat és a rinoceruszokat az állatkertben valóságos török templomban, dsainban helyezték el. A mohamedánok már régen megbántottak ezen, de a régi főkonzul Pahr Edin bey csak azt tudta keresztül vinni, hogy a holdat levégyék az épületről. *Achmed Hikmet* bey, a mostani főkonzul elhatározta, hogy mivel a fővárosnál már többször hiába keresett orvoslást, felmegy egyenesen gróf *Tisza* István miniszterelnökhöz, hogy tőle eszközölje ki legalább a karcu minaret lerombolását, amivel megszűnne az elefánt-istálló templom jellege.

— **Az angol Rotschild zsarolója.** Az angol Rotschildot meg akarták zsarolni. Londoni jelentés szerint lord *Rotschild* néhány nap óta egyre-másra kapta a fenyegető leveleket, hogy a halál vár rája, ha bizonyos összeget azonnal el nem küld a levelekben megjelölt címre. A levélről több, mint 600.000 koronát akart Rotschildtól kizsarolni, ez azonban átadta a leveleket a rendőrségnek, mely kinyomozta a levélíró és egy fiatal németnek a személyében letartóztatta. A zsaroló, amikor elfogták, rendkívül hevesen védekezett. A Rotschild elleni zsarolási kísérlet miatt letartóztatott fiatal ember *Kreimersketen* Henrik, német kereskedősegéd. *Kreimersketen* több ízben jelentékeny összegeket kért Rotschildtól, összesen több, mint 30.000 font sterlinget. Utolsó fenyegető levelében azt követte, hogy Rotschild küldje a pénzt egy a Westend negyedben levő német sörházba. A *Times*-ban csütörtökön reggel hirdetés jelent meg, mely felhívta a levélíró, hogy jelenjen meg egy kitűzött helyen, hol már detektívek vártak rá, kik letartóztatták.

— **A Kristóf-téri házbeomlás.** A Kristóf-térről a napokban beomlott házfal törmelékét már eltakarították és az elzárt kocsiforgalmat is megnyitották. A bíróság által kirendelt szakértők holnap tekintik meg a helyszínen a beomlott falat. Szénássy Gyula czég kára hozzávetőleg háromszáz-ezer korona. A Szénássy-féle ház oldalfalán támadt nyílásokat már befalazták, s a hatóság engedélyével a helyreállított épületrészben újra megkezdették az üzemet.

— **A kis fiu tragédiája.** *Fülöp* András kocsis oltott mézszel telt kocsijával a Magdolna-utca 12. szám előtt felborult. A méz rádől *Johai Béla* kilenc éves kis fiura, akinek súlyos sérüléseit a mentők köztették be.

— **Kártyajáték pofozkodással.** Sátoraljai hely legforgalmasabb kávéházában, a *Központi* kávéházban dr. *Lichtenstein* Jenő ügyvéd és dr. *Held* Jenő ügyvédjelölt kártyajáték közben összeszólkaztak. Dr. *Lichtenstein* valami sértő kifejezést tett az ügyvédjelölt elhunyt atyjára, mire az az ügyvédre támadt. Dulakodni kezdtek. Az ügyvédjelölt többször arculütötte az ügyvédet. Az összecsdült kávéházi vendégek választották el a verekedőket.

— **Magyar kisbirtokos aranybányája.** *Baka* László uszakai lakos, akinek a Nagybánya környékén levő hegységekben kis földbirtoka van, nagymennyiségű aranyércze bukkan, amelyben a hivatalos kémiai vizsgálat szerint 14 gramm tiszta arany és 3 gramm ezüst van. A szerencsés földbirtokos most a természhez szükséges pénz előteremtésén fáradozik, hogy megkezdhesse vele az arany bányászatát.

— **Rabláson csipett vasuti tisztviselő.** Berlini jelentés szerint a múlt éjjel a dortmundhannoveri gyorsvonaton ki akartak rabolni egy elsőítettett fülkében alvó utast, egy dortmundi gázigazgatót, aki azonban fölébredt és elkergette a rablót. Kis idő múlva segélykiáltást hallott egy másik szakaszból. Egy nőt talált ott, aki elmondta, hogy egy egyenruhába öltözött ember, amikor aludt, kirántotta kezéből táskáját. Az igazgató erre meghuzta a vészféket. A vonat egvik kocsi feljárdóján egy vasuti tisztviselőt látott, aki, midőn a vonat megállt, meg akart szökni. Ez azonban nem sikerült és letartóztatták. A vizsgálat alkalmával megtalálták nála a táskából kilopott pénzt. A megtámadottak a vasuti tisztviselőben határozottan felismerték a tettest.

— **Szünidei tanfolyamok.** A „Stenografia” Országos Gabelsberger gyorsíró és gépiró iskolában (kizárólag Rákóczi-ut 20) augusztus 5-én magyar, német gyorsírási, gépirási, helyesírási és kereskedelmi tanfolyamok kezdődnek. Az intézet növendékei a magyar, német gyorsírás és gépiráson kívül még a kereskedelmi tanfolyamot és a sokszorosítási munkák elvégzését is megtanulják. Beiratkozni egész nap lehet, kizárólag Rákóczi-ut 20. Tájékoztatót szívesen küld az igazgatóság. Telefon 101—25.

— **A milliós nyakék ügye.** Londoni jelentés szerint az eltűnt milliós gyöngygyakék ügyében a vizsgálat új fordulathoz ért. A londoni és párisi nyomozatok alapján egybehangzólag megállapították, hogy a lopás nem történhetett sem a francia postán, sem pedig az alatt nem lopták el az ékszer, mialatt Párisból Londonba vitték. A nyakék feladóját, a Mayer londoni ékszerész czég párisi képviselőjét tegnap megidézték a rendőrségre, hol több óra hosszáig tartó kihallgatásnak vetették alá. Megmutatták neki, hogy a csomag belső pecsételése sértetlen volt, tehát nem bonthatták fel a csomagot és így azt kell feltenni, hogy a gyöngygyakék nem volt benne a csomagban, amikor azt a postán feladták. *Salomon* ezzel szemben is megmaradt amellett, hogy ő az ékszer postára adta.

— **Rémes gyilkosság az utcán.** A szlavóniai *Belovar* várost néhány nap óta, hajmeresztő rablógyilkosság tartja izgalomban. *Ghilardi* Antalné uriaszonny, akinek fia mint főhadnagy, Zágrábban állomásozik, a nyúlt utcán eddig ismeretlen tettes meglátta, megfojtotta és kifosztotta. *Ghilardi* este 9 órakor eltávozott lakásáról, hogy leányát hazakísérje a moziból. Amikor a vasuti állomás közelébe ért, valaki hátulról meglátta, a nyakánál fogva egyik mellékutczába vonszolta és addig fojtogatta, amíg a jéveszékeltó urinó eszméletét nem vesztette. Ennek végeztével elrabolta pénzt és ékszerét. A járőrelők akadtak rá a földön eszméletlen állapotban fekvő uriaszonnyra. Lakására vitték, de anélkül, hogy magához tért volna, néhány óra múlva meghalt. Holttestét Zágrába szállították és ott temették el. A borzalmas rablógyilkossággal a rendőrség egy *Kunztek* Mátyás nevű veszedelmes betörőt gyanúsít, aki csak a napokban szabadult a szlavóniai lepoglavai legházából s onnét *Belovarra* jött. Az este óta azonban nyoma veszett.

— **Véres halott a vasuti kocsiában.** Római jelentés szerint a Bolognából Brindisi felé robogó gyorsvonaton tegnap este holtan találtak egy utast. A kupé párnáján feküdt hátradőlve, halántékán tátongó véres seb volt. Ugyanabban a kocsiosztályban még négy török utazott s ezekről tudták meg a vonatvezetők, hogy a meggyilkolt ember *Faufal Faj* bey szíriai dugazdag kereskedő. Mikor Anco-bába ért a vonat, kiemelték a holttestet s a négy törököt letartóztatták, mert nagyon valószínű, hogy ők ölték meg és kirabolták utársukat.

— **„Három nap a Magas-Tátrában” 65 korona.** Az Idegenforgalmi Vállalat elsőrangú szállással és ellátással, valamint kirándulási szelvényekkel kombinált új jegyfűzeteket bocsátott ki, amelyek segítségével a Magas-Tátra minden érdekesebb pontja három nap alatt megtekinthető. A szelvényfűzet 18 utalványa ellenében, a csorbatóti kincstári quóquiten szállóban megszállva, vasuton, villamoson, siklón és kocsin meglátogathatjuk Ó-és Új-Tátrafüredet, a Tarajkát (a Tarpataki vízesekeket), Tátralomnicot és a Dobsinai jégbarlangot. Szelvényfűzetek és részletes prospektusok a Központi Menetjegyirodában. (Budapest, Vigadó-tér 1.) összes fiókjaiban és a nagyobb külföldi utazási irodákban kaphatók.

— **Mosonók tragikus halála.** Genf mellett tegnap nagy katasztrófa történt, amelynek kilenc asszonu esett áldozatul. Tizenegy mosonó dolgozott egy megkötött csónakon. A csónak korhadt fenéke hirtelen kitört és a tizenegy asszonny a Rhón folyóba esett. Mivel a folyó ott nagyon sebes folyású, a szerencsétlenül jártak segítségére sietett emberek minden fáradozása hiábavaló volt. Csak két asszonny lehetett élve megmenteni, akik a csónak darabjába kapaszkodtak. A többi megfuladt. Eddig négy holttestet huztak ki.

— **Halálozás.** *Albach* Gézáné, *Demeter* Polixena, Kolozsvár város volt polgármesterének özvegye 74 éves korában meghalt.

*Szörcey* Donáth Irma, 52 éves korában Szörcecsén meghalt.

*Sipos* Kálmán nyug. posta- és távirtdaigazgató 64 éves korában Sopronban meghalt. Holttestét Budapestre szállítják és itt helyezik örök nyugalomra.

Dr. *Ibrányi* László dési kir. törvényszéki joggyakornok, életének 26-ik évében elhunyt Désen.

Öz. *Tauszik* Hugóné, farkaslaki *Hinc* Etelka, életének 58-ik évében Marosvásárhelyen elhunyt.

*Tamás* Géza felsővisói főszolgabíró szívizélhűdés következtében hirtelen meghalt.

*Csepregi* *Scharinger* Rikárd hosszas szenvedés után Pécselt 60 éves korában meghalt. Temetése vasárnap délután lesz.

— **Fodor-féle vivóterem** a Koronahereczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vivásra.

## SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET

(\*) **Levél Szigligeti Edéhez.** Ma egy lapot hozott a posta Tótkomlós nagyközségből Nagyváradra. Dolgos, nehéz kéz irásával ez a czím ékeskedik a kártyán: Nagvságos Szigligeti Ede szingazgató urnak, Nagyváradon. Másik oldalán pedig a következő sorok:

Kelt Tótkomlós 1913. VI—29.

Nagvságos

Szigligeti Ere urnak

Nagyvárad.

Felkérem a nagvságos urat! ezen pár soraimal, hogy sziveskedjen küldeni részemre a Jó kedvű paraszt czimű vigjátékból egy könyvet, utánvét melet, egy műkedvelő előadást akarunk, és kérem a nagvságos urat, hogy méltóztassék mielőbb elküldeni ha megvan.

Maradok kiváló tisztelettel

Tóth László Tótkomlós

762 házszám.

A nagyváradi posta nem tudta, mitévő legyen a furcsa naiv levéllel, nem kézbesithette Szigligeti Ede bronz szobrának, hát elvitte egy nagyváradi szerkesztőségbe, amely kiadta, azzal a indokolással, hogy a dolog olyan jellemző a magyar falusi világra s annyi megható humor rejtőzik benne hogy a naiv sorok a nyilvánosság elé kíváncznak.

(\*) **A Király-színház megnyitása.** Mint minden évben, az idén is, a Király-színház nyitja meg elsőnek a szünet után kapuit a közönség előtt. Az új évad első előadása szombaton, augusztus 9-én lesz. Színrekerül a „*János vitéz*” Királyival, Rátkaival, Raskóval, Csizsérrel, Krasznaival, Perczel Sáriával, Harmath Ilonával és Csatai Jankával a főszerepekben. Az igazgatóság a nvári szünetet arra használta fel, hogy a színházat megjavítsa és kicsinosítsa. A szönyvegek és függönyök egy részét újakkal cserélték ki, a színházi világítást tökéletesítették és több kisebb változtatást eszközöltek. Vasárnap Kálmán Imre operettje, a „*Czigányprímás*” kerül színre.

(\*) **A Budai Szinkör** műsorát péntekig Heltai Jenő „Masamód”-ja dominálja: az elmés vigjáték Molnár Arankával a czimszerepben kedden és csütörtökön kerül színre, pénteken lesz a bemutatott előadása teljesen új kiállításal a „*Kozák lakodalm*” czimű operettnek, amelynek szövegét Orbán Dezső és Tábori Emil, zenéjét teljesen új ember: Turry Peregrin írta. A szöveg tárgyát a cserkesznép életéből merítették a szerzők, a történeti milliót romantikus szerelmi történet teszi fölötté érdekessé. A zene sok szerencsével simul a szöveghez és dalamos voltánál fogva bizonyára megnyeri a közönség tetszését. Az újdonság főbb szerepeit Bartók Etel, Haller Irma, Kovács Viora, Mihályi Julia, Tábori, Cseh Iván, Bálint, Kövessi és Vajda játszzák a zenei részt Roják Nándor karmester tanította be.

(\*) **Szintársulatok állomáshelyei.** Az Országos Színészegyesület által konzesszionálharmincznyolcz szintársulat ugyancsak megfogvatkozott színházi év végére. A rossz viszonyok és a szingazgatóknak egyébként is rossz helyzete miatt felszült Hidvégi Ernő, Marosy Géza, Rajcsányi István, Thury Elemér és Zilahy Gyula társulata, szünetet tart Heves Béla, Könyves Jenő és Palágyi Lajos társulata, a többi társulat pedig a következő városokban játszik: Almássy Endre Gyula, Bányai Lajos Putnok, Erdélyi Miklós Máramarosziget, Fehér Vilmos Gödöllő, Füredi Béla Nagykanizsa, Halász Alfréd Keszthely, Kiss Árpád Buziás, dr. Janovics Jenő Kolozsvár, Komjáthy János Brassó, Krasznai Ernő Vizakna, Krecsányi Ignác Budapest, Krémer Sándor Mezőtúr, Lászlófi V. Bódog Soborsin, Mariházy Miklós Kecskemét, dr. Márffy Károly Gyöngyös, Mezei Béla Herkulesfürdő, Mezei Kálmán Erzsébfalva, Miklósi Gábor Kispeszt, Nádassy József Baja, Neményi Lipót Szamosújvár, dr. Patek Béla Esztergom, Polgár Károly Pozsony, Radó Béla Sümeg, Rácz Dezső Tornaia, Sajó Vilmos Szilágveseh, Szabados László Piski, Szabó Ferencz Pöstyén, Szalkai Lajos Siófok, Szendrei Mihály Hódmezővásárhely, Tompa Kálmán Petroszény.

(\*) **A kassai dóm reviziója.** Hét esztendeje már annak, hogy törvény rendelte el országos költségen emlékmű állíttatását a kassai székesegyházban, ahol *Rákóczi* Ferencz fejedelem hamvai pihennek. A szarkofág kérdése ma is megoldatlan, de a szabadsághős emlékének művészi megörökítésére végre rákerül a sor és *Dudits* Andor, a pályanyertes művész végre hozzáláthat munkája kiviteléhez. De, mint művészi kérdésekben már szokás, a zsüri döntése után olyan szempontok iparkodtak érvényesülni, amelyek mögött személyi tekintetek sejtettek. Így a kassai városházán kiadták a jelszót, hogy

figyelni kell az ellen, hogy a „székesegyház komor szépségét freskóval elcsufítsák”. Sőt Ekes Lajos tanácsnok és Varju Elemér muzeumi igazgató javaslatára Kassa városa bizottságot küldött ki, hogy megnyerje a város álláspontjának a miniszterelnököt. A bizottság fenjárt Budapesten, résztvett a Műemlékek Országos Bizottságának ülésén, melyen báró Forster elnöklése alatt és báró Skerlecz Iván miniszteri tanácsos, a miniszterelnök képviselőjének jelenlétében még egyszer megvitaták Dudits terveit. Ez alkalommal Schulek Frigyes, a gótikus építészetnek ez az elsőrangú művésze is úgy érvelt, hogy Dudits freskói csak emelhetik a most tulságos kopár kassai dóm szépségét. Az Egyetértés megemlékezett nemrégiben arról, hogy a kérdés ismét felszínre került, most pedig arról értesülünk, hogy megtörtént az ügyben a végleges döntés.

(\*) **Magyar művészeti sikere külföldön.** Ripper Alice zongoraművésznő ezidei turnéjában meghívás folytán más másodízben utbaeiti Christianitást is, ahol az udvarnál fog hangversenyezni. Stockholmban az operában, azután Finnországban, Oroszországban, nevezetesen Szent-Pétervárott, Moszkvában és Rígen lép fel a művésznő, aki résztvesz a hamburgi filharmonikusok koncertjén is és játszik négyszer Párisban, Brüsszelben és Londonban.

(\*) **A pármái színházi kiállítás.** Nagy buzgalommal készülnek Pármában a színház történelmi kiállításra, amely a Verdi-ünnepségekkel kapcsolatosan hívja meg majd kapuit és teljes képét adja a színház egész fejlődéstörténetének, természetesen különböző tekintettel Olaszországra. A kiállítás rendezését Luigi Rosi, Ferruccio Poa, Melli és Gasperini tanár vállalták el. A kiállítás ikonografiai, bibliofil, kostüm- és díszlet-történelmi és színpadtechnikai osztályból áll majd. Ezt kiegészíti, a hangszertörténelmi kiállítás, itt többek közt kiállítják a Monteverdi zenekar régi hangszereit is. Különös érdeklődésre számíthatnak azonban azok az apró kiviteli modellek, amelyek színházépületeket és színpadokat mutatnak be 1500-tól kezdve.

(\*) **A szeméremtelen Giorgione.** Roemmler és Jónas-féle műkiadó cégnek lefogallták Giorgione „Venusá”-nak és Rubens „Betsába a fürdőben” című képeinek képeslevezőlap reprodukcióit és a hozzávaló kliséket. A rendőrség, mely először egy utcai árusítót kobozta el ezeket a képeket, melyek különben a drezdai képtár múkincesei, szeméremtörténetek találta a képeket.

(\*) **A leipzig-színház szezonja.** A párisi Opera Comique nagy sikerű darabját Charpentier „Julien”-jét a jövő szezonban színre hozza a leipzig-i színház. A francia komponista „Louise”-jét a legutóbbi bemutató alkalmával a leipzig-i színház karmestere, Ottó Lohse vezényelte és a zeneszerző kívánságára is ő mutatja be a „Julien”-t. Leipzigben. A legközelebbi jövőben a következő darabokat mutatja be a színház: Stefan Zweig „Das Haus am Meer”, Ernst Hardt „Merop”, Wilhelm von Scholz „Marigano”, Friedrich Carl Wigand „Die Angen der Liebe”, Johan Baier „Andreas Hoffer”, Walter Lutz „Das europische Konzert”, Hanus Heinz Ewers „Das dermaedchen von Berlin” és Hermann Bahr „Josefine” című darabja.

(\*) **Mozart-ünnep Münchenben.** A Residenz-színházban tegnap kezdődött a Mozart-ünnep. Első előadásul a *Figaro lakodalma* került színre gyönyörű rokokó rendezésben, ma pedig a *Varázsvivő*-t adták, melyben az éi királynőnek szerepét a lemondott Kurz Zelma helyett Siems asszony énekelte s gyönyörű koloratúrájával a híres esz-dur-áriájában nagy sikert aratott. A zenekar csodálatos szépen játszott Walter vezetésével.

(\*) **Az amerikai zene.** Newyork egyik legnagyobb zenemű-kiadója, John Freund, statisztikai számítások alapján három milliárd márkára becsüli azt az összeget, amit az Egyesült-Államok lakossága évenként a zene ápolására és fejlesztésére fordít. Ebbe az összegbe nem számította be az amerikai operák és operette-színházak bevételeit. A három milliárd márkából körülbelül másfélmillió hangszerek s gramofonok beszerzési költségeire esik, míg a hangversenyeken fellépő művészek fiztetéldijai mintegy kilencszázmillióra rúgnak. Egyházi zenére kétszázhetvenötmillió márkát fordítanak évenként az amerikaiak Freund statisztikája szerint, világi hangversenyekre pedig százötvenmilliót.

(\*) **Az új berlini intendáns.** Gróf Hülsen Haeseler, a berlini udvari színházak intendása eltávozik állásából, mert a berlini Opera jelenlegi állapotával az udvar, a közönség és a sajtó egyformán elégedetlen. Gróf Hülsen Haeseler, aki csak afféle dilettáns színházbarát, nem ért a muzsikához s képtelen volt az Operaház művészi irányítására. Mikor aztán legfelsőbb helyen is tudtára adták, hogy nincsenek megelégedve működésével, szabadságra ment. Már meg is indult a találgatás és kombinálás, ki lesz vajon az utódja a díszes, de nehéz állásban. Udvari körökben *Chelius Oszkár* vezérőrnagyot emlegetik jelöltnek az intendatúrára. Az ötlet kissé furcsának tűnhetik: katoná az Operaház élén! De az az oka állanatra. A müncheni udvari szin-

háznak is katoná volt legutóbb az intendánsa *Speidel* vezérőrnagy s működése idejében csak emelkedett a müncheni színházak nívója.

## REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

### A magyar aviatikusok versenye

— Legújabb hírek a Rákos mezőről —

Budapest, augusztus 2.

A magyar Aero Szövetség lelkes vezetői egész tömeg kiváló aviatikai eseményt készítenek elő. Augusztus és szeptember hónapban fognak lejátszani ezek az események, melyekről tudomásainkat itt adjuk:

#### A Szent István napi repülés

A rákosi repülőterem az idén a Szent István-napi repülőversenyek lesznek a legnagyobb eseményei. E verseny érdekességét — a legújabb jelentés szerint — nagyban növeli majd, hogy a versenyző polgári aviatikusainkon kívül *katonai pilóták is szerepelnek majd.* A hadvezetőség biztosította a Magyar Aero-Szövetséget, hogy a versenyen *hat hadipilóta* vesz majd részt, természetesen versenyen kívül, mert egy katonai rendelet megtiltja katonai pilótáknak a versenyeken való részvételt. A hadvezetőség azonban a magyar aviatika emelésének előmozdítására szívességből versenyen kívül átengedi külön pilótáit, akik az úvidéki mutatványokhoz hasonló szép légi produkciókkal gyönyörködtetik majd a közönséget.

A versenyre *egy- és kétkoronás* beléőjegyeket bocsátanak ki, de lesz korlátolt számú *hagárbelépő is öt korona árban.* A bejáratok három oldalon, a Fehér-útról, a vasuti híd és a Kőbányai-ut felől lesznek, a versenyteret katonai kordon veszi körül. A verseny sikerét biztosítja az is, hogy a *belügyminisztérium huszötötezer* koronát helyezett kiállításba versenydíjakra.

#### A balatoni körrepülés

A balatoni körrepülés előkészítése is folyik, egyelőre azonban a szentistvánnapi és a modell-verseny van előtérben. A balatoni körrepülésen is szerepelnek majd katonai pilóták, sőt kiállítás van arra, hogy hidroplánok (vagy repülőgépek) is tartkítják majd a versenyt.

#### Repülőgépmo-dell-verseny és kiállítás

A repülőgépmo-dell-verseny és kiállítás ezúttal, hogy alkalmat adjon a repülőgépmo-dell-szerkesztőknek, esetleg újítások kipróbálására, továbbá az ifjúságot akarja szorosabb vonatkozásba hozni az aviatikával. A verseny színhelye a Magyar Aero-Szövetség által később meghatározandó oly méretű terep, amelyen motoros modellek is kipróbálhatók. *Ideje 1913. szeptember 7. és 8-ika.*

A versenyre bárki nevezhet a nevezési határidőn belül. *Nevezési zárlat 1913. augusztus 16.* Nevezési díj két korona. Nevezni csak oly gépekkel lehet, melyek tényleg repülnek, díszlámpák és játékszerek a versenyen részt nem vehetnek. A versenyt kiállítás előzi meg. Ezért a gépek már szeptember 1-én délután 6 órakor beszállítandók. A gépek szeptember 3., 4. és 5-én valamely megfelelő és utólag megálapítandó csarnokban kerülnek kiállításra. A benevezett gépek akár a nevezők saját gyárműveit, akár vett gépek lehetnek. Gépek, vagy hivatalos repülőgépmo-dell-szerkesztők csak külön számban indulhatnak a versenyben és külön elbírálásban és díjazásban is részesülhetnek. Kedvezőbb elbírálásban részesülnek azok, akik maguk készítették és szerkesztették gépüket. Helicopterek és ornitopterek, valamint más rendszerű repülőgépmo-dell-szerkesztők szintén külön versenyszámban indulhatnak, azonban azon oknál fogva, mert ezekre egyéges versenyszabályokat megállapítani nem lehet, a díjazásnál a zsüri egyéni elbírálása alá esnek. A *díjak:* tiszteletdíjak, pénzdíjak és emléklapok, melyeket a Magyar Aero-Szövetség, valamint hatóságok és magánosok adnak. Az egyes díjak odaítélése a zsüri hatáskörébe tartozik. Minden versenyben még külön kondíció-díjat is adnak ki. A mo-dell-versenyt szakkörökben nagy érdeklődéssel várják.

© **A fegyencz repülőgépe.** Szabadka város tanácsát egy nem közönséges ember rendkívül érdekes kérelemmel kereste meg. *Szauer* Henrik volt Máv, mozdonyvezető, kiváló híri mechanikust talvaly egy szabadkai zálogház vasszekrényének fel-törése, sikerült kirablása után itélték el *tizenkét esztendői legházra* és most *Szauer* Illaváról intézte érdekes kérvényét a szabadkai tanácshoz, melyben azt kéri a szerencsétlen eltévedett ember, hogy a tanács igazolja, miszerint ő Szabadkán a *legkivá-*

labb mechanikus hírében állott s így *találmánya* mindenképpen *figyelmet érdemel.* A kérvény kapcsán kitünt, hogy *Szauer* a fegyházban *teljesen* a *mechanikának szenteli idejét és hosszas kísérletezés után olyan repülőgépet a tervét készítette most el, amely eredetiségével és uiszerőségével teljesen elűt az eddig ismert konstrukcióktól.* *Szauer* az *igazságügyminiszterhez* akar fordulni azzal a kérelem-mel, engedje meg, hogy *kiváló aviatikusokból álló bizottság vizsgálja meg a tervét s ha jónak és gyakorlati értékűnek tartja, nyujtsanak módot neki arra, hogy a repülőgépet elkészíthesse.* Ahhoz kell tehát *Szauer*nek a városi tanács bizonyítványa, hogy az aviatikusok érdemesnek tartják a találmányával való törődést. A tanács legközelebb fog halározni az érdekes ember érdekes kérése fölött.

© **Orosz léggömb német területen.** Brün-nből táviratozzák: A *preraui* kerületben fekvő *Vinar* község közelében tegnap délután egy orosz léggömb szállott le, amelyben két orosz tiszt volt. A tiszték állítása szerint a léggömb próbautat tett Pétervár és Varsó között és a beállott zivatar sodorta az osztrák határon tulra. A léggömbnek a kikötése a esendőrség segítségével simán ment végbe. A két tiszt az éjszakát Prerauban töltötte és ma a krakói hadtestparancsnokságtól engedelmet kaptak az elutazásra.

© **Schöller nem repül Budapestre.** *Schöller* Pál, berlini aviatikus, aki — mint jelentettük — utassal Berlinből Budapestre akart repülni és tegnapelőtt reggel indult el Johannistalból, tegnap délután fél öt óra táiban Bécs mellett motordefektus miatt kénytelen volt leszállni és miután tegnap nem sikerült tovább repülnie, *végleg lemondott a budapesti útról.* Bécsben a leszállás igen heves, csaknem zuhanásszerű volt és csak a legutolsó pillanatban sikerült Schöllernek a gépén urrá lenni, úgy, hogy mégis siklórepüléssel ért a földre. Estére kijavították a motort, de az erős szél miatt nem lehetett folytatni az utat. Budapest helyett ma Bécsüihelyre repül Schöller.

**A legtöbb ember emésztőszerveinek rabszoigája!** Aki rossz székelésben szenved, mint biztos, enyhe hashajtót az évtizedek óta kitünően bevált **Ferencz József-keserűvizet** használja, mert ez a gyomrot és a beleket fájdalommentesen kitisztítja és kényeskedők által is bátran, minden ellenszenv nélkül kiítható! Kénsavas sókban való rendkívüli gazdagsága miatt a valódi **Ferencz József-víz** különösen oly esetekben majdhogynem pótolhatatlan, amikor a betegnek csak kevés folyadék-mennyiséget szabad bevennie. Oser, orvostanárnak bizonyítványa tanúsítja, hogy ő, a bécsi országos közegészségügyi tanács elnöke, a természetes **Ferencz József-keserűvizet** sokszor rendelte és már kis adagokkal is kielégítő eredményeket ért el. Árusítás gyógyszer-tárakban, drogériákban és fűszerkereskedésekben. Vissza az utánzatokkal! A **Ferencz József-gyógyforrások** szétküldési igazgatósága Budapesten.

## TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

\* **Uj Idők.** „Utolsó kívánság”, a czime **Heltai** Jenő novellájának, amit az Uj Idők e heti száma közöl. Az elbájoló, szellemes és finom hangú novella mellett a lap még egész esomó magas színvonalu szépirodalmi közleményt hoz. Folytatódik „Edith” regénye, amelynek ismeretlen szerzője egy csapásra magára vonta a közönség és az irodalmi körök figyelmét. **Farkas Pál** a népszerűvé lett „Kitti levelei”-ből ad újabb részletet. **Kémeri Sándor** „Emlékek a kínai czopfról” cizmmelel kínai élményeit mondja el, amelyeket eredeti felvételek illusztrálnak. **Tábori Kornél** budapesti speciálitásokat, a középületek, szobor-állatokat ismerteti. Novellát, verset még **Péczely József**, **Kádár Lehel**, **Ambrus Balázstól** és másoktól hoz. A képek közül kiemeljük **Mühlbeck** Károly aktuális feliréceket, pillanatképeket az Afrika vadonjaiból, a legszebb magyar gózos stb. Az Uj Idők előfizetési ára negyedévre 5 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI. Andrássy-ut 16.

# FŐVÁROS

## A forgalmi terek

— Adalékok a leendő Budapesthez —

Budapest, augusztus 2.

Régi megállapítás, hogy Budapest a rossz erék városa. Nemcsak esztetikailag rosszak a mi tereink, de rosszak első sorban forgalmi szempontból is. Minálunk a teret azért és csupán csak azért komponálják, hogy legyen, Nincs semmi célja. Nem szükséges, hogy szép legyen, nem szükséges, hogy hasznos legyen, hogy a nagy forgalmak lebonyolításának lényeges pontjává fejlődjön. Ez mind nem szükséges. A tér pesti felfogás szerint egy szükséges rossz, amit elérhetünk az által, ha a városban valahol hagyunk egy beépítetlen négyszög formájú területet, melynek minden oldalára kiírják, hogy „tér” és ezzel a terek kérdése véglegesen el is lenne intézve. Annyi művészi érzékkel, vagy praktikus józan ésszel már nem rendelkezik Pest, hogy a terek esztetikai, vagy gyakorlati fontosságát meg tudná itélni.

Hogy Budapesten a terek esztetikailag rosszak, senki sem csodálkozhatik. Utóvégre minálunk nemcsak a terek, de az utcák, az épületek, a szobrok, szóval a város szépségének majdnem minden tényezői csaknem kivétel nélkül esztetikailag teljesen lehetetlenek. Minden rossz akarat, minden gáncsolódás nélkül állapíthatjuk meg, hogy a város komoly és művészi megalkotása még egészen csirájában van. Ez a megfontolás nem is új, mert hiszen aki ebben a mi városunkban körül néz, az utcákról, házokról, magukról a kövekről olvashatja le azt. De viszont szemben ezzel az unesetecitással elvártuk volna, hogy Budapest mint praktikus, józan gondolkodású város legalább a forgalom elősegítése tekintetében mintaszerű legyen. És mit látunk ezzel szemben? Azt, hogy Budapestnek fogalma sincs a forgalmi terokről és ha rendelkezik is néhányval, azok egészen véletlenül születnek meg.

A forgalmi tér első és egyedüli célja, hogy a forgalmat megkönnyítsék. Ezeknél a tereknél az esztetikai szempontok csak másodlagos szerepet játszanak, mert praktikus hivatásuk rendszerint nem engedi meg teljes plasztikai kiképzésüket. Olyan féle terekre kell gondolnunk, mint az Andrassy-ut Oktogonja, vagy a körönd, mely némely tekintetben művészi kritikát is igényel, de első sorban forgalmi gócpont. Ez a néhány csaknem egyedül álló tér azonban csak egy-egy véletlenül hozzánk tévedt Európa, a forgalmi szempontok rendes körülmények közt nálunk épp oly kevésbé vétetnek figyelembe a terek konstrukciójánál, mint az esztetikai szempontok.

Ha végig tekintünk a VII. kerületen, t. i. ez áll legközelebb a rendezéshez, egész sereg helyet lehet megjelölni, ahol a forgalmi terek létesítése könnyen eszközölhető s ezáltal a városrész közlekedése egészen biztos alapokra kerülne. Mindjárt ott van a Rákóczi-ut bevezése, hol a nagy villanyos- és kocsiforgalom szinte kiáltva követeli a forgalmi tér megteremtését. Még komplikálja majd ennek a térének forgalmát az új Nemzeti Színház, mely bizonyára még emelni fogja a közlekedést. Ezen a ponton a forgalmi tér megalkotása egész könnyen valósítható meg, ha a Rákóczi-ut sarkán levő 2. számú Vigyázó-féle telket erősen visszaléptetjük új építkezés esetén. Erre annál is inkább szükség van, mivel az új Nemzeti Színház is letompított sarkával térszerűen folytatja össze itt a Muzeum-körutat a Rákóczi-uttal. A tér így azután alkalmas adna, hogy az itt torló forgalom simábban és kevesebb veszéllyel bonyolítottassék le. A Deák-tér utcatorlódása is főleg a közepén lévő halcsarnok és földalatti állomások eltolásával könnyen és szépen szabályozható lenne, valamint a Klauzál-téren sem ártana a forgalom kis tekintetbe vétele.

A Rákóczi-ut és Sip-utca sarkán a tér felállítását forgalmi okok indokolják. Itt, ezen a részen, ma szinte életveszélyes a közlekedés, mivel az utcatorlódás nem elég nagy területre csapja össze a mindenfelől felgyülemelő forgalmat. A Sip-utca és Wesselényi-utca kereszteződésénél is a forgalom indokolja a

teret. Szükségtelen bővebben fejtegetni a Liszt Ferenc-tér rendezésének szükségét, valamint azt az ötletet, mely a Nagy-körut és Király-utca, továbbá az Andrassy-ut és Nagymező-utca Oktogonszerű kiszélesítését célozza.

Az Andrassy-ut torkolatának kiképzése forgalmi okok mellett esztetikailag is indokolt. Teret itt csak már beépítések eltüntetésével lehet előállítani s ez az eltüntetés a Fonciere palotájára vonatkozik. Ez természetesen nem valósulhat meg máról holnapra, de viszont ennek a megoldásnak tényként való leszögezése megdönt egész sereg félreismert megoldást, így első sorban az Andrassy-ut meghosszabbításának vagy a városház odahelyezése által való bevezetésének jelszavát. A tér kompozíciója így esztetikailag is indokolt lenne, a forgalmi zavarokat pedig ideálisan oldaná meg. Az Erzsébet-sugarút kiépítésével feltétlenül szükséges, hogy az Erzsébet-sugarút bevezetésénél, a Kazinczy-, a Kertész-utczákkal, továbbá a Nagy-körutal való kereszteződésénél forgalmi terek létesítsenek.

Ezek azok a forgalmi terek, melyre a VII. kerület belső vidékéim szükség van. Ez az összeállítás itt csak mintául akar szolgálni, melynek alapján bármely kerület térszükséglete könnyen és biztosan megkonstruálható. Mindenesetre ez az összeállítás éppen eléggé ijesztően állítja elének azt a térhányt, mely Budapesten megdöbbentő arányokat ölt. Mert abba még csak belenyugodhatunk, ha a főváros figyelmen kívül hagy művészeti szempontokat és másodlagos kérdésnek tekintti az utcák esztetikáját, de azt viszont már nem lehet szó nélkül tűrni, ha a forgalom biztonságát sem viseli szívén. Ehhez nem kell sem művészi érzék, sem tudás, sem tanulmányozás, csupán egy kis — jóakarát. De viszont azonban ez a legkevesebb, amit a polgárság a fővárostól jogosan várhat.

Pünkösti Andor.

(**Új orvosok.** A főpolgármester dr. Mansfeld Ottó egyetemi tanársegédét és dr. Friquesi József magánorvost a budapesti balparti közkórházakhoz főorvosokká nevezte ki. Kinevezte továbbá dr. Révész Ernőt és dr. Schicht Lipótot a dunabalparti közkórházakhoz 1912. évi június hó 22-től számított további egy évre és dr. Bocskor Ádám közkórházi orvosgyakornokot 1913 július 9-től számított egy évre segédorvosá.

(**Bécs elismerése — Budapestnek.** Bécs városa nemrég kiküldötte egyik tanácsosát, hogy a Budapesten a nyilvános órák berendezését, üzemét tanulmányozza és az ezekkel összefüggő költségekről tájékoztódjék. A főváros tanácsa nevében dr. Márkus Jenő tanácsos és Szántó István, a hirdetési vállalat igazgatója, látták el Bécs kiküldöttét a kívánt felvilágosítással. A bécsi vendég kijelentette, hogy Budapest nyilvános óráinak a berendezése magában áll a kontinensen, mert sehol sincsenek ezek az órák a hirdetőszlopokkal kombinálva. Ma érkezett a fővároshoz Bécs városa tanácsának egy hivatalos átírata, amelyben a császárváros hatósága köszönetet mond a magyar fővárosnak a kiküldöttét iránt tanusított előzékenységéért.

(**Az ingyenes Duna-fürdő kérdése.** Az Országos Magyar Népfürdő-Egyesület nevében ma délelőtt gróf Bathuánu Lajos v. b. t. t. elnök, Almády Géza kir. tanácsos, alelnök és Weinberger Miksa főtitkár tisztelegtek dr. Bárczy István polgármesternél és memorandumot nyújtottak át neki az ingyenes Dunafürdő kérdésében. Az ingyenes Dunafürdők ugyanis a szegény lakosság egy ötödresztének sem juttatnak alkalmat arra, hogy évenként nyáron legalább egyszer a szabadban fürödhessen. Ezért az egyesület a fővárosi ingyenes Dunafürdőknek a szaporítását tartja kívánatosnak, de egyuttal rámutat arra a káros hatásra, amely a főkapitány-nak ez év júniusában kiadott rendelete folytán beállott, amely rendelettel a rendőrség a szabad Dunában való fürdést 100 korona büntetéssel és elzárással sújtja. A memorandum kiemeli, hogy igen olcsón, egyszerűen kötelek által határolt alkalmas területeket kellene kijelölni és oda egy uszómestert alkalmazni, aki csónakon az esetleg veszedelemben levők segítségére mehessen. Ez nagyon csekély megterheléssel járna a fővárosra és száz meg száz ezer szegény embernek módot nyújtana a nyári fürdésre. A nyári fürdőkkel azonban a nép tisztaságának kérdése még nincs megoldva és ezért az olcsó és már tervbe vett népfürdők sürgős fölállítását kéri

az egyesület. A polgármester szívesen megígérte, hogy az egyesület kérését a lehetőséghez képest támogatja.

(**Segítség az iparosoknak.** Az Albrecht Hildegard-bizottság dr. Purébl Győző tanácsjegyző elnöklésével ülést tartott és összesen 97 iparosnak 16.940 korona kamatmentes kölcsönt szavazott meg. A kölcsönök a kövekezőképp oszlanak meg: huszonegy iparosnak egyenkint 80 koronát, nyolcznak egyenkint 120 koronát, négynek egyenkint 160 koronát és hatvannégynek egyenkint 200 koronát utalnak ki.

(**A gázgyár építése.** Dr. Buzáth János tanácsos elnöklésével ülést tartott, amelyen Lakits Elemér fogalmazó volt az előadó. A bizottság foglalkozott a gázmű igazgatóságának előterjesztésével, amely a központi gázmű területén építendő raktárszín, istálló, kocsiszín, tüzoltószerraktár és asztalosműhely terveire vonatkozik. A bizottság a tervekhez hozzájárult és intézkedett a munkák vállalatba adása iránt. Megállapította továbbá a bizottság a Tomcsányi-utcai nyomás-szabályozó, kazánház és lámpagyújtó-kaszárnya terveit is. Azonkívül kisebb jelentőségű ügyeket intézett el a bizottság.

(**Az utcái árusítás.** Az utcái árusítás rendszertelensége miatt igen sok észrevétel és panasz érkezett a hatóságokhoz. A kerületi előljárások, amelyeknek hatáskörébe ennek az árusításnak a szabályozása tartozott, a kérdésben nem járt el egyöntetűen, de ők maguk is belátták, hogy a mai helyzet tarthatatlan és többször előterjesztést tettek a tanácsnak, különösen a járva-kelve való árusítás egységesítése tárgyában. A közgazdasági ügyosztály most azután elkészítette a székesfőváros kerületén való árusításról szóló szabályrendelet-tervezetét, ezt a tervezetet most elküldötték a különböző szakhivataloknak és egyesületeknek, hogy észrevételeiket tegyék meg. A szabályrendelet előreláthatólag az őszi közgyűlések egyiké fogja tárgyalni.

(**A bérkocsik megváltása.** Az autotaxi-engedélyek kiadásának egyik feltétele, hogy az engedélyezett rendszámok felé a bérkocsisoktól megváltják olyképpen, hogy egy-egy kétfogatu bérkocsi számát 3000 koronáért megváltják. A mult hetekben 90 jelentkezőt bérkocsiknak utalják ki a megváltási összegel. Azóta újabbban 31 bérkocsis jelentkezőt akiknek a tanács ma utalja ki a 3000—3000 koronát.

## Nyilttér

(E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.)

### BACHRUCH A.

ezüstáru-gyára, Budapest,  
IV. Királyi Pál-utca 13. sz.

A gyári épület földszinti helyiségekben állandó eladás nagyban és kicsinyben legolcsóbban szabott eredeti gyári áron!!

MATTONI FELE

GISSHÜBLER  
természetes ásványos  
SAVANYÚVIZ.

### ABBAZIA

Világhírű tengeri fürdő kiváló a nagy sótartalom és a víz magas hőfoka miatt. Elragadóan szép fenyves. A környék csupa erdő. Pompás sétányok, érdekes kirándulások a tengeren. — Nagy park és vízi-ünnepélyek, reünók, sportok stb.

Prospektusokat ingyen küld a Kurkómission

### Keleti pályaudvar nagyszállóda

VII., Thököly-ut 18. sz.

Ujjonnan berendezett és át-  
alakitott légfűtéssel beren-  
dezett szobák 1 forinttól  
kezdvé kaphatók.

# KÖZIGAZGATÁS

## A déznai fegyelmi ügy

Budapest, augusztus 2.

Több ízben foglalkoztunk már e rovatban a déznai jegyző kárváriájásával, több ízben rámutattunk arra, hogy a hivatalvesztést kimondó ítélet meghozatalához kicsoda lelkiismeretlenség kellett, hogy ez az ítélet mennyire jellemzi azt az eljárást, amit a jegyzők fegyelmi ügyeiben a felelőtlen hatalmasok követnek, visszaélve a fegyelmi törvények hiányosságával. Ma közöljük a jegyzőknek felfolyamodását a felülvizsgálati kérvényét visszautasító végzés ellen. Jellemző az ügyben eljáró hatóságokra, hogy a tévesen címzett, nem illetékes helyen ték a jegyzőnek ezen existenciájával legszorosabban összefüggő ügyét. Ugyanis a jegyző — téves információ folytán, az ítélet hatása alatt elvesztvén lelki egyensúlyát is — felülvizsgálati kérvény helyett a közigazgatási bírósághoz címzett panaszszal élt a fegyelmi határozat ellen. Az 1901. XX. t.-cz. kimondja, hogy a tévesen címzett, nem illetékes helyen benyújtott beadványt, az azt átvevő hatóság illetékes helyére tartozik azonnal juttatni. A jegyző a beadványt a főispánnak adta be, a főispánnak tudnia kell, hogy a beadvány elfogadására az alispán, mint I. foku hatóság illetékes és — bár egy épületben van hivatala az alispánéval — azt nem tette át azonnal ehhez, hanem, miután hónapokig magánál tartotta, felküldte a közigazgatási bírósághoz. Egy oly ügyben tehát, amelyhez egy ember existenciája, becsülete fűződött, egyszerre kétfős mulasztást követett el: nem azonnal továbbította a beadványt s nem oda, ahova törvény szerint továbbítania kellett volna.

De hadd beszéljen maga a felfolyamodás, amelyet a déznai jegyző a belügyminiszterhez intézett s amely egész terjedelmében a következő:

Arad vármegye közigazgatási bizottsága 3605/912. K. B. szám alatt II.-od határozatot hozott, fegyelmi uton állásomat megfosztott, s mikor azt a határozatot meghozta, kimondotta azt is, hogy a határozat ellen „felebbezésnek helye nincs!”

„Felebbezésnek helye nincs” e határozattal kapcsolatosan csak azt jelentheti, hogy a közigazgatás adminisztrációját vezető fórumok előtt további jogorvoslattal nem élhetek. — Ezt mindenki csak így értheti. — Így értettem én is.

Abban az érthető kétségbeesett lelkiállapotban kapom azt az értesítést, hogy volt főszolgabíróam a jegyzői irodában többek előtt kijelentette, hogy a II. foku határozat ellen csak a közigazgatási bíróságnál élhetek panaszszal. A panasziratomban megjelölt két szakaszban azt hittem meg is találtam azt a jogalapot, amelynek alapján a rajtam esett sérelemért jogorvoslatot kereshetek. És beadtam e panasziratomat a közigazgatási bírósághoz címmezve, a közigazgatási bizottság elnökéhez.

A kézhez vett panasziratomat a közigazgatási bizottság elnöke hónapokig magánál tartja s aztán felküldi a közigazgatási bírósághoz. A közigazgatási bíróságnál észre veszik — nem oda tartozik az ügy. Ez tulajdonképpen felülvizsgálati kérelem, amelynek elbírálóját a belügyminiszter ur. Átteszi az iratokat a belügyminiszteriumhoz, ahol megállapítják, hogy jogorvoslat iránti kérelmem felülvizsgálati kérelemnek tekintendő és a vonatkozó belügyminiszteri utasítások értelmében bírálandó el. Az alispán ur eleget tesz a felsőbb utasításnak s további illetékes elintézés végett átteszi a közigazgatási bizottsághoz.

A közigazgatási bizottság, tekintettel az alispán ur által felhozott „mellánylandó tekintetekre”, tárgyalás alá vette jogorvoslati kérelmemet és egyuttal mindjárt, tekintet nélkül az alispán ur által felhozott mellánylandó körülményekre, jogorvoslati kérelmemet, mint elkésett, visszautasította. A megokolás szokatlanul terjedelmes. Higgadt, tárgyilagoss. El kellett utasítani — tekintet nélkül a mellánylandó körülményekre. — mert 1912 december 16. helyett 1913 márczius 30-án került az alispáni hivatalba. 15 nap helyett több, mint 100 nap múlva. Elismeri a határozatot: igaz, hogy én jogorvoslati kérelmemet a fentartott időn belül postára tettem, de rossz helyre címeztem; illetéktelen hatósághoz nyújtottam be. Mit mondott jogorvoslati kérelmemre a közigazgatási bíróság, minő utasítást küldött a belügyminiszter ur, kicsoda mellánylandó körülményekre hivatkozott az alispán ur, — ezt nem vehették tekintetbe, mert hiszen a jogorvoslati

utasítás 5. §-a kifejezetten megmondja, hogyha illetéktelen hatósághoz nyújtja be valaki jogorvoslat iránti kérelmét, ez még abban az esetben is, ha az átvevő hatóság mulasztása folytán jut elkésve az illetékes hatósághoz, — a jogorvoslati kérelem illetén való áttétele mindig a beadó fél terhére történik. Az ügy világos, a végzés logikus. — a jogorvoslati kérelmet vissza kellett utasítani.

A végzésből — úgy látszik — ez a tényállás az indoklásból az tűnik ki, hogy az elutasítás kétségtelenül jogszerű, hiszen a J. U. 5. §-a annyszor és olyan erőszakosan állítatik ez indoklás közben előtérbe, hogy az ember agva egészen megtelik vele és itélő képességünk valóságosan logikus lendülettel kering a J. U. 5. §-a körül, mintha ez volna a J. U. legfontosabb intézkedése, mintha ez volna egész teljességében maga a jogorvoslati utasítás.

Vajjon, akik ezt a végzést meghozták, a jogorvoslati utasításnak csak ezt az egy szakaszát ismerték? avagy a többiről tudatosan elfeledkeztek? — ezt a kérdést döntse el a végzést meghozó bizottság tagjai a saját lelkiismeretükkel.

Az igaz tényállás megismertetése érdekében azonban kötelességem mindenekelőtt hivatkozni a J. U. 6. §-ára, amely 7-ik bekezdésében kifejezetten ezt mondja: „Minden olyan határozatban (intézkedésben) és végzésben, mely felelőssel megállapítható, az illető hatóság tüntesse fel, hogy a felelőssel mennyi idő alatt lehet előterjeszteni.”

Ebből az intézkedésből pedig megállapítható, hogy a II. foku fegyelmi határozatban meg kellett volna állapítani s ez uton velem közölni, hogy e határozat ellen minő jogorvoslattal élhetek s azt mennyi idő alatt kell benyújtanom.

Ime a jogorvoslati utasításnak ez a szakasza adja meg az annyszor hivatkozott szakasznak 5. §. szigorú rendelkezését, mert ez intézkedésből nyilvánvaló, hogy jóhiszeműen egyvelten jogszerű fél sem tévedhet és ha a kézhez vett fegyelmi határozatban a jogorvoslat benyújtásának szükséges tényezője az érdekléltnél tudomására adatott, csakugyan nem csak logikus, de a jogszolgáltatás tekintélyének megóvása érdekében szükséges is intézkedni az iránt, hogy az ügynek helytelen beadás révén szándékolt elhuzása a vétkes féllel szemben radikálisan megtorolassék.

Az én ügyemben azonban Kegyelmes Uram nemcsak az történt, hogy a jogorvoslat beadásának kellekai az utasítás értelmében nem közöltettek, de sőt egyenesen megtevesztettek azzal az értesítéssel, hogy e II.-od foku fegyelmi határozat ellen felebbezésnek helye nincs, mert hiszen ennek a kitételnek oly értelemtel nem tanusíthatom, s ilyen szavakkal való megtevesztő játékok az egész határozat komolyságának kétségbevonása nélkül nem is tehettem volna fel és nem képzelhettem azt, hogy a kitétel háttérben ott áll az a lehetőség, hogy felebbezéssel ugyan nem, de felülvizsgálati kérelemmel élhetek, mert mind a két néven nevezett beadvány egyképpen az ügy magasabb helyen való elbírálásának lehetőségét, felelőssel való megállapíthatóságát állapítja meg; — és mert a J. U. 5. §-ának 7-ik bekezdése ugyanis kimondja, hogy a beadványnak helytelen elnevezése semmi jogsérelemmel nem jár. — Egyenesen megtevesztett a közigazgatási bizottság határozatának eme rendelkezése, amelyet bevenni joga nem volt, mert erre nézve a J. U. direktívát sehol sem tartalmaz.

Kétségtelen tehát, hogy felülvizsgálati kérelmem helytelen címzése, illetéktelen hatóságnál történt benyújtása a II. foku határozatnak azon alaki kellekének hiányából, hogy a J. U. 6. §-ának 7-ik bekezdésének rendelkezése nem csak be nem tartatott, de sőt, mert felebbezési jogom a határozatban kategorikus formában megtagadtatott, egészen természetesen következett be, s annak előidézője, az ismertett törvénytelen határozat tehát éppen maga a közigazgatási bizottság volt.

De van a J. U. 5. §-ának még egy más intézkedése, amely a tényállás helyes megvilágítása érdekében figyelmen kívül nem hagyható. Az 5. §. szakasz 11. bekezdése már azt mondja: „Ha az írásbeli felelőssel postán érkezik az illetéktelen hatósághoz, ez a felelőssel nyomban továbbítja az illetékes hatóságához és erről a felet értesíti.”

Amikor tehát a főispán ur Ó Méltósága megkapta volt az általam fentartott időben postára tett panasziratot, kötelessége lett volna azt haladéktalanul az illetékes alispáni hivatalhoz áttenni. Miután pedig az alispáni hivatal és a főispán ur hivatala is egyképpen a megye székházán van, bizonyításra sem szorul az, hogy ha a főispán ur Ó Méltósága a J. U. ez imperatív intézkedésének eleget tesz s panasziratomat egy hajduval az alispáni hivatalhoz átküldi, — jogorvoslati kérelmem el nem késett volna. — Még csak azt a ténymegállapítást szegeztem itt le, hogy jogorvoslat iránti kérelmemet a főispán ur, mint a közigazgatási bizottság elnöke vette át és a J. U. 5. §-ában megállapított kötelessé-

gének elmulasztását, a közigazgatási bizottság nevében, mint annak elnöke követte el.

Ez az igazi tényállás Kegyelmes Uram!

A jogorvoslati utasítás nemcsak annak az 5. §-ának 12. bekezdésében él és nyer alkalmazást, hanem egész terjedelmében. Sem annak az utasításnak, sem más rendelkezésnek és törvénynek oly módon érvényt szerezni nem lehet, hogy annak egészéből kiragadjunk egy mondatot és annak alapján hozunk ítéletet. Az 5. §. 12. bekezdése az J. U.-ban soha fel nem vétetett volna, ha a már ismertett 2. szakasz annak a jogéletben való alkalmaztatását igazságossá nem tette volna. De nem lehet a J. U.-nak azt az értelmét sem adni, hogy azt betartani egyedül csak a jogkereső félnek kötelessége, míg az ítélező hatóságoknak joguk van magukat annak betartásának kötelezettsége alól emancipálni. Ha pedig a közigazgatási bizottság a J. U.-ban megállapított kötelezettségének eleget tett volna, az én jogorvoslatom nem kerülhetett volna olyan szituációk közé, hogy az 5. §. alapján visszautasították.

Hogy a J. U. idézett rendelkezéséről a közigazgatási bizottság tudomással nem bírt volna, avagy azt, hogy ezeknek éppen azért nem tett eleget, hogy módot és alkalmat nyerjen jogorvoslat iránti kérelmemet elutasítani, — ez mind a kettő olyan feltevés, amelyet az előkelő közigazgatási bizottsággal szemben feltételezni nem lehet.

Az adott tényállás mellett azonban a hozott végzés fatalisan és operetteszerűen komikus. Mert végeredményében az történt, hogy a közigazgatási bizottság ismételen nem teljesítette a J. U.-ban megállapított kötelezettségét és ezeknek a mulasztásoknak következtében úgy látszik az 5. §. hivatkozott mondatának alapján, mintha az én jogorvoslati kérelmem elkésett volna. És ahhoz a közigazgatási bizottság — „mi telhetett tőle” — a saját mulasztásainak következményeiért megbüntettet — engem.

Az ítélező urak végtelen nobilissak és kegyesek! Ha az így reám áthárított felelősség az én gondban görnyedő vállaimra nem rakna olyan elviselhetetlen nagy terheket, — az irántuk érzett nagy tiszteletem alapján, bizonyosan magamra is vállalnám, mert 10 évi jegyzősködésem alatt jól megtanultam, hogy felettes hatóságaim tévedéseinek, mulasztásainak következményét — én viseljem. Ezuttal azonban saját mulasztásukat oly súlyos következményekkel hártják reám, hogy végtelen nagy fájdalommal, a felelősségnek erre az átvételére annál kevésbbé vállalkozhatom, mert az állásomtól megfosztó határozat az én terhemre sokkal kisebb mulasztásokat tudott feltalálni, mint a milyeneket — a felfolyamodás keretében beigazoltan ők elkövettek és míg az én mulasztásaimból kifolyólag senkire semmi kár nem hárulhatott, az ő mulasztásuk alapján hozott végzés engem az egész életemet tönkretévő fegyelmi ügyemnek felülbírálatától s ezzel az igazság helyreállításától fosztana meg.

Kegyelmes uram! Méltóztassék szelid mosolygással elhaladni Arad vármegye közigazgatási bizottságának azon európai bohózzattá válható ténye fölött, hogy mint ítélező hatóság a saját véltke és büneért, a saját törvénytelenégeinek következményeiért engem akart megbüntetni. Ne méltóztassék ezért fegyelmit indítani a közigazgatási bizottság ellen, — én védem őket — méltóztassék nekem elhinni, ők nem tehetnek róla, hogy olyanok, — amilyenek!

De ebből megalkothatja kegyelmes uram magának azt a véleményét, hogy akik a J. U. rendelkezését ennyire respektálták, avagy annak alkalmazását ilven „szabad” szellemben gyakorolták, — a törvények milyen respektálásával, s a közigazgatási szellem minő „szabad” értelmezésével ítéltettek az én fegyelmi ügyemben, és ha majd kegyelmes uram elfogadva felülvizsgálati kérelmemet, átkinti majd a fegyelmi iratokat, ugyancsak szelid mosolygással méltóztassék átsiklani e fölött a kisedő játék fölött, hogy a J. U. 5. §-ának semfényvesztő ítétkéval, miként akarták örökre eltemetni az én fegyelmi ügyemet. Bár tudom, hogy az általam így megvilágított tényállás mellett kegyelmes uram a közigazgatási bizottság végzését meg fogja változtatni és a J. U. komolyságának és az igazságnak érdekében felülvizsgálati kérelmemet el méltóztatik fogadni, mégis végtelen sajnálom, hogy a felfolyamodással nem merithettem ki mindazon indokokat, amelyek alapján annak megváltoztatását kérhetem. Miután én Ujpesten lakom, ügyvédemet bízom meg, hogy az iratoknál elfekvő 41150—913. sz. belügyminiszteri utasítás és az alispán ur 8610—913. számú jelentésé részemre lemásolhassa.

Mint azonban az „/” alatt eredetben csatolt levél bizonyítja, az iratokba való betekintést s azoknak lemásolását megtagadták, illetve arra utasították, hogy azoknak betekintését írásosan kérelmezem, amely felett írásosan fognak határozni. Miután a felfolyamodás beadására fentartott határidő sokkal rövidebb, semhogy az „elkésés” veszélye ne fenyegetett volna, ha e követelményeknek eleget teszek s a hozandó végzést bevárom, — kénytelen voltam a felfolyamodásomat ez iratok ismerete nélkül beadni. Lehet, ha ismerem azokat, felfolyamodásom jogosságát, még ennél is több bizonyítékkal

ámogathatom, sőt, mert akadályoztak benne — bizonyosan így van!

Nem ismerem ugyan, hogy az iratok betekintését, minő törvénynek, rendeletnek, avagy utasításnak melyik 5. §-a alapján tagadták meg, de páratlanul áll a judicatura szellemével semmiképpen össze nem egyeztethető az az eljárás, hogy a jogkereső felet ügyének ismerete elől elzárják és egy fezelmi ügynek lehessenek olyan titkos iratai, amelyek az érdekelt félnek vagy meghatalmazott képviselőjének csak különös engedély mellett szabad betekintenie és lemásolnia.

Mindezeket azonban csak úgy felemlítem kegyelmes uram, és dehogyan is kérek ezért vizsgálót avagy éppen fegyelmet, mert, hiszen tudom, hogy nekik a maguk szempontjából igazuk van, mert övék a hatalom és a dicsőség!

Kérem azonban a közigazgatási bizottságot, a melynek útján a felfolyamodásom kegyelmes uram elé kerül, hogy ezt a felfolyamodást csakugyan úgy kezelje, mint egy titkos aktát, nehogy valamiképpen az a nyilvánosság elé kerüljön, mert ezt a lapok olyan országos botránnyá emelhetnék, amely a külföldre is elhangzanék és ugyan minő véleményvel lennének róltunk a nyugati népek, akik megévő törvények biztonágérzetével élnek egy jogállam keretében. Hiszen ez eseteknek kapcsán valóban egész joggal soroznának bennünket a legsötétebb Balkán népei közé. Hát azért kérem: őrizték lakat alatt a felfolyamodásomat!

Kegyelmes uram! Ugy érzem, megsérteném Nagyméltóságodnak magas állásában rejő tekintélyét, megsérteném emberi önértetének legértékesebb javait, ha felfolyamodásom a ténykörülményeinek felsorolása után emberi érzéseimhez appellálnék, megindító vonásokkal festeném az állását eszteti jegyző életének Via Dolorosáját, és ez érzelmi momentumok alapján kérném, hogy felfolyamodásomnak helyt adva a fegyelmi iratok betekintése után, állásomat adja vissza nekem.

Nem kegyelmes uram, mindezt nem teszem, hanem csak arra kérem, méltóztassék átolvasni fegyelmi ügyem iratait és szolgáltasson nekem — igazságot.

Erdeklődéssel várjuk a belügyminiszter döntését, mert hiszen oly sok alkalommal biztosította a jegyzői kart jóindulatáról, szeretetéről s most alkaima volna, hogy e jóindulatnak tanubizonyosságát nyújtsa.

Annak, hogy a jegyző felülvizsgálati kérvénye elkésletten érkezett illetékes helyre: oka a főispán volt; vajjon kérdőre vonja-e a belügyminiszter oly mulasztásért, amelynek következménye volt, hogy a jegyző elmozdításának ügye a belügyminisztérium elbírálása alá a jegyző fog fizetni egy életre való szenvedéssel?

**A munkáspénztár államosításáért.** Nagyváradról jelentik: A nagyvárad iparosok körében igen sok a panasz a munkásbiztosító és betegsegélyező pénztár ellen. Az iparos munkaadók sérelmeikkel az ipartestülethez fordultak, amelynek előjárósága elhatározta, hogy megindítja az országos mozgalmat a munkáspénztár államosítása érdekében. Az ipartestület beadvánnyal fordult a város törvényhatóságához és arra kérte, intézzen feliratot a kereskedelemügyi miniszterhez e tárgyban és hasonló felirat küldésére kérje fel a többi törvényhatóságot is. A beadványban többek között ezeket mondják:

A betegsegélyező pénztári törvény ellen türelmetlen volta miatt kezdettől fogva tiltakoztunk. Harmincz millió az a teher, amit ez a törvény az iparos, kereskedő, vállalkozó, de minden legkisebb munkaadó vállára rakott minden ellenérték nélkül. Ezek mellett tömérdek rendkívül körülményes — tehát felesleges — írásbeli munka, a ki- és bejelentések sokfélesége és nehézsége is elviselhetetlen teherként nehezedik a munkaadóra, kikre nézve ez még sok idővesztéssel jár. Kérjük tehát a tekintetes törvényhatóságot, irjon fel érdekünkben a nagyméltóságú kereskedelemügyi minisztériumhoz, hogy a munkásbiztosítási intézmény állami kezelésbe vételével, a járulékoknak felében való hozzájárulásával, általánosan kötelezővé és állandóvá tételével, a be- és kijelentések megszüntetésével helyzetünkön javítson, annál is inkább, mert ezek által a bevételek 28 százalékat felemészítő kezelési költség apadna, de a munkás sem lenne saját sorsára bízva, ha a munkából kilép s a pénztáraknál sem lenne szükség a helytelen gazdálkodás folytán előálló pótkövetésekre, mely követések egész rendszerét zudítják a munkaadók nyakába; emellett megszűnne a mai áldatlan helyzet és nem pazarolnák el a segélyezés céljai helyett meddő bürokratikus munkára a munkaadók és munkások keserves ve-rejtekkel megszerzett fillereit.

Minthogy ilyen fontos kérdésben egy régebbi törvényhatósági határozat értelmében a nyári közgyűlés nem dönthet, az ipartestület beadványával csak a szeptemberi közgyűlés fog foglalkozni.

**A miskolczi barlanglakók kilakoltatása.**

Miskolcz városának szegvéne a *Dannivölgy*, amely a borospincékkel telvelukgatott, híressé vált *Avas* nevű hegy nyugati oldalán van. A mély völgy mind a két oldalában barlangok tátongnak, sűrűn egymás mellett. A barlangok bejárata bozóttal, dudvával van benöve, csak egy keskeny ösvény fut a barlang sötét szájához a sűrű, büzlő gazban. Ezeket a keskeny ösvényeket emberek taposták, akik száztíz mély, nedves, gvilkoslevegőjű barlangban családotól itt húzódtak meg, de már nem sokáig. A fenvegető koleraveszedelemre való tekintettel végrehajtják a kilakoltatásukra már régebben meghozott tanácsi határozatot. Miskolczi jelentés szerint pénteken délután dr. *Hodobau* Sándor városi főjegyző vezetésével bizottság járt a barlanglakások között és listát készítettek a barlangokról, amelyeket most már néhány nap alatt ki fognak lakoltatni. A szegény, megrémült emberek, félenken verődtek csomóba, mint a juhok, amikor vad közeledtét érzik. Rongvatosan, piszkosan buitak elő a mélysegből és sirtak, könyörögtek, hogy ne bánták őket, ne dőlják szét a tanyájukat.

— Nem maradhattok itt tovább! — rivalt rá a szerencsétlenekre a rendőrkapitány. A nyomorult emberek sirtak, keservesen, mint a kivért kutva.

— *Neki mequünk a Sajónak! Meafoitjuk egymást! Meq foank döqleni! Ne kerqessenek ki minket.* . . Hiába minden, a *hatóság könyörte-nül betömi a barlangokat*. Be kell tömni, mert mi-helyt őrizetlenül maradnak a barlangok, a kikergetettek visszatelapszenek bele. Mert nincs helyük a szerencsétleneknek sehol sem. Rendes lakást nem kapnak sehol a *dannisiak*, de ha lakás volna is, nem tudnak érte bért fizetni, amikor kenverük sincs. A barlanglakók siránkozva, átkot szórva a hatóság feire, járnak-kelnek a völgyben, ahonnan nem akarnak elmenni semmi áron. Száztíz barlangból kivért család ott üt tanvát a bozótok között. Islen szabad ege alatt.

**Rovatvezető üzenetei**

**Kérdés:** Ha viriliss képviselőtestületi tag adóját nem akarja kifizetni, törölhető-e a névjegyzékből?

**Válasz:** Nem, hanem a végrehajtási eljárás után be kell tölle az adót haitani, mert az adóemfizetésnek más jogkövetkezménye nincs, mint a hátralékos ellen a végrehajtás keresztül vezetése.

**Kérdés:** Egyetemi hallgató tandíjhátraléka fejében indexe visszatartható-e, illetve megtagadható-e annak kiadása?

**Válasz:** Egyetemi hallgató indexe semmiféle tartozás fejében vissza nem tartható. Azt azonban nem tudjuk megérteni, hogy az illető tandíjjal miként lehet hátralékban, mert hiszen a tandíj befizetése nélkül be sem iratlik. Tessék talán közölni részletesen a konkrét esetet.

**TANÜGY**

**Nem lesz egyhuzamos tanítás.** Régi téma már, hogy az utabban meghonosult egyhuzamos, vagyis a csupán délelőtti tanítás alkalmazása volna-e helyesebb pedagógiai és szociális szempontból. Ebben a kérdésben közelebről határozatot hozott a közoktatási miniszter. Nagyvárad város iskolaszéke nagy vita és hosszas tárgyalások után elhatározta, hogy a községi elemi iskolákban csakis a délelőtti órákban, vagyis egyhuzamosan tanítsanak. Ezt a határozatot a közoktatási miniszterhez történt felebbezés dacára, életbe is léptették. A napokban érkezett le a közoktatási miniszter határozata, mely az iskolaszék határozatával ellentétes álláspontra helyezkedve, az egyhuzamos tanítási rendszer behozatalára irányított kérelmet azzal az indokollással utasította el, hogy annak behozatalát csakis olyan helyeken engedhetné meg, ahol a tanulóknak legalább is három kilométer utat kellene megtenni az iskoláig. A miniszter rendelete értelmében a tanfelügyelő felhívta az iskolaszéket, hogy az egyhuzamos iskoláztatást szüntesse be és már a most következő szeptemberben állítsa be a délelőtti és délutáni iskoláztatást.

**Tízéves találkozó.** Az 1902—903. tanévben a soproni ág. h. ev. főgimnáziumban érettség tett volt osztálytársaimat felkértem, hogy 10 éves találkozóink érdekében címüket velem közölni sziveskedjenek. *Fülöp* János községi jegyző, *Pusztavám* (Fejérmegye).

**TÖRVÉNYSZÉK**

**§ A hitvesgyilkos.** *Hepp* József napszámos a múlt év december 2-án este afölötti haragjában, hogy felesége nem készítette számára vacsorát, szidalmazni kezdte az asszonyt, azután pedig felkapta az égő petróleumlámpát és azt felesége arcához vágta. *Hepp* oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy sérüléseibe három nap mulva, december 5-én bele is halt. A kihallgatott tanúk terhelő vallomásai alapján az esküdtbíróóság az esküdtek marsztaló verdiktje folytán a vádlottat tizenötévi fegyházra ítélte, hitvestáron elkövetett szándékos emberölés bünteltéért. Az ítélet ellen a vádlott semmiségi panaszt jelentett be a kir. Kuriához, amely megváltoztatta az esküdtbíróóság ítéletét s a hitvesgyilkos napszámos büntetését tizenkétévi fegyházra szállította le. A Kuriának ítéletét ma délelőtt hirdette ki a büntető törvényszéken dr. *Dusárdy* bíró tanácselnök az időközben Sopronba szállított vádlott távollétében a védő előtt.

**§ Elfogott megszökött rab.** *Ströhlinger* (Strelinger) Dezső 20 éves magánhivatalnok a múlt év október 4-én lopásra vetemedett és rövid idő alatt valóságos réme lett a keleti és nyugati pályaudvaroknak. Az első lopást a múlt év október 5-én a keleti pályaudvaron követte el, amikor *Szaborics* Róbert sorhajóhadnagy bőr készitaskáját csente el. Másnap a nyugati pályaudvaron *Vadász* Lipót nyíregyházi kereskedő kézi táskájával tűnt el. Október 8-án meglopta a nyugati pályaudvaron *Gartner* Lajos müncheni kereskedőt, másnap a keleti pályaudvaron ellopta *Neubrunn* Tóbiásné molnácsi polgári iskolai tanítónő bőröndjét. A lopás elkövetése után a nyugati pályaudvarra ment s ott dr. *Heltel* Ferenc főpolgármester bőr készitaskáját emelte el. Október 16-án *Sábl* Arnold kereskedő, október 18-án *Flam* Adolf berlini kereskedő és végül október 19-én dr. *Szamek* Sándor szegedi orvos készitaskáját lopta el. A büntető törvényszék a vádbeli cselekményekért *Ströhlinger* Dezsőt június hó 9-én megtartott főtárgyaláson egy évi és hat hónapi börtönrre ítélte. Az ítélet kihirdetése után *Ströhlinger* Dezsőt a börtönőr vissza akarta kísérni a fogházba, de utközben az elítélt lovaj gyors iramodással elmenekült az öt kísérő börtönőr elől. A rendőrség széleskörű nyomozást indított a megszökött rab kézrekerítésére, de sikertelenül. Tegnap délután végre sikerült *Ströhlinger* Dezsőt elfogni. Bazi börtönőrmester és Cseh Vendel börtönőr az Erzsébet-téren felismerték a katonazenét hallgató elítélt rabot s nyomban felülelve, beszállították a törvényszék Markó-utcai fogházába.

**§ A javíthatatlanok.** *Szabó* Vilmos foglalkozás nélküli egvén és *Szabó* Jenő öntősegéd, egy állami hivatalnok gyermekei, már korán a züllés útjára léptek. Különböző lopások miatt már négyszer ítélte el őket a büntető törvényszék, de a büntetések nem fogtak rajtuk. *Szabó* Vilmos ez év május 12-én *Demeter* Rezső vasöntősegéddel és *Szabó* Jenő testvérel együtt ellopta *Macek* István gvári művezető aranyóráját és lánczát a városligeti Barokaldi-cirkusz előtt. Múltán a lopott órát és lánczot zálogházban értékesíteni nem merték, kéz alatt adtak tul rajta s erre a czélra felhasználták szintén rovottmultu barátjukat, *Hetzel* József gvári munkást. A rendőrség a feljelentés folytán letartóztatta őket s a kir. ügyészség *Szabó* Vilmost, *Demeter* Rezsőt és *Szabó* Jenőt lopás, *Hetzel* Józsefet pedig orgazdaság bünteltével vádolta meg. Ma tárgyaláson a vádlottak kihívó módon tagadták bűnösségüket, de tagadásuk közben ellenmondásokba keveredtek. A bíróság *Szabó* Vilmost, *Demeter* Rezsőt és *Szabó* Jenőt lopás bünteltéért egyenként másfél évi börtönrre, *Hetzel* Józsefet pedig orgazdaság bünteltéért nyolcz hónapi börtönrre ítélte. Az ítélet ellen a vádlottak felebbezést jelentettek be, de felebbezett terükre sulvosbitásért a királyi ügyész is.

**EGYESÜLETEK**

(—) **A borraivaló kiküszöbölése.** Az *Atkó-hollenes Equesületek Országos Ligája* pályázatot hirdetett olyan jó szóra, amelyvel a borraivaló szót helyettesíteni lehet. A pályázat határideje augusztus elsején lejárt, de az érdeklődés oly nagy mértékben nyilvánul az ország minden részéből, sőt külföldről is, hogy a Liga vezetősége a pályázatot szeptember 1-ig meghosszabbítja. A pályázatot jelíges levél kíséretében kell beküldeni. Az *Alkoholizmus* szerkesztőségének Budapest, VI. Teréz-körút 40—42. s röviden indokolni kell az ajánlott új szó helyességét. Pályadíj 50 korona.

(—) **Nőtisztviselők délutáni kirándulása.** A rendszeres nagyobb kirándulások mellett e hó 3-án vasárnap délután félnapos kirándulást rendez a *Nőtisztviselők Országos Equesülete* Anquin-cum-Római fürdőbe. Találkozás a Pálffy-téri végcziális állomáson d. u. 2 óra 15 perczkog.

ÉK

számos a maradjában, csorát, szilig felkapta e arczához szenvedett, december erhelő valküdtek matizenötévi szándékos áldott semhoz, amely s a hitvesi fegyháza elélt hirsárdy bíró illított vád.

Ströhlinger nok a mult rövid idő gati pályakóber 5-én Szuborics t csele el. Lipót nvir-el. Október on Gartner leleti pályahácsi pols elkövetése dr. Helat emelte el. 5. október végül októvos kéztás-csele hó 9-én hónapi bört Ströhlinger a fogházba, modással elrendőrség köit rab ap délután fogni. Bagi or az Erzsélgató efiték a tör-

os foglalkod, egy ál-a züllés ut-már négy-de a bünsz év má-el és Szabó István gvári osligeti Barórá és lán-merték, kéz elhasználták József gvári án letartóznost. Deme-Józsefet pe-g. Ma tár-zék. A tár-agadták hü-mondásokba. Demeter t egvenként medig orgaz-re ítélte. Az entettek be, t a királyi

ÉK

é. Az Atko-pályázatóf borravaló határideje és oly nagy en részéből a pályázató-pályázató-üldeni Az apeszt. VI. lni kell az korona. rándulása mellett e hó dulást ren-te Anquin-ffy-téri vőzok

SPORT

( ) **Kottingbrunn.** Felváltva favoritok és outsiderok győztek ma. Meg kell azonban hagyni, hogy egy futam kivételével, a papirformához igazodtak az eredmények. *Horka* általános bizalomnak örvendve nyerte a megnyitó futamot. *Hindu* pláne reás kedvenc volt a második futamban. Igaz, hogy ugyancsak drukkolni kellett a csekély osztalékért, mert *General* erősen megszorította. *Carlslake* azonban ismét remekelt s így a fogadók bizalmát egy ideig újra élvezni fogja. *Szinezüst* nem is volt indulónak jelezve a harmadik futamban s végül kiült, hogy — habár csak a legelkeseredettebb küzdelem árán — nyerte a versenyt *Zivatar* ellen s ugyanígy lett *Miss Gibbs* harmadik. *Vértes* debutjét győzelemmé avatta a negyedik futamban. Itt tulajdonképp nem is volt favorit, mert minden lovat egyformán játsztak. *Pesztzonka* az ötödik futamban szerzett meglepetést váratlan megjavulásával. A nagy favorit *Jeanne d'Arc* semmi szerepet sem játszott. Várjunk csak egy kissé, majd ha a publikum nem veszi figyelembe, milyen jól fog futni. Igen jól tartotta magát *Hungaria*. *Journalière* másodsorban volt pártolva a hatodik futamban. Szép stílusban győzött. *Aluion* sehol. *Minca* pedig a zárófutamban verte meg a favorit *Elegiet*. Részletes eredmények:

I. *Nyertelen kétévesek versenye eladó feltételekkel.* 3000 K. 1200 m. 1. Schlesinger *Horka* (Carlslake), 2. Ágnes asszony (Pretzner), 3. Hector (Janek F.). Futottak még: Tibet, Silbak, Esperanza, Adonis Tot.: 10:28, 20:28, 47, 85.

II. *Eladóverseny.* 3000 K. 1400 m. 1. Horn Al *Hindu* (Carlslake), 2. General (Jurnik), 3. Unbedacht (Holinger). Futottak még: Fandangó, Dictum Factum, Fram. Tot.: 10:19, 20:27, 34.

III. *Kétévesek versenye.* 5000 K. 1000 m. 1. Bamberger I. *Szinezüst* (Pusztér), 2. Zivatar (Janek), 3. Miss Gibbs (Jurnik). Futottak még: Rocchett gewinnt, Bel ami. Tot.: 10:59, 20:45, 35.

IV. *Wittmansdorff díj.* 5000 K. 1600 m. 1. gróf Zichy A. *Vértes* (Varga), 2. Bytham (Schuster), 3. Giddy Girl (Pretzner). Futottak még: Dovecot, Au, Handabanda, Heros. Tot.: 10:47, 20:43, 58, 57.

V. *Schlosspark handicap.* 5000 K. 1000 m. 1. Dávid E. *Pesztzonka* (Pretzner), 2. Thea (Painter), 3. Titan (Gulyás). Futottak még: Radoteur, Bara, Thanks, Ibrahim, Belladonna, Maid of Frusdale, Azértse, Jeanne d'Arc, Gallia, Hungaria. Tot.: 10:120, 20:120, 73, 102.

V. *Kétévesek handicapja.* 3000 K. 900 m. 1. báró Rothschild A. *Journalière* (Trigg), 2. Bavonne (Carlslake), 3. Hella (Trizsupski). Futottak még: Boey Maid, Zora, Wohlfart, Ázalék, Barcarolle, Virgaloo, Susanne, Bold, Loire, Bettina, Adelheid. Tot.: 10:62, 20:45, 67, 185.

VII. *Wechselt díj.* 3000 K. 2400 m. 1. báró Baich P. *Minca* (Follis), 2. Elegie (Krause), 3. Munkás (gróf Esterházy). Futottak még: Rahl. Tot.: 10:22, 20:29, 33.

A *Helenenthal-díj*, a kétéveseknek ez a valamikor nagyjelentőségű versenye körül csoportosulnak holnap a többi futamok. Azért mondjuk, hogy csak valamikor volt nagyjelentőségű ez a futam, mert bizony idők folyamán megbizonyosodott, hogy nem szolgálhatja azt a célt, amelyre szánták, tudniillik, hogy a még sötét youngstengárda eliteje itt mutatkozzék be a nyilvánosságnak. Így történhetett meg az utóbbi időben, hogy a német tenyésztés színei jutottak diadalra a futamban, ami még korántsem jelentheti azt, hogy szomszédaink jobb anyag felett rendelkeznek. Csak speciál erre a futamra fekszenek rá s így lesz ez holnap is, mert starthoz várható youngsterük: *Waldteufel* feltétlenül jobb mindegyik ellenfelénél, amelyekkel találkozni fog. Nem is vehetjük tehát oly tragikusan a dolgot, ha ismét a német színeket látjuk majd elől. A mi lovaink közül nehezebb a választás, mert ellentétben a németekkel, a mi istállóink egy-egy trial eredményét hét lakat alatt őrzik s csak néha hallatszik valami ilyen próbákról. Ezekből a hírekből azt következtethetjük, hogy *Primrose*, *Astraea* és *Kamilla* vehetők figyelembe s ezek fognak legközelebb végezni a német löhöz. Jelöljünk:

- I. *Gallio*—Springer-ist.
- II. *Szemere-ist*—Rothschild-ist.
- III. *Dreher-ist*—Lototte—Poppy II.
- IV. *Waldteufel*—Kamilla—Primrose
- V. *Briton*—Liebtes—Merryman.
- VI. *Datex*—Baich-ist.
- VII. *Herzkönig*—Baby II.—Szaraczn.

( ) **Káposztásmegyer.** Háromnapos meetingje kezdődik a Pestvárosi Versenypályán holnap Káposztásmegyeren. Nagy nevezések vannak az

egyes futamokra s így a teljes siker jegyében fog lezajlani a rövid meeting. A versenyek mindig 3 óra 45 perczkor kezdődnek. Jelöljünk.

- I. *Hirnök II*—Mácsola—Waste.
- II. *Admiralis*—Guerünk csakl
- III. *Fabriczius*—Palatin—Campanile
- IV. *Mélik ist*—Slap-jack—Pintu.
- V. *Arion*—Dalnok.
- VI. *Gredine*—Dank . . . Sage

( ) **A MTK ifjúsági versenye.** A Magyar Testgyakorlók Köre ma délután rendezte ifjúsági atletikai versenyt a Hungária-uti pályán szép számu közönség jelenlétében. Az egyes versenyszámokban nagy küzdelmek voltak az elsősegért és végeredményben a rendező egyesület négy, a MAC négy, a BAK és az MTE egy-egy győzelmet értek el. Részletes eredmények a következők voltak:

100 yardos síkfutás. 1. Wolf MTK 11 mp., 2. Szalai MTK, 3. Gárdos MTK. — *Távolugrás handicap.* 1. Gárdos MTK 655 cm., 2. László Spárta 641 cm., 3. Jellinek BAK 626 cm. — *Egy negyed angol mértföldes síkfutás.* 1. Vigyázó MAC 56 háromötöd mp., 2. Szalai MTK, 3. Neményi OTE. — *Diszkoszvetés handicap.* 1. Molnár MAC 35.26 cm., 2. Rohovszky MTE 32.80 cm., 3. Reisz MTE 29.55 cm. — *2 angol mrf. síkfutás handicap.* 1. Bognár MTE 10 p. 32 egvötöd mp., 2. Kalocsai MTK, 3. Koszta BEAC. — *4-szer 100 m. stafétafutás.* 1. MTK csapata (Gárdos, Halmi, Halmas, Wolf) 50 mp., 2. Spártai Atletikai Club. — *Súlydobás.* 1. Molnár MAC 1168 cm., 2. Szalai MTK 1062 cm., 3. Szabó MTE 1018 cm. — *Olimpiai stafétafutás.* 1. Magyar Atletikai Club (Farkas, Vigyázó, Sertényi és Benzedi), 2. MTK csapata. — *220 yardos síkfutás.* 1. Komáromi MTK 24 mp., 2. Handschuh BAK, 3. Halmi MTK. — *1500 m. síkfutás junior.* 1. Karunts BAK 4 p. 34 mp., 2. Gyurkovics BEAC, 3. Vigdorovits MTK.

( ) **Döntő labdarugómérkőzés.** Vasárnap délután öt órakor lesz a Millenáris pályán a Kassai AC és a Győri Egyetértés TC közt a döntő mérkőzés a vidék legjobb csapata címért. Mind a két csapat veretlenül nyerte meg a kerületi bajnokságot és a fővárosi egyetlekkel szemben is sikerrel álltak meg helyüket. Mérkőzésük tehát bizonyosan érdekes és izgalmas lesz.

( ) **A holnapi atletikai sport.** A Magyar Testgyakorlók Köre és Máv. Gépgyári Sport Köre rendezik országos atletikai versenyt a Hungária-uti, illetve az Üllői-uti pályán. Mindkét viadala nagyszámu nevezések érkeztek és így a küzdelmek igen heveseknek ígérkeznek.

( ) **Az esztendői vívóverseny.** A magyar válogatott vívócsapat, amely Gandban olv fényesen szerepelt, Osztrédbé rándult és — mint táviratozzák — ott újabb dicsőséget szereztek a magyar sportnak. Szántay Jenő megverte az egy tüssös versenyt, amelyben Werckner második. Mészáros negyedik és Gerde nyolczadik lett.

( ) **A MTE és KAOE atletikai viadala.** A Munkás Testező Egyesület és a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete Sport Csportja augusztus 17-én nagy nemzetközi és bairókai atletikai viadalt rendez. Nevezési zárlat augusztus 10. Nevezések a KAOE címére (VI. Andrassy-ut 67), a tétek a Munkás Testező Egyesület címére (VI. Dob-uteza 20) küldendők. Nevezési díj: bairókásokban egvényenként 4 korona, nyilt számokban egvényenként 2 korona, ifjúsági számokban egvényenként 1 korona.

( ) **A MUE uszóversenye.** A Magyar Uszó Egyeslet jövő vasárnapon rendez 20 éves fennállása alkalmából nemzetközi jubiláris uszóversenyt a Millenáris versenypályán. A versenyre eddig is szép számu nevezések érkeztek olyannyira, hogy az idei versenyek közül a legkimagaslóbb egyikének ígérkezik. A verseny legérdekesebb főszámai a MUE 100 vardos jubileumi gyorsuszó bajnoksága, a 100 méteres hölgyszó bajnokság, a *Porzsol* emlékversenyt 804 1/2 méteres távon, melluszás 200 m. hátuszás főverseny 150 yard és a 3x100 méteres sprint staféta, nemkülönben a senior verseny, mely számban a régi uszógarda legkiválóbbjai fognak egymással harczot küzdeni. Rendes és Beleznav indulása fogja a MUE augusztus 10-iki versenynének szenzációját képezni a jubileumi 100 vardos bajnokságban, ahol Rendes revanchot készül venni mult vasárnap legyőzőjén, Beleznav.

( ) **Atlétika.** A Magyar Testgyakorlók Köre e hó 23-án a Hungária-körúti sporttelepen nemzetközi ifjúsági atletikai versenyt rendez. Versenyszámok: 100 méteres síkfutás előfutam. Magasugrás, 100 méteres döntő. A pentatlon I. száma, 400 méteres síkfutás. A pentatlon II. száma, Távolugrás handicap. A pentatlon III. száma, 3000 méteres síkfutás handicap. Súlydobás junior. A pentatlon IV. száma, 100+200+300+400 méteres staféta. A pentatlon V. száma, 200 méteres síkfutás. Nevezési zárlat: 1913. augusztus 15. — E hó 23-án és 24-én rendezendő nemzetközi jubiláris atletikai versenynének feltételei pedig ezek: Szombaton, augusztus 23-án: Pentatlon: 100 méteres síkfutás, Gerelyvetés 110 méteres gátfutás, Távolugrás, 1500 méteres síkfutás. Vasárnap, augusztus 24-én: 100 méteres előfutam, Magasugrás, 100 méteres döntő, 400 méteres síkfutás, Diszkoszvetés, 4+100 métr. staféta, 1000 méteres síkfutás, 10 méteres gátfutás, Gerelyvetés, 100+200+300+400 méteres staféta, Távolugrás, 200 méteres előfutam, 3000 méteres síkfutás, 800 méteres síkfutás, 200 méteres döntő. Nevezési zárlat: 1913. augusztus 16.

KÖZGAZDASÁG

Árvízveszedelem és az erdő

Budapest, augusztus 2.

Az utóbbi években úgyszólván rendszeressé válik hazánkban az árvízveszedelem, mely emberben, állatban, gazdasági felszerelésben, természetben, lakóházakban és a termőföldnek kavicscsal való fölhordásában s főnkretételében százmilliónál nagyobb kárt okozott az utóbbi évek alatt. A tartós esőzéseket és felhőszakadásokat meggátolni nincs módunkban, de azok kalasztrófális pusztításait igen.

Meg kell gátolni az erdők rendszer nélkül való irtását s a már kiirtott s elkopárosodott területeken új erdőket kell létesíteni. El sem képzelhető, hogy az az abnormisan nagy csapadékmennyiség, amely most Erdélyre s Máramarosra leest, mily óriási, mondhatni végpusztulást okozott volna, ha a völgyek felső vízkörmvékén a legtöbb helyt jól záródott erdők nem enyhítették s akadályozták volna a rombolást. A jól záródott erdő ugyanis a csapadékmennyiségnek igen jelentékeny részét visszatartja s a lefolyó víz sebességét csökkenti. A zápornak nagy részét fölfogja a lombnyvő, még többet a talajtakaró. A cserjék, bokrok, az alom, de főként a szivacsként működő moha és humusz, nagy esőmennyiséget képesek föltartani, a gyökerek mentén elvezetni, későbbi időkre elraktározni. Az így elraktározott vízmennyiség fönlátja a forrásokat s innen van az, hogy ugyanazon geológiai viszonyok mellett az erdős hegyvidék forrásokban rendszerint sokkal dusebb, mint a fátlan lejtőjű, vagy éppen kopár hegyvidék. Azonfelül a csapadékból árvíz alakjában lefolyó vízmennyiség erdős hegyvidékeken sokkal hosszabb idő, sokszor napok alatt folyik csak le s már ezért is sokkal alacsonyabb vízállást eredményez és csekélyebb sebességénél fogva romboló ereje is jelentékenyen kisebb. Fátlan területekről ellenben, főként ha a régi gveptakaró is hiányzik, a csapadékmennyiség akadálytalanul, gyorsan rohan lefelé, sokszor egy-két óra alatt elvonul s magával visz mindent, ami útjába akad. Kiszakítja a patakok partjait, kimosza a talajt, kiemeli gyökereitől az útjába akadt fákat, elsodorja a hídakat s más építményeket. Az ilyen folyóvíz azután alsó fölvásában elhagyja medrét, csekély esése folytán elterül s a mezőföldre rakva hordalékát, terméketlenné teszi azokat.

Általánosságban azt tartják, hogy erdős hegyvidéken a földre hullott csapadékmennyiségnek legfeljebb egyharmad része kerül árvíz alakjában közvetlenül lefölvásra. Az évi csapadékmennyiségből jól záródott erdei hegyvidéken 35—40 százaléknak, hégazosan erdősült, részben kopár területeken 45—55 százalék, nagyvrszt kopár hegyvidéken pedig tömör palaközét mellett 55—60 százalék kerül a folyómedrekbe.

Hogy a meredek, fátlan hegyvidékek s főként a kopár területek az árvízkalasztrófákat mennyire fokozzák, általánosságban igazolják azok a hírlap-tudósítók, melyek a mostani árvizekről adnak hírt s különösen azok a megállapítások, melyeket a tavalyi nagy krassó-szörényi árvizeknél a földművelésügyi miniszterium erdészeti szakközvegi állítottak össze. A krassó-szörényi tavaly júniusi és szeptemberi árvíznél négy völgynek megfigvelt csapadékmennyisége lényegesen nem tér el egymástól, 261.3—273.4 mm. között ingadozik. A négyzetkilométerenkénti kár ellenben 8—5168, illetve tisztán a fátlan területekre vonatkoztatva 39—6891 korona között mozog. Ha pedig a négyzetkilométerenkénti átlagosan eső károsszegeket az erdősült és fátlan területek százaléka szerinti eloszlásával vetjük egybe, azt találjuk, hogy 8—174, illetve tisztán a fátlan területekre vonatkoztatva 39—1120 korona négyzetkilométerenkénti kár azokra a völgyekre esik, melyekben az erdőterület az összerületnek legalább 60 százalékát teszi ki. Ezzel szemben azokban a völgyekben, melyeknek vízkörmvékén az erdőterület az összerületnek legfeljebb csak 30 százalékát éri el, minden egyes négyzetkilomé-

terre 1936 koronától 5168 koronáig, illetve egyedül a fátlan területre vonatkoztatva 2419 koronától 6891 koronáig terjedő károsítás esik.

Ezekhez az adatokhoz nem kell külön kommentár. Mulhatatlanul meg kell gátolni tehát az erdők rendszer nélküli pusztítását. Az erdő közérdek! Még magánérdek is! Magánbirtokos is csak addig a határig rendelkezhetik szabadon erdejével, míg a közérdekkel ellentétbe nem jut. Biztosítani kell a magánbirtokos felújítását; a törvényhozásnak kell erre a magánbirtokost is kényszeríteni, mert a mostani érvényben lévő rendelkezések erre módot nem adnak. Miután a legfelsőbbbrangu közérdekről van szó, még attól sem szabad idegenkedni, hogy ha a magánbirtokos nem akarna újra erdősíteni, el kell látni a rendelkezési jogot s vagy az ő költségére az állam által végeztetni a beerdősítést, vagy kisajátítani a területet. Akkor az árvíz-katasztrófák nem pusztítanak el így a félországot.

## A pénz- és deviza-piaczról

Budapest, augusztus 2.

Az utolsó simán folyt le, s az igények nem voltak akkorák, mint egy évvel ezelőtt. Nemcsak a pénzintézetekhez érkezett kevesebb kölcsönkérvény, hanem az Osztrák-Magyar Banknál is kisebb volt a bevitel, mint a múlt év megfelelő időszakában. A jegybanknak július 31-éről ma közzétett kimutatása 109 millió koronás emelkedést mutat a váltótárczánál, míg a megelőző esztendőben 162 millióval nőtt meg a jegybank váltóállománya július utolsó hetében. Alig egy fél millió koronával nagyobb ma a jegybank váltótárczája, mint egy évvel ezelőtt, az öt százalékos bankráta idejében. Első sorban — dacára annak, hogy a külföldi tőke ma kevesebb nálunk, mint egy évvel ezelőtt — a bevitel, a váltókölcsön még sem mulia fölül az akkori forgalmat, ami a vállalkozási kedv teljes szünetelését, az ipar és kereskedelem pangását mutatja. Igaz, hogy a lombard-tárcza viszont 114 millió koronával mulia fölül a megelőző esztendő számadatát, csak hogy ez az éles különbség nem új keletű, mert a múlt év utolsó napjai óta állandóan igen nagy a lombard-állomány.

A kölcsönüzlet számadatainak emelkedésével együtt jár a bankjegyforgalom növekedése is, amely 221 millió koronával szaporodott a múlt évi 210 millió koronával szemben. Ennek megfelelően az adóköteles bankjegyforgalom 262 millió koronát ér el, 134 millió koronával többet, mint a múlt évben ilvenkor. Sajátságos tünet az is, hogy az érczkészlet mai és múlt évi állománya között a különbség mindössze 60 millió koronát tesz ki, holott hosszú idő óta ez a differenzia a jelen és a múlt év között állandóan 100—120 millió koronát tett ki. Az érczkészlet most másfél millió koronával csökkent a múlt kimutatáshoz képest, míg a megelőző évben ez a csökkenés 2 millió koronán fölül volt. Hasonlóan kisebb lett a rövid lejáratu tartozások tétele is 56 millió koronával, de még mindig 207 millió korona, több 16 millió koronával, mint egy évvel ezelőtt. A két kimutatás számadatai különben a következők:

	1913 július 31. ezer koronákban	1912 július 31.
Bankjegyforgalom	2.394.315	2.319.665
Érczkészlet	1.531.416	1.591.285
Váltó-tárcza	894.559	893.831
Lombard	246.126	132.970
Rövid lejáratu tartozások	207.505	191.680
Adóköteles bankjegyforgalom	262.898	128.379

Szembe állítva így a két kimutatást, önkéntelenül is fölvetődik a kérdés, bekövetkezhetik-e most a várva-várt kamatláb leszállítása. A ráta csökkentését még csak remélni sem szabad, mert első sorban az impulzust a külföldi piacok adhatnák erre. A német és angol jegybankok a közel jövőben a kamatlábat nem szállíthatják le, mert az általános pénzpiaczi viszonyok aránytalanul kedvezőtlenebbek, semhogy kamatláb leszállítás indokolt lenne. A külpolitikában sincs még meg a teljes nyugalom, sőt a viszonyok békés elrendezése hosszú időt vesz igénybe. Azonkívül a mezőgazdasági esztendő eredményét is értékesíteni kell, ami nagy pénzüsszeget vesz igénybe. Összességben tehát ismét kamatlábemelésre kerülne a sor, s így sokat nem érünk a rövid ideig

tartó alacsonyabb rátával. Sőt többet használ az állandóan magas kamatláb, mint a rövid időközökben változó, majd alacsonyabb, majd magasabb kamattétel. A deviza-kurzusok ugyan csökkennek, de ez is csak átmeneti, mert néhány héten belül a külföldi fizetési eszközök nagyobb keresletének hatása alatt ismét emelkedő váltóárfolyamokkal állunk szemben. A devizák mai és a megfelelő múlt évi kurzusai ezek.

	1913. július 31.	1912. július 31.
Londoni váltó	24.16	24.29
Berlini ..	118.02%	117.60
Párisi ..	95.70	95.42%

A magánforgalomban a kamattételek nem változtak, a magánkamatláb nálunk állandóan 5%, ami egyúttal az elsőrendű bécsi váltó leszámítási rátája. Az egyes piacok hivatalos és magánkamatlábat ez a kis összeállítás mutatja:

	Bankkamatláb	Magánkamatláb
Nálunk	6%	5 7/8%
Németországban	6%	4 5/8%
Angliában	4 1/2%	4 1/8%

A napi pénz természetesen drágább nálunk a magánkamatlábnál, amennyiben elsőrendű váltó 6 százalékon alul nem talál elhelyezést. Kereskedelmi tárczaváltók 6 1/2—6 3/4 százalékkal mellett eszkomptálnak. Közép fővárosi intézetek 6 3/4—7 százalékol fizetnek a pénzért, míg vidéki intézetek nyolcz százalékon alul ma sem jutnak visszszámítási hitelhez.

D. Gy.

**A Hazai Villamossági helyzete.** A Hazai Villamossági Részvénytársaság — amelynek nehéz pénzügyi helyzetéről már írtunk — mint újabb értesülünk, a fizetési zavarokat az idézte elő, hogy a vállalat belemert a Balatonmelléki villmostelep létesítésébe, amely jó üzletnek ígérkezett ugyan, de amelynek finanszírozására a mostani nehéz pénzügyi viszonyok között még az igazgatóság egyes tagjainak a zsrirójával sem lehetett a kellő tőkét megszerezni. A társaságnak és a hitelezőknek közös érdeke, hogy a vállalat ügyei minél előbb rendeztessenek és különösen, hogy az üzemben fennakadás ne álljon be, mert különben föléledne az engedélyezési szerződésnek az a kikötése, hogy a nagy értékek képviselő konzessziók visszazállnak az illető hatóságokra és így a vagyonérték nagy hányada elveszne. A társaság hitelezőitől nem kér engedményt, hanem egy hosszabb moratóriumot, hogy az eladásra szánt telepeit ne legyen kénytelen potom áron elköttyvetélni. A hitelezők nagyrésze a halasztást kész is megadni, ha a társaság az ügyek vezetésébe megbízottjaiknak kellő befolyást enged. Most ebben az irányban folynak a tárgyalások. A társaság lizenhárom telepe közül ötre már jelentkezett is vevő, de a hitelezők hozzájárulása nélkül az igazgatóság az eladásra nézve nem akar döntenit. A társaság hitelezőit augusztus 5-ikére értekezletre hívta össze, hogy javaslatára nézve forma szerint is határozassanak.

**Drágább lesz a szappan.** Az osztrák és a magyar toalettszappan és illatszergyárosok tegnap törvényesék ma a Zombolyvai Kereskedelmi és Iparfőlemelik ama gyártmányok árát, amelyeknek nyersanyaga megdrágult. Az áremelés tegnap, augusztus elsején lépett életbe.

**A kereskedelmi kongresszus közgazdasági tanfolyama.** Az e hó végén Budapesten összeülő kereskedelmi oktatásügyi nemzetközi kongresszust három héti tartó közgazdasági tanfolyam előzi meg. A tanfolyamot a székesfővárosi VIII. kerületi felső kereskedelmi iskola Vas-utcai épületében tartják meg. Az előadási nyelv francia és német. Az előadásokat tanáraink és kereskedőink is haszonnal látogathatják. Minden héten öt délelőtt lesz három-három előadás. Az első előadás hétfőn, augusztus 11-én lesz. Naponta három előadás lesz, s minden héten a tudomány más-más ágát felölő kérdésekről tartanak értekezéseket. A belga kormánytól a kongresszus szervező-bizottságához érkezett hivatalos jelentés szerint a belga közmunkaminisztériumban husz tanárt és főiskolai hallgatót küld ki a közgazdasági tanfolyam látogatására. A kongresszus és a tanfolyam iránt érdeklődőknek készséggel szolgál kellő felvilágosítással dr. Schack Béla főigazgató, ügyvezető-elnök, a II. kerület, Apostol-utca 6. szám alatt

**Az Anker júniusi forgalma.** Az Anker élet- és járadék biztosító-társaság (Magyarországi igazgatóság, Budapest, VI., Anker-palota) 1913. június havában benyújtott a társaságnál 877 ajánlat 8.477.193 korona biztosított összegre és kiállított 804 kötvény 7 millió 078.975 korona összegre. Díjak fejében bevett a társaság 2.200.063 koronát, elérics és elhalálozás folytán kifizetett 7.869.290 koronát. A január-június havi időszak alatti benyújtott 4618 ajánlat 40.145.139 koronára és kiállított 4066 kötvény 34.887.248 koronára. Ugyanezen időszakban díjakért 12.658.494 koronát vetelezett be a társaság, elérics és halálesetek folytán pedig 12.500.610 koronát fizetett ki. A társaság vagyona 1912. december 31-én 204 millió K. biztosítási állomány 600 millió K. Halálozások és esedékessé vált eléricsi biztosítások folytán a társaság fennállása óta 455 millió K. fizetett ki.

**A Pallós-féle viczinálisok közgyűlése.** Ma délelőtt tartotta meg a Pallós Ignác által létesített két vasut-társaság és pedig Temesvár—variasi helyredekü vasut és a Mocsolád—tabi helyredekü vasut részvénytársaság rendkívüli közgyűlést, melyen az üresedésben levő felügyelő bizottsági tisztségekre ejtették meg a választásokat. Mindkét közgyűlés teljesen sima lefolyású volt, mindössze annyi történt, hogy a Temesvár—variasi közgyűlésen felszólalt Gál Jenő dr., aki mindenekelőtt kifogásolta a közgyűlés összehívását, mert azt az igazgatóság helyett csak az ügyvezető igazgató hívta össze. Tiltakozását jegyzőkönyvbe vette. Ugyancsak felszólalással élt Gál Jenő dr. az ellen is, hogy az igazgatóság tagjai között nincs Pallós Ignác, ami szerinte alapszabályellenes. Mindkét dologban indítványt is nyújtott be, melyet azonban a közgyűlés elvetett. Ezután megajították a választásokat, minek alapján a felügyelő-bizottság tagjai lettek: Lénárt Albert dr., Kun Tibor dr. és Pucher Elemér.

**Sorsolás.** A Magyar Jelzalog Hitelbank 4 százalékos községi kötelezőinek 1913. évi augusztus 1-én történt kisorsolása alkalmával a következő számok huzattak ki, u. m.:

12 darab 1000 frtos: 224 570 1662 2294 2321 2421 2604 3119 4329 5141 5606 6099. — 5 darab 500 frtos: 68 452 507 712 844. — 11 darab 100 frtos: 344 776 928 1453 1747 1751 1778 2181 2189 2216 2237.

Ezen kisorsolt községi kötelezők 1914. február 1-étől kezdve teljes névértékben váltattak be: Budapest: a bank pénztáránál (V., Nádor-utca 7.) és a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbanknál; Bécsben: az Union-Banknál; Amsterdamban: Lippmann, Rosenthal et Co. cégénél. A fenti községi kötelezők kamatozása 1914. február 1-én megszűnik.

**Forgalmi hír.** A magyar királyi államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint az egyrészt a magyar kir. államvasutak, másrészt a cs. és kir. osztrák államvasutak állomásainak egymás közötti személyforgalmában egyenkint utazó munkások részére f. évi augusztus hó 1-re hirdetett mérsékelt áru személyvonati III. osztályu menettérít jegyek életbeléptetése f. évi szeptember hó 1-ére halasztott.

**Az Értékbank félévi mérlege.** A Magyar Érték és Iparbank Részvénytársaság igazgatósága augusztus hó 1-én megtartott ülésében megállapította az intézet félévi mérlegét. A mérleg eredménye a folyó év első felében igen kielégítő, mert az alakulással járó rendkívüli költségek és minden téren alkalmazott igen rezervált mérlegelés mellett is több mint 600.000 korona tiszta nyereséget mutat fel. Ilyképen a Magyar Érték és Iparbank Részvénytársaság működésének már első évében is kétségtelenül megfelelő osztalékot fog részvényeseinek juttatni. Az elért jó eredmény annak a bizonyítéka, hogy az intézet iránt a közönség körében a legteljesebb a bizalom, s a bank vezetése jó kezékbe van letéve.

**Ragados állatbetegségek.** A földmivelésügyi minisztériumhoz érkezett jelentések szerint az elmúlt hét folyamán a lépfenével fertőzött községek száma 200-ról 205-re, a száj- és körömfájással fertőzöttek 25-ről 33-ra, a juhhimlővel fertőzöttek 13-ról 15-re, a bivalyvésszel fertőzöttek 11-ről 15-re, a sertésorbánczszal fertőzöttek 658-ról 677-re és a sertésvésszel fertőzöttek 1038-ról 1049-re emelkedett. Csökkent ezzel szemben a veszettséggel fertőzött községek száma 256-ról 255-re, a takonykórral fertőzöttek 51-ről 48-ra, az ivarszervi hólyagos kiütéssel fertőzöttek 27-ről 24-re és a rühkórral fertőzöttek 196-ról 164-re. Ausztriában és Németországban általában kedvezőbbek az állapotok.

**Új faipari vállalat.** Borló-Örményesi Faipar Részvénytársaság cég alatt augusztus hó 1-én új vállalat tartotta meg Vörös László v. b. t. t. elnökléte alatt alakuló közgyűlést. Az új részvénytársaság megvásárolta a karánsebesi és örményesi fűrésztelepeket és már eddig is biztosított 6000 hold erdőterületen legközelebb megkezdni özemét. A társaság alaptőkéje másfél millió korona. Az új alapítás szakkörökben kedvező megítélésben részesül. Az igazgatóság tagjai: Vörös László v. b. t. t. (el-

nök), Herzfeld Frigyes (alelnök), Berger Lipót, dr. Buding József, Eggenhofer József, dr. Glücksthal Samu, Horánszky Lajos, Hoványi Géza, Klein Géza, László Oszkár, Pásztor Miksa, Schanzer Béla és Tibor Róbert.

**Egy vidéki bank csődje.** A nagyikindai törvényszék ma a Zombolyai Kereskedelmi és Iparbank r.-t. ellen elrendelte a csődöt. Az intézet husz év óta áll fenn, alapitókéje 200.000 korona volt, tartalékjai pedig 100.000 koronát értek el. Az intézet négy év előtt Krassó-Szörénymegyéven megvett egy 2000 holdas birtokot, amelyet azonban a bekövetkezett gazdasági krízis miatt nem tudott kellően értékesíteni s ezért a múlt év őszén fizetési zavarokba jutott. A betevők ez időtől kezdve rohamosan kivették betéteiket s a bank, mely 1.300.000 koronányi betétekből már 600.000 koronát visszafizetett, legutóbb már nem tudott fizetési kötelezettségeinek eleget tenni, mire a törvényszék több betevő kérelmére ma elrendelte a csődöt. A csődtömeg gondnokául Bodocsi Antal dr. zombolyai ügyvédet rendelték ki. A zombolyai takarékpénztár, a takaré- és hitelegylet r.-t. és a forgalmi bank akciót indítottak az intézet csendes felszámolása érdekében. Az akció sikerrel is kecsegtetett, de már elkésett.

## TŐZSDÉK

### Gabonatözsde

**Budapest, augusztus 2.** A gabonatözsden, úgy látszik, hogy hozzá szoktak már a rossz időhöz is. Eddig, már hetek óta mindig úgy volt, hogy amikor esett az eső, vagy ha csak kilátás is volt rá, hogy esni fog, szilárdult, ha pedig száraz és napos volt az idő, akkor lánvult az irányzat. Ma másképpen volt. Reggel meglehetősen esett az eső, közvetlen a megnyitás előtt ismét volt egy zápor, de mindez nem befolyásolta a tözsdét. Megnyitáskor csendesen és körülbelül a tegnapi zárlat jegyzésével indult meg a mai üzlet. Mindenki arra számított, hogy az árfolyamok emelkedése folytatódni fog; ezért kezdetben elég jó vételkedv uralkodott. A forgalom folyamán azonban fordulat állt be. Az aratás felől ugyanis, több oldalról kedvező hírek érkeztek: ezek szerint a megejtett cséplések sokkal jobb eredményt adtak, mint gondolták, ami a kulissznak és a helyi spekulációnak ösztönzésül szolgált, részint sűrűs realizálások, részint pedig véleményes eladások eszközzésére. Mivel pedig ennek folytán a kínálat hamarosan tulsúlyra került és később még egyre fokozódott is, ez erős lánvulást idézett elő, mi mellett aztán az árfolyamok is meglehetősen csökkentek. Az októberi buza 11.48 koronán indult futólag 11.50-re javult, aztán fokozatosan 11.40-ig csökkent és zárlatkor 11.41 koronán maradt. Az áprilisi buza 11.90-ig, az októberi rozs 8.88-ig, az októberi zab 8.21-ig, az augusztusi tengeri 7.98-ig, az új tengeri 7.88 koronáig ment vissza, ami a tegnapi zárlathoz viszonyítva, jelentékeny visszaesést jelent.

#### A készárúpiacraon elkelt:

Buza új: Tiszavidéki: 1000 q 82 k 23.50 K, 200 q 80 k 23.20 K, 100 q 80 k 23.10 K, 200 q 79.5 k 23.30 K, 500 q 79.5 k 23.30 K, 500 q 79 k 23.15 K, 200 q 79 k 23.10 K, 300 q 79 k 23.20 K, 150 q 80 k 23.15 K, 300 q 78.5 k 23.15 K, 100 q 74 k 22.— K, Felső-tiszvidéki: 500 q 79 k 23.15 K, 100 q 79 k 22.95 K, Pestvidéki: 200 q 80.5 k 23.35 K, 200 q 80 k 23.35 K, 1000 q 80 k 23.30 K, 200 q 80 k 23.20 K, 200 q 80 k 22.90 K, 100 q 80 k 23.10 K, 100 q 79 k 23.25 K, 300 q 79 k 23.20 K, 900 q 79 k 23.— K, 300 q 79 k 23.20 K, 150 q 78.5 k 23.20 K, 100 q 78.5 k 22.90 K, 250 q 78 k 22.85 K, 230 q 78 k 22.85 K, 100 q 78 k 22.70 K, 100 q 78 k 21.70 K, 100 q 78 k 21.50 K, 1000 q 77 k 22.85 K. Felsőmagyarországi: 400 q 81 k 23.35 K, 100 q 80 k 23.10 K, 100 q 80 k 23.— K, 100 q 79 k 23.— K, 200 q 79 k 23.— K, 100 q 79 k 22.80 K, 500 q 78.5 k 20.90 K. Bácskai: 100 q 79 k 23.10 K. Buza ő: Tiszavidéki: 500 mm. 77 k 23.10 K, Felsőmagyarországi: 200 q 80 k 22.90 K, 300 q 78 k 22.90 K, 150 q 78 k 22.50 K. Raktári árú: 502 q 77.5 k 22.70 K, 2000 q 77 k 22.65 K, 2360 q 76.3 k 22.40 K. Rozs új: 500 q 17.— K, 100 q 16.95 K, 350 q 17.05 K, 500 q 16.95 K, 600 q 17.— K, 100 q 16.95 K, 500 q 17.— K. Rozs ő: 200 q 16.95 K. Arra új: 100 q 15.50 K. Zab ő: 100 q 18.75 K. Zab új: 100 q 17.— K, 100 q 16.90 K, nyirkos. Tengeri: 150 q 16.60 K kocsira.

#### A határidőpiacraon kötötték délelőtt:

Októberi buza 11.48—47—50—40. Áprilisi buza 12.00—01—11.90. Októberi rozs 9—01—8.88. Októberi zab 8.25—26—22—21. Augusztusi tengeri 8.06—05—07—7.97. Májusi tengeri 7.45—46—38

#### Zárlat 1 órakor.

Októberi buza 11.41—42. Áprilisi buza 11.91—92. Októberi rozs 8.91—92. Októberi zab 8.22—23. Augusztusi tengeri 7.98—99. Májusi tengeri 7.38—39.

### Értéktözsde

**Budapest, augusztus 2.** A mai előtözsde írása a kedvezőtlen külpolitikai hírek hatása alatt hirtőzködött. Törökország makacs magatartása a nagyhatalmakkal szemben, egy újabb bonvonalat helyez kilátásba, ami csak még jobban visszahatja a spekulánsokat az üzleti tevékenységtől. Az árfolyamok eleinte kereslet hiányában 1—2 koronával olcsóbbodtak. Később azonban az árvesztés csaknem teljesen megtérült, mivel a hétfői zárlat miatt a bécsi arbitrage kisebb fedezéseket eszközölt. A forgalom teljesen pangott és megtörtént az a rég nem látott eset, hogy 10 órától a zárhatig egyetlen kötés sem fordult elő. A déli tözsdén a forgalom kissé megélénkült, mivel a szilárd bérleti jelentés kisebb vásárlásra ösztönözte a kulisszt. Az árfolyamok tovább javultak és nyugodt üzlet mellett szilárdan zárultak. A készárúpiacraon a salgó emelkedett, míg az Atlantícát néhány koronával olcsóbban kínálták. A járadékpiac a kedvezőbb pénzügyi hírekre szintén javult.

Az előtözsden kötötték: Magyar hitel 816.50—817.25, Per kor. 81.75—81.30, Magyar bank 536.75—537.75, Leszámlító 504—505, Rima 688.50, Közúti vasut 631.50—633.75.

A déli tözsdén kötötték: Magyar hitel 817.25—818, Prompt kor. 81.15—81.35, Per kor. 81.25—81.30, Jelzálog 414—414.50, Magyar bank 538.30—539, Hazai 620, Atlantica 821.50—823.50, Közúti vasut 634.50—636, Hazai sorsj. 108, Borsod 575—580, Fegyvergyár 344—345.

Utőtözsde: Osztrák hitel 624, Magyar hitel 818.50, Leszámlító 504.50, Jelzálog 414, Rima 690, Államvasut 699.50, Városi villamos 356, Közúti vasut 636, Magyar bank 539.50.

**Bécs, augusztus 2.** Azok a hírek, hogy a szerbek és a görögök túlzott követeléseket támasztanak, az előtözsde megnyitásokor realizációkra késztették a piacot és az árfolyamok hanvattoltak. Később némi javulás állott be. A déli tözsdén az irányzat szilárd volt.

### Üzleti tudósítások

**Tojástözsde.** Augusztus 2. Tiszavidéki: osztályozott, lámpázott, exclusiv 93, tiszavidéki: eredeti 86—90, erdélyi: osztályozott, lámpázott, inclusiv 89, erdélyi, eredeti 84—87, selejtes: uszó (gyengébb minőség) 72, selejtes kicsi és piszkos 74, selejtes piszkos 76, selejtes: törtött 50, kosárúru (16 darab 1 K) átszámlítva 90 K. Irányzat: élénk.

**Budapest-kőbányai sertésvásár.** Augusztus 2. Hízott sertésárak: I. Magyar elsőrendű: fiatal nehéz (páronként 320 kilón felül) 134—135 fillérig; fiatal közép 134—135 fillérig. — II. Magyar szedett: Közép (páronként 240—280 kilóig) 144—146 fillérig. — Sertéslétszám: július 31-én volt készlet 46.912 darab, aug. 1-én felhajtott 145 darab; augusztus 1-én elszállított 321 darab, augusztus 2-ára maradt készlet 46.736 darab. A hízott sertés üzletiránya: nyugodt.

## Kivonat a hivatalos lapból

— Augusztus 2. —

**Kinevezések.** A pénzügyminiszter Bárczy Dezső pénzügyi tanácsosi címmel és jelleggel felruházott pénzügyi titkárt, Simontsits Lajos, dr. László Gyula, dr. Ágost József és dr. Baka Endre miniszteri segédtitkárokat, a VII. fizetési osztályba miniszteri titkárokká, Horváth Károly pénzügyi tanácsosi címmel és jelleggel felruházott veszprémi pénzügyi titkárt, Marosi Ferenc pénzügyi tanácsosi címmel és jelleggel felruházott zombori pénzügyi titkárt, Bíró Ferenc és Sántha Ernő pénzügyi tanácsosi címmel és jelleggel felruházott budapesti pénzügyi titkárokat, továbbá Darányi János egri, Kral Mladen Vazul tordai, Schatz Miksa nagyváradi, Nagy Ferenc zalaegerszegi, Böhm Emil emperjesi Greber János kaposvári, Patak Lajos ipolyvári, Möriz Lajos besztezei, Maros Gábor nagyváradi, Deák Ferenc makói, Bvely Aurél budapesti, Berzsenyi Béla aradi, Angyalossy József egri, dr. Radó Antal nagybecskerekéi és Baintner Arnold egri pénzügyi titkárokat, a jelen állomáshelyükön való meghagyásuk mellett a VII. fizetési osztályba pénzügyi tanácsosokká, Gyürky Vince pénzügyi tanácsosi címmel és jelleggel felruházott pénzügyi titkárt és kataszteri helyszínelési becslobiztost a Pozsonyban állomásozó I. számú m. kir. kataszteri helyszínelési felügyelőségnek, Böszörményi Pál pénzügyi tanácsosi címmel és jelleggel felruházott pénzügyi titkárt és földadónyilvántartási biztost a szolnoki pénzügyigazgatóságnál és Perok László pénzügyi titkárt és kataszteri helyszínelési becslobiztost a zágrábi kataszteri helyszínelési felügyelőségnek jelen állomáshelyükön és kataszteri helyszínelési becslobiztosi, illetve földadónyilvántartási biztosi alkalmazásukban való meghagyásuk mellett a VII. fizetési osztályba pénzügyi tanácsosokká, Virágh Géza pénzügyi titkárt a komáromi pénzügyigazgatóság-

nál a VII. fizetési osztályba pénzügyi tanácsosá, a szemvevőségi tisztviselőket összesített személyzeti létszámában jelen állomáshelyükön Jekeli Károly pénzügyi tanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri számtanácsos, számvvevőségi csoportfőnök, Szenessy Aladár pénzügyi tanácsosi címmel és jelleggel felruházott pénzügyi számtanácsos, budapesti számvvevőségi főnököt, Dusitska Ferenc pénzügyi tanácsosi címmel és jelleggel felruházott pénzügyi számtanácsost a VII. fizetési osztályba pénzügyi tanácsosá, Baranyai Gyula pénzügyi számtanácsos, székesfehérvári, Főcze Gyula pénzügyi számtanácsos, szombathelyi és Okolicsányi Lajos pénzügyi számtanácsos, egri számvvevőségi főnököt a VII. fizetési osztályba pénzügyi tanácsosokká, Hoogh Gyula miniszteri számtanácsost a VII. fizetési osztályba pénzügyi tanácsosá, továbbá dr. Veszter Henrik nagykovályi, Blamár József nyitrai, Rónai Lajos kaposvári, Vuits Péter zombori, Horváth Sándor szombathelyi, Grünberger József temesvári, Dorner Gyula pécsi, Vatter Béla nagyváradi, Kovács András kolozsvári, Münstermann Gyula aradi, Kendeffy Oszkár nagyszombati, Bertalan Pál zalaegerszegi, Oesterreicher Ignác temesvári, Berindán Szilárd győri, Sztrekovicz Ferenc temesvári, Geöcze Andor budapesti, Wachter Ede és Jánosházy Zsigmond pécsi és Kaiser Ottó vukovári pénzügyi számvizsgálókat a VIII. fizetési osztályba pénzügyi tanácsosokká, Bodnár József, Szerbák Emil, Boros Zoltán, Lukács László, Dierner Géza, Wangler Mátyás és Bonn Károly miniszteri számvizsgálókat a VIII. fizetési osztályba miniszteri számtanácsosokká, Rásó János debreczeni, Miticzky Alfréd ipolyvári, Mattyasovszky Lajos lipótszentmiklósi, Draxler Géza nagybittsei, Walther Frigyes köhalmi, Hegedűs János szászcsécsi, Murányi Ödön máramaroszigeti, Baresay Ákos brassói, Papp Elemér budapesti, Bihácsi Gusztáv kolozsvári, Polygári Jenő tordai, Létei József torozsokai, Dalí Géza dicsőszentmártoni, Adorján Marcell turocszentmártoni, Buttykay Ernő nagyenyedi, Bendly Arthur budapesti, Szántó Márton lugosi, Osztermann Béla budapesti, Heller Antal dunavecsei, Kottler Béla löcsei, Susics József zágrábi, László Ferenc és Nemes Adolf sátoraljujhelyi, Magyarosán Mihály besztezei pénzügyi számvizsgálókat a IX. fizetési osztályba pénzügyi számvizsgálókká; Bányai Árpád, Nagy Károly, Tolnai Ödön, Hanusz László, dr. Palugyay Ferenc, Ligeti Imre, László Béla, dr. Balthazar Géza és dr. Major Ferenc miniszteri számvizsgálókat a IX. fizetési osztályba miniszteri számvizsgálókká; továbbá Herczeg Gyula zombori, Csomós Benedek dévai, Schwartz Rezső késmárki, Bánhidny Aurél pozsonyi, Székely Albert brassói, Sutoris Ervin zombori, Kiss Lajos bonyhádi, Schuller Rezső tordai, Bielek József puhói, Chikán Ferenc losaczi, Maticz Dezső székelyhídi, Drippey Géza budapesti, Hlavács Gyula zalaegerszegi, Sehr István temesvári, Oláh Zsigmond zilahi, Kovács Lajos debreczeni, Kocsis József ógyallai, Török Sámuel és Menyherci László zombori, Lehotyán László nagybecskerekéi, Járó Pál lipótszentmiklósi, Makray Domokos kolozsvári, Hohlfeld Félix budapesti, Gungl Jenő bécsi, Medgyesy Dezső algyógyalfalui, dr. Szilágyi György nagysármási, Bindler Gyula aknasuhatagi, Géczy József nagybecskerekéi, Szörösey Endre magyarrégeni, Molnár Dezső budapesti, Filipovicz Frigyes belovári, Szedlacs Ágost szolnoki, Rösler Adolf eszéki, Kozel József varasdi és Hercze Andor bálnézi pénzügyi számvizsgálókat a X. fizetési osztályba pénzügyi számvizsgálókká, végül dr. Wenzsky Károly, Udvardy Jenő, Végh Dezső, Rosconi Gyula, Einbeck Károly, Vas Oszkár és Riemer Gyula miniszteri számvizsgálókat a X. fizetési osztályba miniszteri számvizsgálókká, Troknya Ferenc pénzügyi számvizsgálót a beregszászi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvvevőség nagyszőlősi kirendeltségénél a VIII. fizetési osztályba pénzügyi számtanácsosá a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvvevőség csikszeredei kirendeltséghez, Hell Miksa lapusnyaki lakost ideiglenes minőségű pénzügyi számvvakornokká, a dévai pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvvevőséghez, Frohne Ede debreczeni lakos ideiglenes minőségű segélydíjas adóhivatali gyakornokká a tekei adóhivatalhoz, Gál Zoltán csikszeredei lakos, adóhivatali díjnyokot ideiglenes minőségű segélydíjas adóhivatali gyakornokká az antalfalvi adóhivatalhoz;

az igazságügyminiszter dr. Siflis Lajos nagyikindai törvényszéki joggyakornokot a nagyikindai törvényszékhez jegyzővé;

a budapesti ítélőtábla elnöke Bittenbinder József budapesti lakos, ügyvédjelöltet a budapesti, ítélőtábla területére díjas joggyakornokká nevezte ki.

**Athelyezések.** Az igazságügyminiszter dr. Pál Gyula oklándi járásbírói jegyzőt a székelyudvarhelyi járásbírói sághoz helyezte át.

**Névmagyarosítások.** Haszilló Károly kezeli lakos Hartványi-ra, kiskoru Löwy Andor budapesti lakos László-ra, kiskoru Goldstein Samu parajdi lakos Gál-ra, Bódenlősz Mihály fiúmei lakos és kiskoru Bódenlősz Antal, Bódenlősz István, Podlőcz Lajos és Erzsébet Kertész-re, Haasz Kálmán pilisszentői lakos és kiskoru Edit leányi családnevének Hajdu-ra, Jordán Frigyes győri lakos Karsai-ra, Friedenthal Andor sárvári lakos Frigyes-re, kiskoru Kohn Ármin kezzerpeleni lakos Kovács-ra, kiskoru Beck Aladár sajjógmőri lakos Bartá-ra, Steiner Mózes Lipót budapesti lakos Róvesi-re, dr. Fencz Miklós nagyszőlősi lakos Török-re, dr. Lusztig Mór ungvári lakos Loránd-ra kért átválttatását a helügyminiszter megengedte.

**NIKOTINMENTES**  
szivari, cigarettát és dohángt (ált. jövedéki és különlegességi gyártmányokat, árusít a DENIKÓ R.-T. BUDAPEST, V. Szt. István-tér 2.

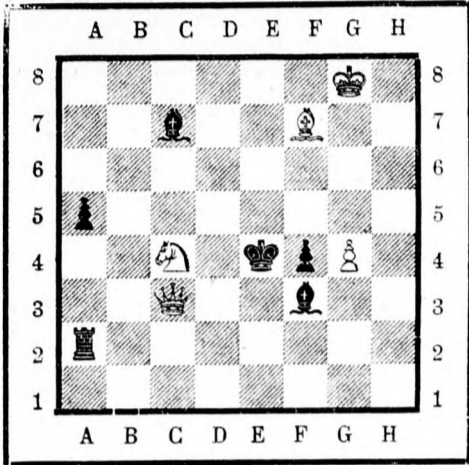
## Uj, elegáns automobilok

vámon belül 8.— K óradijárt személyekre s utteljesítményre való tekintet nélkül ország-  
útra 85 fillér kilométerdj ellenében bérelhetők  
Telefon 70-65, 81-42

## SAKK

### 196. számú feladvány

Leopold R., Bautzen  
(A „Magyar Sakkvilág”-ból)



Matt a második lépésre

### 516. számú játszma

Játszották a neworki Rice Chess Club versenyén  
1913. július 2.

Francia védelem.

Világos: Capablanca J. Sötét: Grommer J.

1. e2—e4 e7—e6  
2. d2—d3

Szokatlan és természetellennek látszó lépés.  
melvél Niemzowits játszott Capablanca ellen az  
1911. san-sebastiani versenyen.

## A REJTÉLY KULCSA

— FRANCZIA REGÉNY —

IRTA: RICHEBOURG EMIL

155

— Istenem, Istenem! mondá magában,  
éppen akkor, midőn már feledni s kissé nyugodt  
kezdem lenni, ez ember hirtelen ismét  
megjelenik előttem! Durosoy! Tehát Durosoy  
neve e nyomorultnak, ki iszonyu szenvedése-  
imnek oka! A kocsi egyik szegletébe összezsugorodva,  
arczát kezébe rejtve, a szerencsétlen sirt és zokogott.

Durosoy szobaleányára esengetett és míg  
ez neki az újra felöltözésnél segédkezett, az  
iméni észleletekre gondolt.

A fiatal hölgy, mihelyt felöltözött, az ebéd-  
lőbe ment, ahol Durosoy ur már asztalnál ült  
és a reggelit várta.

Durosoyné férjével szemben ült asztalhoz  
s mindkettőn szóltanul reggelizni kezdtek.  
Julia gondolkodónak látszott, néha-néha felpil-  
lantott. Férjének, anélkül, hogy éppen nyugtalan  
lenne, mindenféle gondolatai támadtak s  
azon tételődött, vajjon mily felfedezéseket te-  
hetett a fiatal varrónő nevének.

A hitvestársak elköltötték villásreggelijö-  
ket, anélkül, hogy egy szót is váltottak volna.

Mikor azonban az inas a kávét behozta és  
kiment, a fiatal asszony gunyos képpel és han-  
gon kérdezte férjét: Már régen ismeri ön Vi-  
oletné kis munkásnőjét?

E kérdésből látta Durosoy, hogy a fiatal  
leány semmit sem mondott nevének. Nem ér-  
tem jól, felelé. Micsoda kis munkásnőről be-  
szél ön?

— Arról, akit éppen az előbb nálam látott,  
mikor egy ruhát próbáltam fel vele.

— De hiszen én azt a fiatal leányt nem  
ismerem.

— Oh tudom, hogy önnek a hazugság ép-  
pen nem nehéz. Ha nem ismerné e varrónőt,  
nem zavaródott volna ugy el, a mint meglátta  
és ő nem sikoltott volna ugy fel, amit nem

2. .... d7—d5  
3. Hb1—d2 Hg8—f6  
Az említett játszmában Capablanca 3... c7—  
c5-el folytatta, ami előnyösebbnek látszik.  
5. Hg1—f3 Ff8—e7  
5. c2—c3 c7—c5  
6. Vd1—c2

Világos nem törődve az ellenfél fejlődésével,  
eddig ugyanazon állás elérésére törekedett, mely  
megfordított színekkel a francia huszárjátékban  
Hanham-változat néven ismeretes.

6. .... Hb8—c6  
7. Ff1—e2 e6—e5  
8. 0—0 0—0  
9. Bf1—e1 d5×e4  
Kérdés, hogy nem-e jobb 9... d5—d4 és  
10. Hd2—c4-re Vd8—c7.

10. d3×e4 Fc8—g4  
Ha 10. .... Fc8—e6, ugy 11. Hf3—g5 kö-  
vetkeznék.

11. Hd2—c4 Vd8—c7  
12. Hc4—e3 Ba8—d8  
13. h2—h3 Fg4—h5  
14. He3—f5 Fh5—g6  
15. Hf3—h4 Hf6—d7  
16. Hh4×g6 f7×g6  
17. Hf5—e3 Hd7—f6  
18. He3—d5 Hf6×d5

A cserc után a világos jobb gyalogállást kap.

19. e4×d5 Hc6—b8  
20. Fe2—g4 Hb8—d7  
21. Fg4×d7 Bd8×d7  
22. c3—c4 Fe7—d6  
23. Fc1—e3 Bd7—f7  
24. Be1—e2 Ve7—c8  
25. b2—b4 b7—b6

25. .... c5×b4 rossz volna 26. c4—c5  
miatt.

26. b4×c5 b6×c5  
27. Ba1—b1 Bf7—f5  
28. Bb1—b5 g7—g5  
29. Vc2—a4 g5—g4  
30. h3×g4 Bf5—f7  
31. Va4—c2 Ve8×g4  
32. Fe3×e5 Fd6×c5  
33. Bb5×c5 Bf7—f4  
34. d5—d6 e5—c4  
35. Bc5—e5 e4—c3  
36. Be5×e3 Bf4×c4  
37. Vc2—b3 Kg8—h8  
38. Vb3—b2 Be4—b4  
39. Bc3—e8

Capablanca a mindvégig kitünően vezetett  
játszmát erővel fejezi is be.

39. .... Bb4—f4  
40. Vb2—b8 Kh8—g8  
41. Vb8—b3+ Kg8—h8  
42. Be8×f8+ Bf4×f8  
43. Vb3—f7 Vg4—c8  
44. Vf7×f8+ Ve8×f8  
45. d6—d7 feladja.

## Sakk-hírek

**A scheveningeni verseny** résztvevőinek név-  
sorában az utolsó pillanatban változás történt, mert  
ugy Niemzowits, mint dr. Esser az utolsó pillanat-  
ban visszalétek. Hevítettük a német Lasker Ede  
és a holland Geus játszanak. A július 28-án meg-  
kezdett versenyen a magyarokat képviselő Breyer  
igen jól tartja magát, mert az első három ellenfe-  
lét (Mieses, Loman és Lasker) legyőzte.

**A cseh sakk szövetség** augusztus 27. szeptem-  
ber 8 közt tartja idei kongresszusát Jungbunz-  
lauban. A rendezendő főtorna nemzetközi, melyen  
16 játékos vehet részt. Nvolez díj van kitűzve 350  
koronától lefelé. Tét és bánatpénz 10—10 korona.  
Jelentkezni lehet dr. Meissner K., Jungbunzlau,  
Csehország czimen augusztus 10-ig.

**Capablanca J.** kubai mestert a kubai kor-  
mány kinevezte alkonzullá Pétervárra.

**Cheltenham.** A brit sakk szövetség versenyei  
augusztus 11-én kezdődnek. Rendeznek bajnoki-,  
hölgybajnoki- és főversenyt, továbbá hat csoport-  
ban melléktornát összesen 108 résztvevővel.

Felelős szerkesztő

DR. LUKÁCS GUSZTÁV JENŐ

Kiadó-tulajdonos:

Magyar Ujságkiadó Vállalat

igazgató: ERDŐS ARMAND

**SZABADALMAK**  
és védjegyek kidolgozása  
**RADVANYI ISTVÁN**  
hítes szab. ügyvivő ♦ Budapest  
VII. kerület, Rákóczi-ut 30. szám

látta és ő nem sikoltott volna ugy fel, amit nem  
esupán a meglepetés okozott. Különben ismeri  
vagy nem, kijelentem önnek, hogy rám nézve  
egészen közömbös dolog. Nem állunk oly lá-  
bon egymással, hogy kérdezzem magamtól, vaj-  
jon önnek egy vagy több kedvese van-e. Ha  
mégis bátorkodom kérdezni, amihez, ugy hi-  
szem, meg fogja engedni, hogy némi jogom  
van, az csak azért történik, hogy valamit be-  
széljek.

— Önnek, szerelmem, bámulatos eszméi  
vannak.

— Épp ugy, mint önnek különös izlései,  
uram. Ez a varrónő, nem akarom lagadni, igen  
csinos ugyan, de elvégre csak egy szegény var-  
rónő. Ön nem igen válogatós, jól tudom, önnek  
minden jó. Két hóval ezelőtt szobaleányomat  
kellett elbocsátanom, mert ön, hogy erősebb  
kifejezést ne használjak, bizalmaskodást enged-  
tet meg magának irányában, melyek a főbbi  
eseléséget hosszúsá tevék. Egy szolgáló és egy  
varrónő közt a különbség nem oly nagy.

— Ej, ej, szerelmem, azt hiszem, hogy ön  
féltékeny! — mondá Durosoy, ki most szívesen  
gunyos hangon kezdett szólni.

— Sohasem szerettem önt, uram, — vi-  
szonzá kevélyen a fiatal hölgy.

— Miért jött tehát hozzám nőül?

— Ah, akkor nem voltam eszemnél!

Durosoy gunyosan félrevont ajaki közül  
a szörnyeteg vad, szemtelen kacajja hangzott  
fel. Már megint! — mondá vállat vonva. Fjép-  
zelődés már ismét elzavarja elméjét és ismét  
regényt sző magának.

Julia a gunyt megvető tekintettel vi-  
szonzta.

Két órát ütött: Durosoy felkelt és távozott,  
a Prófeta-indulót dudolgotva.

XXX.

Este Durosoy klubjában étkezett. Nyolc  
órákor otthagya barátait és egy kis lakásba  
ment, melyet a Favard-utcában egy udvarban  
hátralévő ház első emeletén bérelt. Clamergat  
ur veje üzleti és egyéb találkozóit itt szokta

tartani, mert idejét nem kizárólag élvezetek-  
re használta. Merész tőzsdejátékos volt s a  
tőzsdéi szédeltésen kívül szerelmi kalandok-  
nak élt.

Ez este találkozására volt, de nem Favard-  
utca lakásán. Ott csak éppen annyi ideig ma-  
radt, amennyi öltözésére szükséges volt.

A tőzsdetérten egy egyfogatu kocsi fog-  
adott fel s a Port Royal boulevardra hajtatott.  
Ott kiszállott, a kocsiat kifizette és gyalog in-  
dult el a keskeny és komor St.-Mariel-utca  
irányában.

A St.-Hyppolyt- utcában érkeve, egy fűs-  
tös lámpa által rosszul megvilágított házfolyo-  
sóba lépett, honnan egy udvarba jutott, mely  
sokkal hosszabb, mint széles volt. Ennek vé-  
gén egy ajtón kopogott, mely egy körülbelül  
egy méter széles göröngyös ösvényre nyílt.

Az ajtó csaknem mindjárt megnyílt és egy  
rosszul öltözött, gyanus külsejű ember, kinek  
kezében egy ócska, piszkos bádóg gyertyatartó  
volt, melyben fagygyertya égett, jelent meg,  
hogy a látogatót beeresztsze. Emberünk az ajtót  
ismét betette, a reteszt rátolta, valószínűleg,  
hogy netalán meglepetésnek elejét vegye  
s csak azután mondta a korhelyek szokássá  
váló rekedt hangon: Jó estét, Durosoy ur.

— Ugy látom, hogy várt reám.

— Mikor ma este hét órákor haza jöttem,  
levelét találtam. Igen jó volt, hogy irt, mert kü-  
lönben nem talált volna hon.

— Itt van neje is?

— Nincs. Talán szüksége volna rá?

— Teljességgel nem — viszonzá Durosoy.  
Önnel egyedül akarok beszélni.

— Mit csinál, mivel foglalkozik most ön?

— Bizony nem sokat csinálók!

— De mégis csak dolgozik valamit?

— Horogzsinórokat készítek; ez annyi,  
mint semmi.

A két férfi a nyomorúságos lakás második  
szobájába lépett. A lakó a gyertyát az asztalra  
tette, melyen egy csaknem üres pálinkás üveg,  
egy pohár, egy pipa és dohányzacskó volt.

(Folyt. köv.)

# MŰSZAKI ÉS IPARI SZEMLE

Rovatvezető: LAZAR ALBERT, okleveles mérnök

## Vád kötszeriparunk ellen

Budapest, augusztus 2.

Évtizedes küzdelmek és megpróbáltatások árán jutott hazai kötszeriparunk arra a magaslatra, a melyen egyenrangú helyét foglal el azon iparágak sorában is, amelyek hivatva vannak az importra szoruló országok kötszerszükségleteit ellátni. Sok szenvedni valója van ugyanis iparunknak, azért ápolni és dédelgetni kell főleg azokat az iparágakat, amelyek képesek voltak a magyar iparok tisztaságát biztosítani még az iparilag legfejlettebb államok gyártmányai mellett is. Ha csak a most dúló balkáni háborút tekintjük, a magyar kötszeripar nagyobb hányaddal részesült a háborút viselő felek kötszerszükségleteinek ellátásánál, mint a cikkben versenytárs országok hármelvéke. Ezek azok a körülmények, amelyek miatt féltve kell őriznünk nemcsak kötszeriparunk jó hírét, hanem mindazon iparágakat, amelyeknek indokolatlan megsebzése évtizedes munkának gyümölcsét teheti fergessé.

A magyar iparpártolás korszakában azért valószínűleg megdöbbentő egy röpiratnak a tartalma, a melynek szerzőjeül egy szakmabeli gvaros vallja magát. A röpirat lényegében azt tartalmazza, hogy egyes kötszerek csak „szignaturával sterilizáltak”, vagyis hogy „steril” felirással látják el kötszerszállítványukat anélkül, hogy valaha sterilizáltak volna.

Ez a vád annyira súlyos, hogy amennyiben igaz volna, magas színvonalon álló kötszeriparunk diszkreditálására alkalmas. A közérdek szempontjából azért elmellőzhetetlennek tartjuk, hogy ezen vád tarthatatlanságát kézzelfoghatóvá tegyük.

A „Maquar Gyógyeszkönyv”, amely a legelső kulturális gyógszertanoknál is többet követel a sebészeti kötszerek gyártásánál, kövélkezőket írja elő: „A liszte gyapot, a vízszívő szövet, a mullólvák előbb itatók, azután pergament papirosba, a keményített pólvák, az impregnált kötszerek és Billroth-battiszt pedig csak pergament papirosba burkolva teljesen leragasztott kemény papirosokba legyenek csomagolva. A keményített pólvák, az impregnált szövetek és a Billroth-battiszt kivételével a felsorolt kötszerek az itatók papiros burkolattal együtt sterilizáltaknak és csak azután zártan pergament papirosba, illetőleg papirosokba. Ez a körülmény a burkolaton a kötszer itatók papiros csomagolva sterilizáltak szavakkal legyen megjelölve.

A Maquar Gyógyeszkönyv idevágó rendelkezése tehát nem azt kívánja, hogy a kötszerek abszolút steril legyenek, hanem csupán azt írja elő, hogy azok sterilizálva legyenek, aminek az a fontossága és célja, hogy a kötszerekben eredetileg benne levő káros baktériumcsírák elpusztuljanak.

Természetes, hogy a legelőszőbban sterilizált kötszerben is bizonyos idő múlva a baktériumok csírái kimutathatók, ha csak a kötszer levegőtől teljesen elzárva sterilizált edényben nincs eltartva. Az ennyivel ragasztott papirdobozokat pedig a legjobb akaratukkal sem lehet sterilnek nevezni!

Ha a röpirat szerzője praktikus szakemberhez fordul, következtetései tarthatatlanságáról maga győződhetett volna meg, mielőtt röpiratát az európai nivón álló magyar gyógszerész karhoz intézi, amelyről lehetetlen feltételezni, hogy olyan vádakat adjon hitelt, melynek még a Magyar Gyógyeszkönyv legszigorúbb rendelkezései sem adnak jogosultságot.

A Máv. nyomtatványszükséglete. Egy millió koronára rug a Máv. nyomtatványszükséglete és így nagyon érthető, hogy az ország sok száz nyomdája leste a kiírást. A pályázást megkönyvitendő, a Máv. maga állította fel az egységárakat, hogy a pályázónak ne legyen más dolga, mint százalékokban megjelölni, hogy mennyi enegedményt ad ezekből vagy milyen felülfizetést kíván.

A Máv. tisztában volt azzal, hogy az egységárakból enegedményt adni lehetetlenség, az ajánlatok felbontása után mégis kitűnt, hogy egyes nyomdászégek, melyek talán kisebb nyomtatványokat sem tudnának megfelelő kivételben előállítani, nemcsak hogy pályázni merészelték a Máv. szállítására, hanem ezek tették a legjobb árengedményeket. A gazdasági válságot legjobban jellemzi az elmondott közszállítási furcsaság. Ezernél több nyomdászéggel keres munkáalkalmat Budapesten és a nyomdatulajdonosok, kik nyomdájukat a pangás miatt eladni kénytelenek, azért akarnak nagy közszállításokra szert tenni, hogy az eladásnál a vevő előtt bizalomkeltőbb színben tűnjenek fel. Ime, így lehet közszállítással felfogni azokat a csapásokat, amelyekkel a gazdasági élet sokakat fenyeget!

Kartellen kívüli ammóniák szódagyár. Megemlékeztünk arról, hogy a Kreditanstalt Montfalconban nagyobbszabású kartellen kívüli ammóniák szódagyárt létesít. Most arról értesülünk, hogy a gyár építési munkálatai annyira előrehaladtak, hogy az eladott szódagyártmányokat a kikötőtől határidőre valószínűleg mégis saját erejéből fogja szállítani tudni. Az előre nem látható akadályok elkerülése céljából a gyárnak Fiumében, Teschenben és egyebütt is raktáron fekszik már nagyobb mennyiségű ammóniák szóda és így a vevők lebhívásának még azon esetben is elegendő lehet, ha a gyár üzembelvezése késedelmét szenvedné. A Solvay-törzslettel való együttműködésről ezek szerint szó sem lehet és így a Kreditanstalt alapításáról a „szimpatikus” jélszt nem kell ez idő szerint visszavonnunk!

Allamilag támogatott spekulánsok. Az ammóniák szóda ára Angliában 600 korona, nálunk 1350. A Solvay-művek r. t. kötelekékbe tartozó gyárak tehát a rendes hasznon felül 125 százalékra dolgoznak. A Solvay-művek kötelekékbe tartozik a Tordán létesített szódagyár is, amelyet Sármasról vezetett nagyon olcsó földgázzal tartanak üzemben. Az érdekeltek által úgy jüntetik fel a dologt, hogy eme gyár sósavszükségletének fedezése miatt a sóbányászattól intenzívebben fogják üzni és ezzel bizonyos számú munkásnak adnak kenyeret: Valóságban azonban a Solvay-törzst a mások vármok miatt az ipari hasznon felül évenként legalább 10 milliót szarcol a maquar toasztókön és így nagyon is helytelen iparpolitikai az, amely megengedi, hogy olcsó földgáz bocsáttassék a magyar ipar hienáinak rendelkezésére. Inkább vegyen el az állam a 125 százalékból adó alakjában egy nagy részt és ebből szubvencionálja azokat az iparvállalatokat, amelyek a védővámok által ugyanis meg támogatott lelkiismeretlen kalmároktól kénytelenek a nversanvágokat beszerezni.

Deniko részvényitársaság. Sok szó esett a lapokban a szivarok nikotinmentesítéséről, azért lapunk olvasóit bizonyára érdekelni fogja, hogy milyen eljárás szerint dolgozik a Deniko. A kész dohánygyártmányok (szivarok, szivarkák, pipa- és vágódohány) minden előkezelés nélkül, zárt tartályban a légköri levegő hozzáférésének kizárásával a sugárzó meleg ellen megvéde és a levegőnek a kezelési térben való folytonos hütése mellett és ezen térben a hőmérsékletnek fokozatos növelése által kezelendő dohánygyártmányok faja, nemé, nagysága stb. szerint 150—185 fok között fekvő maximális hőmérsékletre hevítettnek, mi mellett a fejlődő nikotint, ammóniákat és vizet tartalmazó gőzöket a hevítőter belsőjében kondenzáljuk és egyidejűleg az utóbbiból elvezetjük.

A kén hatása a gabonanemlékre. Sabaschnikoff vizsgálatot végzett a kénvirágnak az árpa és a rozs fejlődésére való hatása tekintetében. Az árpa és rozs a répa után került agvagós, termékény 0.082 százalék ként tartalmazó talaiba. Ez a kén-tartalom átlagosnak mondható, mert a legtöbb tala általában szegény kénanhidridben. A kén az elvetés ideje előtt alkalmazta és pedig négyzetméterenkint 10 grammot. A kén kedvező hatása észlelhető volt a kezelt táblák gyors fejlődésében és élénk zöld színében.

„Mágnás”-cipőkrém. A magyar ember szereti azt, ami külföldi. Angol ruhában jár, egyiptomi szivart szív és osztrák szappannal mosakodik.

Igazán örvendőtes tehát, hogy cipőkrémiparunkat magyarrá tudtuk tenni. Magyarországon nincs tala az idegen cipőkrémnek. A „Fedák”, „Pyram”, „Mágnás” és „Robinson” védjegyeket mindenki ismeri, nemcsoda tehát, ha a magyar bankok is meg akarnak ismerkedni velük. A magyar érték- és iparbank r. t. értesülésünk szerint legújában átvette a Herceg és Geiger vegyészeti gyár által közkedvelté tett „Mágnás”-cipőkrém egvedárusítását. Reméljük, hogy Erényi gyógszerész ügyessége a magyar árucikknek még nagyobb forgalmat lesz képes biztosítani.

## Megbecsülhetetlen hasznú ingyenes közlés.

— Csodálatosan hangzik, de igaz. —

Mennyire érdekesek a beszélgetések, amelyek a nyílt utcán hallhatók. A következő párbeszéd folyt le két munkás között a pozsonyi villamoson. — Henriket már megint láttam munkába menni. — Az lehetetlen, mivel amidőn vasárnap meglátogattam, még rettenetes kinokat szenvedett. Az orvosok azt mondják, ischiás vagy rheuma kínozza, még hozzá a legsúlyosabb fajtájú. Okvetlenül heteken keresztül kell az ágyat nyomnia. — Az orvosok tévedtek, mert munkából jövet, találkoztam vele s úgy nyilatkozott, hogy soha jobban nem érezte magát. — Látni és hinni, csak akkor hiszem, ha magam látom. Különben mi segített rajta? — Azt mondja, egy szer gyógvitotta ki, amelyről az újságokban olvasott és amennyiben az én feleségem is rheumás, érdeklődtem a szer iránt. Fölvilágosított, hogy a Kephaldoltablettáknak van oly kitűnő hatásuk s hogy ezek olcsó árban minden gyógszertárban kaphatók. Legjobb legelsőben kettőt venni s aztán óránként egyet, míg a fájdalom el nem múlt. Azt mondja, ettől gyógvult meg s a feleségemnek is föltétlenül használ.

## Szerkesztői üzenetek

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

— Névtelen levelekre nem válaszolunk. —

S. R. Nagykanizsa. Az éremnek két oldala van. Igaz, hogy a fiatal leányok már természetlő fogva kissé bizalmatlanok szüleikkel szemben, de más oldalról az is bizonyos, hogy ha ezt a természetes húzódozást legvőzik, senki előtt sem tarthatják fel olyan nyíltan lelkiület, mint szüleik előtt. Ha a más tanácsára hallgat, kellemetlenül fogja belátni ennek a tételnek igazságát.

G. J. Budapest. A dolog sokkalta komplikáltabb, mint ahogy látszik, de jóval egyszerűbb, mint amilyenek Ön feltűnteti. Ön saját bevallása szerint szereti jelenlegi urát, akiről azonban tudja, hogy nem való férjnek. A másikkól, a nagy O-ról, pedig szintén csak annyit tud, hogy szereti. Czinius emberek azt tanácsolhatják Önnek, hogy válasza az utóbbit, mert ezt még nem ismeri, míg az elsőről föltétlenül biztos, hogy nem megfelelő. Így azonban tiszta lélekkel senki tanácsot Önnek nem adhat. Magamagának kell tiszta jönni avval, hogy melyiket tartja magához méltónak. Ebben pedig igazán nem lehet senki sem a segítségére.

B. N. Kolozsvár. Az egyetemi hallgatók, ha egyik fakultásról a másikba lépnek át, számot tarthatnak, hogy az előbbi karnál hallgatott féléveiket egy részét beszámítják. A beszámítás mindig a kar véleményezésétől függ, rendszeren az előbbi félévek felét veszik tekintethe.

## Sorsjegyekről

Sebestyén. Értékpapirjait nem szükséges a mostani alacsony árfolyamon eladnia, forduljon a Budapesti Iparbankhoz, az az árfolyam 70—80 százalékáig kölcsönt folyósít azokra.

Tóth K. Vörös kereszt sorsjegyét 32 koronával sorsolták ki.

Vidéki. Utananézhet a sorsolási listában, de fölösleges.

Nyaraló. Nem ajánljuk, helyesebben cselekszik, ha hitellevelet állíttat ki.

T. J. Budapest. A Józsv sorsjegy legkisebb nyerevénye 4 korona.

Görög E. A kérdezett értékpapirból 25 darab képez egy tőzsdéi kötet.

Nem nyertek: Hubay Géza, F. . . . a M. . . . a, L. I. Lemberg, dr. Kellner M., Főhadnagy, B. Gy. Eger.

Sorsjegyekről és értékpapirokról legmegbízhatóbb díjtalan felvilágosítást a Budapesti Iparbank R.T. Eskü-tér 8. ad.

## „EGYETÉRTÉS”

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS

# Idegenek Utmutatója!

## Bankok, fakarékpenztárak.

**Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület.**  
Budapest.

Alapított 1840-ben. Befizetett részvénytőke 20,000.000 K. Tartalékalap 59,629.862 K 89 fillér. Könyvecskére és folyószámlára elhelyezett betétek álladéka 1910. december hó 31-én 369,403.373 K 18 fillér. Forgalomban levő saját kibocsátványok 333,571.450 K. A tartalékpénztár 4 százalékos és 4½ százalékos zálogleveleket, valamint 4 százalékos és 4½ százalékos községi kötvényeket bocsát ki. Ezen címletek teljesen adómentesek, minden tekintetben kaucióképesek és községek, testületek, alapítványok és nyilvános felügyelet alatt álló intézetek pénzeinek elhelyezésére, valamint hitbizományi és letéti pénzek gyümölcsöző elhelyezésére alkalmasnak nyilvánítottak. Mind a záloglevelek, mind a községi kötvények alkalmasnak nyilvánítottak továbbá katonai házassági óvadékok céljaira s a záloglevelek ezenfelül árva-pénzek elhelyezésére is. A takarékpénztár ezenkívül 1906-ban 30,000.000 K összegű, egyenkint 100 K névértékű nyereségmentes kötvényt bocsátott ki.

**Első Magyar Iparbank váltóüzlete.**  
Budapest, V., József-tér 1. szám.

Értékpapírok, sorsjegyek, ércpénzek vétele és eladása a hivatalos napi árfolyamon. Tőzsdéi megbízásoknak úgy az érték-, mint a gabonátörszén a legelőnyösebb feltételek mellett eszközölése. Szelvények és kisorsolt értékek díjmentes beváltása. Orosz magas előlegek értékpapírokra és sorsjegyekre. Sorsjegyek részletfizetésre. Igényvénnyel minden húzásra. Osztálysorsjegyek credi áron. Sorsolási ellenőrzés költségmentesen. Katonai házassági óvadékok ügyében minden utbaigazítás és eljárás ingyen.

**A Wiener Bank-Verein**  
magyarországi fióktelepe.

Budapest, V., Nádor-utca 4. szám (saját házában.)

Belvárosi osztály: IV., Koronaherceg-utca 10. — Terézvárosi osztály: VI., Deák Ferenc-tér 6. — Központ: Wien, I., Herrengasse 8. Teljesen befizetett részvénytőke 130 millió korona. Tartalékok 40 millió korona. A Wiener Bank-Verein magyarországi fióktelepe a folyó banküzlet összes ágával foglalkozik.

**Központi Bank Részvénytársaság**  
VI., Váci-körút 31. szám.

Az Ustredni Banka Ceskyh Sporitelén Prága, affiliált intézete. Elvállal a banküzlet körébe vágó minden megbízást. Elfogad betéteket takarékpénztáraké, 4—4½ százalékos mellett, folyószámlára a legelőnyösebben. — Amerikai osztálya az összes átutalásokat, követelés-behajtásokat, örökségi és más jogi ügyek rendezését, newyorki testvérintézetével a Bank Of Europe útján eszközli.

**Mercur Váltóüzleti Részvénytársaság.**  
V., Fűrdő-utca 3. szám.

Alaptőke 6 millió korona. Ajánlkozik a banküzlet körébe vágó mindennemű megbízás lebonyolítására. Sorsjegyek és értékpapírok vétele, eladás és biztosítása árfolyamvesztés ellen. Tőzsdéi megbízásokat elfogad a budapesti és valamennyi külföldi tőzsdére. Kisorsolt értékpapírok beváltása. Takarékbetétek. Különlegesség: vidéki pénzügyintézetek és tőzsdén nem jegyzett részvények adásvétele.

**Magyar Fakereskedők Hitelintézete R.-T.**  
V., Széchenyi-utca 1. szám.

Alaptőke 6,000.000 korona. Tartaléktőke 850.000 korona. Alapításai és részesedései: Egyesült Fatermelők Részvénytársaság, Kisjenői Fatermelők R.-T., Központi Faértékesítő R.-T., Magyar Fakereskedelmi R.-T. és a Marosi Tutajkereskedelmi R.-T., valamint a Nadwornai Faipar Részvénytársaság. Az intézet elvállal minden a fatermelés és fakereskedelem ágába tartozó pénzügyi műveletet, felbecslést, erdőértékesítést, vételt és eladást előnyös feltételek mellett.

**Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár.**

Központi osztály: Budapest, V., Dorottya-u. 4. Fiókok: I., Fehérváry-ut. 1, II., Fő-utca 2., VIII., Rákóczi-ut 11., VI., Andrassy-ut 2., V., Nádor-utca 23., VII., Erzsébet-körút 58. Alaptőke: 15,000.000 K. Tartalékalapok: 26,000.000 K. Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre, pénztári jegyekre és folyó számlára. Leszámitolt váltókat és hitelpapírokat. Kaucióképes 4 és fél százalékos zálogleveleit ajánlja tőkebefektetésül.

**„Hermes“ Magyar Általános Váltóüzlet R.-T.**

Központ: Budapest, IV., Koronaherceg-utca 5. Lipótvárosi fiókpenztár: V., Nádor-utca 25. Tőzsdépalota. Erzsébetvárosi fiókpenztár: VII., Rákóczi-ut 20. Baross-téri fiókpenztár: VII., Baross-tér 16. Bécsi fiók: I. Stock im Eisenplatz 3. — Alaptőke 5 millió korona. Értékpapírok és sorsjegyek vétel és eladása. Betétek takarékpénztáraké és folyószámlára. Utalványok és hitellevelek az összes piacokra. Osztálysorsjáték. Safe deposit.

**Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcson Részvénytársaság.**

Befizetett részvénytőke: 20 millió korona. Központ és Magyar kir. szab. osztálysorsjáték főelárúító helye: VI., Andrassy-ut 5. — Kézi zálogüzletek: IV., Károly-körút 30. — IV., Ferenciek-tere 4., Irányi-utca sarkán. — V., Lipót-körút 27. — VII., Király-utca 57. — VII., Rottenbiller-utca 1. — VIII., József-körút 2. — VIII., Üllői-ut 6.

**Magyar-Cseh Iparbank Részvénytársaság**  
V., Sas-utca 27. szám.

Főbb üzletágai: betétek elfogadása könyvecskékre 4¼% netto kamatozás mellett, valamint csekk- és folyószámlára; behajtás; bel- és külföldi hitellevelek kiállítás; értékpapírok, külföldi pénznemek, devizák vétele és eladása; lombardozás, tőzsdéi ügyletek lebonyolítása; sorsjegyek részletfizetésre való eladása, stb.

**Budapesti Iparbank Részv.-Társ.**  
IV., Eskü-tér 8. szám.

Kölcsonőket folyósít váltóra vagy kötelezvényre; leszámitolt folyószámla-követeléseket és elvállal minden, a banküzletbe vágó megbízást előnyös feltételek mellett. Telefon 25—65.

**A Magyar Pénzügyintézetek Földhitel- és Ingatlanbankja Részvénytársaság.**

V., Oszágház-tér 4. szám.

Mely az Angol-Osztrák Bank és a Magyar Pénzügyintézetek Központi Hitelbankja alapítása, foglalkozik a földhitelügyletek minden fajával, birtokokat vesz és elad, parcellázásokat, illetőleg azok finanszírozását ellátja. Hivatalos órák 9—2-ig.

**Budapest—Lipótvárosi takarékpénztár r.-t.**  
V., József-tér 13.

Alaptőke 8,000.000 korona. Alapítási év 1895. Elfogad takarékbetéteket és a banküzlet körébe vágó mindennemű megbízást.

**Községi és Körjegyzők Országos Bankja Részvénytársaság.**

VIII., Kálvin-tér 11. szám.

Alaptőke 3,000.000 korona. Részvényeseinek tulajdoni része a jegyzői karból kerül ki. Elfogad betéteket. Leszámitolt váltókat. Lebonyolított parcellázásokat. Törlesztéses és egyéb jelzálogkölcsonőket nyújt. Községi kölcsönőket folyósít.

**Gaedicke Bankház Részv.-Társ.**

A magy. kir. szabadalmazott osztálysorsjáték főelárúítója. Játéktervek ingyen és bérmentve.

**Nemzeti Takarékpénztár és Bank-Részvénytársaság.**

VII., Károly-körút 20. szám.

Befizetett alaptőke 10,000.000 korona. Elfogad betéteket takarékpénztáraké és folyószámlában. Tőzsdéi megbízásokat teljesít, értékpapírokat, csekket, külföldi pénznemeket vesz és elad.

**Magyar Kereskedelmi Hitelbank Részvénytársaság.**

Budapest, V., Erzsébet-tér 18. szám.

Alaptőke: 8,000.000 korona. Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre, folyó- (cheque) számlára és pénztárjegyekre. Leszámitolt váltókat, utalványokat, kötelezvényeket és nyílt számlákon alapuló künnlevőségeket. Előleget nyújt értékpapírokra és az azok vétele és eladására vonatkozó megbízásokat lelkiismeretesen és legelőnyösebben teljesíti. Külföldi pénznemek vétele és eladása. Vállal szeszadóhitel biztosítékot a kincstárral szemben és letesz mindennemű óvadékot. Elfogad letéteket megőrzés végett. (Safe deposit.) Kiállít hitelleveleket.

**Magyar Telepítő- és Parcellázó-Bank R.-T.**  
Budapest, V., Nádor-utca 9. szám.

Alaptőke 5,000.000 korona. Működési köre: Telepítések és parcellázások finanszírozása, saját számlára, vagy bizományban. Mezőgazdasági ingatlanok vétele és értékesítése. Közreműködés és telepítési és parcellázási ügyek minden fajtájánál. — Parcellázásokat és telepítéseket saját műszaki, gazdasági és telekkönyvi szervezete segítségével, a tulajdonos minden közreműködése nélkül, teljes felelősséggel lebonyolítja.

**Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság.**  
IV., Kigyó-tér 1. szám.

Alaptőke 16,000.000 korona. Tartalékalap 4,000.000 korona. Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre, pénztári jegyekre és csekk-számlára. Leszámitolt váltókat. Jelzálogkölcsonőket nyújt földbirtokokra. Előleget ad értékpapírokra s azok vételét és eladását lelkiismeretesen és legelőnyösebb feltételek mellett eszközli. Tőkebefektetésül ajánlja 4½ és 4¼ százalékos adómentes zálogleveleit.

## Kereskedelmi vállalatok.

**Aufrecht és Goldschmid utóda Elek és Társa R.-T.**

IV., Károly-körút 10. szám.

Egyetemes áruház. Elárúsít könyveket, képeket, fényképező cikkeket, fegyvereket, mindenféle háztartási és fényüzési cikkeket, előnyös részletfizetésre.

**Világjárás utazási és menetjegyjroda R.-T.**

Budapest, V., Fűrdő-utca 1. szám.

(Bejárat a Dorottya-utca felől. Telefon 152—52.) Utazási jegyek a világ minden részébe eredeti áron. Díjmentes felvilágosítások. Bérutók.

**Budapesti Kereskedelmi Részvénytársaság.**  
VIII., Rákóczi-ut 9. szám.

„Palace pezsgőgyár“ elnevezés alatt Budafokon modern berendezésű pezsgőgyára van, ahol francia minta szerint elsőrangú magyar pezsgőt gyárt. E mellett borkereskedelemmel, főleg fűzőbort palackokban, likőr, rum, cognac és gyümölcs-pálinka gyártásával foglalkozik. Tokaji borokban Tokaj-hegyalján külön pincéi vannak és a legmegbízhatóbb szamorodni- és asszu-borokat árusítja. Importál kínai és japán teákat, amelyeket Nippon-tea elnevezés alatt hoz forgalomba. A részvénytársaság pénzügyi tevékenységét és takarékbetéteket elfogad. Telefon: 141—83.

## Biztosítás.

**„Friedrich Wilhelm“ porosz élet- és kezességi biztosító R.-T. Berlinben.**

Magyarországi igazgatóság: Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 17. Alapított 1866-ban. Telefon: 69—75. Eddig biztosította: 1500 millió korona.

**Magyar Élet- és Járadékbiztosító Intézet m. sz.**

Andrassy-ut 8. szám.

Az életbiztosítás összes neveit kultiválja, jutányos díjak és előnyös feltételek mellett továbbá a nyugdíjbiztosítás különböző neveit és orvosi vizsgálat nélküli biztosításokat, kiházasítási biztosításokat leányok részére.

## Ipari vállalatok.

**Hungária műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság.**

V., Fűrdő-utca 8. szám.

Alaptőke 4,000.000 korona. Gyárak Zsolna és Budapest. Telefon 39—57.

**Szabadalmazott Osztrák-Magyar Államvasut Társaság magyar bányái, hutái és uradalmainak igazgatósága.**

Budapest, IV., Egyetem-utca 1. szám.

Vas- és acélművek: Resicán és Aninán. Hidépitő- és gépgyárak: Resicán. Gazdasági gépgyár: Román-Bogánon. Petroleum-finomító malmok, cementgyár, erdészeti és gazdasági: Oraviczán. Megrendelések a budapesti igazgatósághoz IV., Egyetem-utca 1. szám alá intézendők.

**Magyar keleti tengerhajózási r.-t.**  
V., Zoltán-utca 6. szám.

Alaptőke 4,200.000 korona. Hajójáratokat rendez főleg a keleti tartományokra.

**Urikány-Zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya Részvénytársaság.**

Budapest, V., Nádor-utca 19. szám.

Telefon: 38—83. Sürgőnycim: Urikány-Budapest. Bányák: Lupény (Hunyadmegye). Termel: darabos szenet, kockaszenet szoba-, gőzcséplő-, gép- és gőzeke-fűtésre, diószén, aknaszenet, portmentes aknaszenet kazánfűtési célokra, aprószenet körkemence fűtésre, kovácszenet kovácsolási célokra. Lupényi kőszénműveiben gyárt: darabos pirszenet kohászati célokra, kocka pirszenet, dió pirszenet szobafűtési, cement- és cukorgyártási célokra, kátrányt, kénsavas ammoniumot, magas hatásfokú műtrágyát. Vezérbizományos: Magyar Általános Hitelbank, Budapest, V., Nádor-utca 12. szám.

# SZÍNHÁZAK:

Budapest, vasárnap, 1913 augusztus 3.

## Fővárosi Nyári Színház

Délután 3 órákor

### A sárka csikó

Népszínmű 3 felvonásban. Írták: Csépreghy Ferenc.

Este 7 1/2 órákor

### A bőregér

Víg operette 3 felvonásban. Melihac és Halévy „Reveillon” című bohózata után írták: Haefner és Genée. Fordította: Vezéri Ödön. Zenéjét szerzerette: Strauss János.

Műsor:

Hétfő: Leányvásár  
Kedd: A masamód  
Szerda: A dollárkirálynő  
Csütörtök: A masamód  
Péntek: Kozáklakodalom (előszőr)  
Szombat: Kozáklakodalom  
Vasárnap d. u.: Tatárjárás  
Vasárnap este: Kozáklakodalom

## Budapesti Színház

Délután 3 órákor

### Nebántsvirág

Operette 4 felvonásban. Írták: H. Meilhac és Milland. Fordították: Evva Bajos és Rákosi Viktor. Zenéjét szerzerette: Hervé.

Este 7 1/2 órákor

### Az éjjeli ügyvéd

Bohózatos operett 4 felvonásban. Írták: Feld Mátyás. Zenéjét szerzerette: Schütt Walter.

Személyek:

Dr. Pócsa Pál  
Lujza, neje  
Osv. Manihermó  
Bernardi  
Ella, neje  
Csalogány Sári,  
Roka, tőpincér  
Mici, szobaleány  
Juci, szakácsné  
Virágáros leány  
Vall,  
Pereno, Inasa  
Mittrosser Izidor  
Sára

Műsor:

Hétfő: Az éjjeli ügyvéd

# Beketow Cirkusz

Városliget. Telefon 107-46

Délután 4 órákor **2** Ma, vasárnapon **2** Este 7 1/2 órákor

Délután 4 órákor a teljes esti műsor. — **Gyermekeknek** félárak. Este 7 1/2 órákor **nagy ünnepi előadás.** Mindkét előadásban az **új augusztusi műsor.** **THE 3 BELLEON BROS** Looping the Loop az emberállványon. — **LAURENT TRIO** a kötörök. **THE SANCY TRIO** légornászok a kör-forgón. **WALE** kapitány **krokodillusa.**

Jegyek elővételi díj nélkül kaphatók **A NAP** Hők-kiadóhivatalában VI., Andrassy-ut 20.

# Modern főkeértékesítés

Magánosan álló egyének, gyermektelen házaspárok és olyanok részére, kiknek szűkségüket túlhatadják vagyunk kamatait, kiknek inkább áll érdekükben, hogy maguknak minden veszteség nélkül élethossziglan nagyobb évi jövedelmet biztosítsanak, mint az, hogy tőkájukat örököseik részére megörzizzék, legalkalmasabb egy **Élet-járadék** megszerzése. Például egy 65 éves egyén 10.000 K betét után a takarékpénztártól **kamatokban 3-5% = 350 K-át** kap évente, ellenben **Életjáradék fejében 10-6% = 1008 K-t** kap évente, tehát több, mint háromszoros jövedelmet szerez magának, ha a szerződést az

# "ANKER"

**élet- és járadék-biztosító társaságnál**  
BUDAPEST, VI. ker., Deák-tér  
= „ANKER“-palota köti meg. =

Állomány 1910. év végén	195.116.550.02	korona
Összes vagyon	90.008	kötvény
Biztosítási állomány	586.112.373.27	korona
Kötvény	1.701.779.11	évjár.
Biztosítási tőke		

A nm. vallás- és közokt. miniszter elismert leirattal kitüntette

## Dr. BATIZFALVY I. Z.

# Fogorvosi intézete

Áthelyezve: **Károly-körút 10. szám alá**  
Fájós fogak meggyógyítása. Tartós fogtömések. Foghúások (altatásban is). Szájpadlás nélküli műfogak, aranyhidak, koronák. Jól használható fogorok elkészítése és elhelyezése, jóállással mérsékelt áron.

VIDÉKIEK fél nap alatt megkapják műfogukat

# ROYAL-ORFEUM

Telefon 110-22 VII., Erzsébet-körút 31. sz. Telefon 110-22

**A Royal-Orfeum rendkívül kedvezményes bérletjegyei, amelyeket az igazgatóság**

**egyleteknek, testületeknek, cégek és vállalatok tisztikarának és alkalmazottainak s szakszervezeteknek engedélyez**

már csak néhány napig válthatók a **Royal-Orfeum** irodájában (VII. Erzsébet-körút 31. sz.)

# Stabil-gőzgépek 5-100 HP

# Gőzkazánok 6-200 m<sup>2</sup> tűzfelülettel

# Félstabilgépek és lokomobilok 4-110 HP

# Benzin- és nyersolaj motorok

különböző nagyságban. Transmissió-tengelyek, csapágyak és szijkorongok minden méretben.

**Rácskerítések, rácskapuk, vasajtók és vasablakok** a legszebb kivitelben, továbbá

**tartányok, szivattyúk, csövek, vasgerendák, vasuti sinek** építési és vasúti célokra

**mezei vasuti távirtdahuzal,** stb. stb. használt és újban olcsón kaphatók:

## Abeles Emilnél

Budapest, VII. Váci-ut 14.  
Telefon 24-41. Telefon 24-41.

# Sérültek

A világhírű **Multiform-sérvkötő** szabadsalom leírását ingyen és bérmentve küldjük. Kicsérélhető nyomlapok. Legfinomabb kiállítás, kényelmes viselet.

## Sérvkötők

egyoldalu 6-8-10-12-15 kor.  
kétoldalu 12-16-20-24-30 kor.

Műláb a lehető legjobb kivitelben **műkéz** a legizlésebb kivitelben **műtűző**

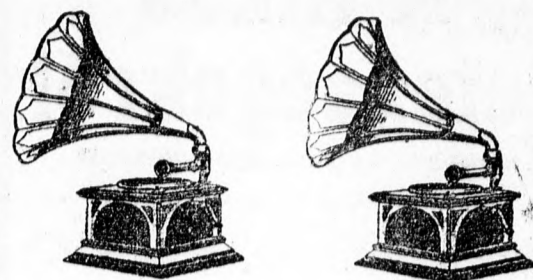
**Támgép, haskötő,** gummiharisnyák stb. saját gyárunkban jóállással, mérték szerint készíttetnek. Nagy képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.

## MAGYAR ORVOSI MÚSZERTÁR

Budapest, VII. Rákóczi-ut 32. sz.  
a Rókus-kórházzal szemben.

**A vörös keresztre ügyeljünk!**

# Megoldva a kérdés!



Bármely beszélőgépen Pathéfon-lemez játszható, mely tudvaleg a legjobb lemez, nem kopik, nem kell tü.

**10** koronáért oly hangdoboz, mely minden gépen alkalmazható és azzal Pathéfon-lemez játszható.

**Újdonság:** Beszélőgép, 2 hangdoboz. — 1 Pathé hangdoboz 10 drb kétoldalu lemezzel **70 korona**

kizárólag **REMÉNYI MIHÁLY** elsőrangú hangszer-telepén Budapest, Király-u. 58.

Kérjen árjegyzék és lemezjegyzéket.

Nagy tölcseres grammophon 10 drb lemezzel **40 korona.**

# Hutter és Schrantz R.T.

szitaár- és nemez-posztógyárak magyarországi telepe

Budapest, X. Gyömrői-ut 80/36.

Ajánlja **kész állapotban**, tehát utólagosan tűzhorganyozással ellátott többször csavart gépszedronyfonatát

Kitűnő horganyozási

Olcsó árak!

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmány! (Nem tévesztendő össze más fajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek.) — Tűskés huzalok, sima huzalok, kettőshegyű szögek stb. igen jutányos áron. Árjegyzék és minták bérmentve és díjtalanul. Továbbá gyártanak:

**Kerítésrácsok, kapuk és ajtók** a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, előnyös árak mellett. Költségvetések és tervezetek díjtalanul

# EVŐESZKÖZÖK

ezüstből és alpacca ezüstből,

# DISZTÁRGYAK ALKALMI AJÁNDÉKOK

legeelőnyösebben

# POLGÁR KÁLMÁN

Budapest, VI., Teréz-körút 5. szám, I. emelet.

**VIDEKI ÉGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK. ARJEGYZÉK 2000 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.**



# Mendelovits Adolf

## asztalos-mester

TELEFON  
JÓZSEF  
949

Czímre  
vigyázn!  
Hessék!

Román-stilű ebédő, leg-  
jobb kivitelű hálószoba  
és uriszoba olcsó ár-  
ban eladó. — Ugyanott  
konyha és előszoba butor

Budapest VIII. Népszínház-u. 25.

# Nagy Buforeladás!

25%-kal olcsóbban, mint bárhol. Elsőrendű asztalosmesterek által sikerült előnyös alkalmi vétel által azon kellemes helyzetbe jutottunk, hogy a legmodernebb háló, ebédő, szalon és uriszobákat, valamint egyes butorabokat 25%-kal olcsóbban adhatunk el, mint bárhol.

Varga Mihály és Társa  
Magyar Butoripar Társaság,  
Budapest, IV., Kristóf-tér 8.

Szingazdag  
természet leírások!  
Makay Béla:  
Hegyen-  
Völgyön

Természeti és vadászkönyve  
Szerző ezen újabb könyve  
mellán sorakozik az előbbi-  
bihez. Ijlet, költői lendület  
van minden leírásában,  
rajongó szeretet a szabad-  
ság: a természet iránt!!!

Ára 6 korona.

Kapható:  
LAMPÉL R. könyvkereskedése  
Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál  
Budapest, Andrassy-ut 21. sz.  
és minden könyvkereskedésben.

# Egyszerű és finom BUTOR részletre

vagy meghatározott időre

Még nem létezett előnyös feltételekkel készpénz árak mellett  
csak 6% kamat  
fizetendő. Pártisítással szolgál

Liszt István ur  
Kristóf-tér 8. I. em.  
Butorraktárban.

# BERLINI VICTORIA

Általános Biztosító R.T. Alapítástól 1853.

Biztosítást állomány 1911. december 31-én: K 2,496.379.210.—  
Vagyron 1911. december 31-én: ———— 1,040.728.172.—  
Bevétel az 1911. évben: ———— 217.800.795.—  
Nyereség az 1911. évben: ———— 42.777.626.—

### Különös előnyök:

Megtámadhatatlanság: A kötvény egy évi fennállás után semmiféle alapon sem támadható meg.

Párhaj vagy öngyilkosság: Az első évben a teljes díjtartalék, ennek elcsúszásával pedig az egész biztosítási összeg kifizetődik ki halál esetében.

Világ-kötvény: A biztosított minden földön pótíratás nélkül későbbi fogva tartásokkal és utazhat az egész földön.

A biztosítás megszűnésének kizárása: Három évi fennállás után a biztosítás nem válhat érvénytelenné.

Legmagasabb kölcsön- és visszavásárlási érték 8 évi fennállás után.

Megszűnt biztosítások érvénybe helyezhetők 6 hónapon belül orvosi vizsgálattal nélkül.

Háború biztosítás teljesen költségmentes a teljes biztosítási összeg érvényével!

Nyereségrészesedés: A hűta nyereség 90 %-a biztosítottaknak szavaltatják. Az 1911. élethez 40,108,914 korona utaltatott át a biztosítottaknak mint nyereségrészesedés. Már 1878 óta az összes díjbeírások 3 %-val emelkedő osztalék fizetettük ki.

Példa: 10,000 koronás előrés és halál esetére szóló biztosítás 25 évi időtartamra egy 30 éves egyének esetén 5894 koronájába kerül.

Rövid világos biztosítási feltételek, temetások nélkül. — Egyes képviselőket alkalmazunk.

Igazgatóság Magyarország és Kelet részére:  
Budapest, V., Dorottya-utca 1. sz.

**OLLA**  
bizonyított  
legjobb higiénikus  
GUMMI-  
különlegesség  
Teljes jóállás  
Mindenütt kapható  
Arányzék ingyen.  
OLLA-gummi-gyár  
Wien, 11. Prater-  
strasse 57

**OLLA**  
GUMMIT több mint 2000  
orvos mint a legmegbíz-  
hatóbbat ajánlja.  
A kórházokban kö-  
rülvesztett OLLA rec-  
lamlábláncok az elő-  
resíto helyeket jelzik.  
Ára 4.6 és 8K  
kiszállítás

Ára tucatsként 4, 4, 8 korona. Az „OLLA“-gummi kap-  
ható az ország minden gyógyszerárában, jobb drogériákban  
és az elsőrangú szaküzletekben. Követelje azonban, hogy a  
szállítója „OLLA“-t adjon. Az előresíto helyek  
kiszállítását, arányzékot ingyen küldi az

## „OLLA“ gummi-gyár

Wien, 11., 817. Praterstrasse 57. 451/5  
Kedveltség 1208. sz. tucats 6 K, 1204 sz. 8 K tucats.  
Bakár Budapest: Török József Király-utca 12. Kartschma-  
gnoff A. VII. Rákóczi-ut 26. „Café“ gyógyszerár VIII. Rákó-  
czi-ut 29. „Hanga“ gyógyszerár VI. Váci-körút 29. Gyógy-  
szerár „Baró Wesselényihez“ VII. Wesselényi-utca 20. Magyar  
orvosi műszertár Rákóczi-ut 22. Utasi Poronó Andrassy-ut 26.  
Molnár Vilmos Károly-körút 28. Lukács S. Váci-körút 22/a.  
Szécsi Lajos Andrassy-ut. Kafka Emil Tavasz-utca 8. Kias B.  
Lövölde-tér 2. Kadár Gyula Király-utca 68. Nagy Sándor Király-  
utca 22. Szendrői Gy. Erzsébet-körút 27. Székely D. Rákóczi-ut.  
Wagner a Szeiz Népszínház-utca 29. Fischer Jenő Lipót-körút 27.  
Waterich A. Dohány-ut. Schlager Andor I. Fehérvári-ut 10.  
Zoth Zoltán Teréz-körút 29. Petrovics M. IV. Bécsi-utca 2.  
Gerő és Társa Király-utca 24. szám. Barabás és Stefanovics  
Álaga-utca 5. szám.

Magyar királyi államasutak  
90915/913. szám.

# Versenyárgyalási hirdetemény

A magyar királyi államasutak igazgatósága a kolozsvári mülhelye berendezésének kiegészítéséhez szükséges füst emésztő, tüzelő berendezések, gőzgépek, gőzvezetékek elektromos generatorok villamos kapcsoló berendezések, vízűtő berendezések és futó-daru szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállítandó tárgyak mennyisége és minősége az ezen szállításra vonatkozó műszaki leírásban van feltüntetve.

A szabályszerűen kiállított, aláírt és ivenkint egy koronás bélvéggel ellátott ajánlatok lepecsételt sértetlen és

„Ajánlat a 90915 1913. számhoz“

felírással ellátott borítékban elhelyezve legkésőbb 1913. évi szeptember hó 16. napjának déli 12 órájáig a magyar királyi államasutak mülhelyi osztályánál (Budapest, VI., Andrassy-ut 73—75. szám, IV. emelet 35. ajtó) nyújtandók be vagy oda posta útján beküldendők.

Az ajánlatban kiteendők:

1. A szállítandó tárgyak egységárai koronákban.

Az egységárok megállapításánál figyelembe veendő, hogy am üzaki leírás a—g pontjai alatt leírt mülhelyi gépészeti berendezési tárgyak a m. kir. államasutak kolozsvári mülhelyébe szállítandók, szállító által ott felszerelendők és üzemképes állapotban átadandók.

A szállítás a fent megjelölt mülhelybe bérmentve eszközözendő.

2. A megrendelés vételének napjától számí-

tandó szállítási határidők, melyek alatt a megrendelendő tárgyak a fent jelzett mülhelyekben üzemképes állapotban átadandók.

Az ajánlott tárgyak sulvai. Az ajánlatokban kitéüntetett sulvoktól 5%-nál nagyobb eltérések (ugy fel, mint lefelé) szállítók által indokolandók, mely indokolás alapján a Máv. igazgatósága határoz a tárgyak átvétele vagy visszautasítása iránt.

Sulvtöbblet nem fizetetik, sulykeveslet esetén pedig, midőn az a Máv. igazgatóságának egyoldalu megítélése szerint a berendezési tárgy szilárdságára káros befolyással bír és a berendezési tárgy átvétetik, a Máv. igazgatósága jogosítva van az 5%-nál nagyobb sulvhiánynak megfelelő értéket, mely a villamos generatorokra nézve 100 kg.-ként 50 koronában, az egyéb gépekre berendezési tárgyakra nézve pedig 100 kg.-ként 20 koronában állapítatik meg, a vételárból levonni.

4. Az ajánlatban kiteendő, hogy az ajánlattevő az anyagok és leltári tárgyak szállítására vonatkozó 95257/911. sz. általános és a szerszámgépek és készülékek szállítására vonatkozó 41727/903. különleges szállítási feltételeket ismeri és magára nézve azokat kötelezőknek ismeri el olyképen, hogy ezen feltételek ugy az általa teendő ajánlat, mint a megkötendő szerződés kiegészítő részét képezik.

5. Az ajánlatához csatolandók az ajánlott tárgyak oly részletesen kidolgozott rajzai, hogy azokból az egyes szerkezetek pontosan megítélhetők legyenek. Ezek a rajzok az ajánlattevőnek nem fognak visszaadni. Ajánlattevők az elvállalni szándékoltt kötelezettségek biztosítására bánatpénzt tartoznak letenni.

A bánatpénz a 95257/911. számú általános feltételek 3. §-a határozmányainak megfelelően az ajánlatok fentjelzett benyújtási határideje előtti napon déli 12 óráig a magyar királyi államasutak budapesti főpénztáránál letendő.

Az ajánlatok felbontása a magyar királyi államasutak mülhelyi osztályában (Budapest, VI., Andrassy-ut 75. szám IV. emelet 35. ajtó) 1913. évi szeptember hó 16. napján déli 12 órakor fog

megtartatni s azon az ajánlattevők vagy igazolt helveteiseik jelen lehetnek.

A szállításra vonatkozó műszaki leírás és vázlatrajzok, valamint az általános és különleges szállítási feltételek az ajánlatok benyújtására kitéűzött napig, naponkint a hivatalos órák alatt, (délelőtt 8 órától 2 óráig) a magyar királyi államasutak E/III. osztályában megtekinthetők.

Az általános és különleges szállítási feltételek és a műszaki leírás a magyar királyi államasutak nyomtatványtárában 1 koronáért beszerezhetők vagy kívánatra az 1 korona előzetes beküldése mellett posta útján megküldetnek.

Az odaitelés 1913. évi november hó 16. napjáig fog megtörténni, amely időpontig az ajánlattevők ajánlataikkal kötelezettségben maradnak.

A szállítandó gépek származása tekintetében az általános feltételek 8. §-a a gvtárs ellenőrzése tekintetében ugyanazon feltételek 9. §-a mérvadó.

Az ajánlatok a műszaki leírásban felsorolt összes tárgvakra vagy egyes tárgvakra tehetők.

A szállítandó berendezések a rendeltetési helyükön való felszereltetésük, üzemképes állapotba helyezésük és jó eredménnyel megeitelt kipróbáltatások után fognak ideiglenesen átvétetni. A kereseti összegek a magyar királyi postatakarékpénztár cheque és clearing forgalma után fognak kiegyenlítettetni, minél fogva tartozik szállító ezek cheque és clearing forgalomba belépni.

Szállító a szállított tárgvak szerkezetének helyességeért és teljesen megbízható működéséért a kifogástalan kiviteléért, valamint a felhasznált anyagok jó minőségeért az üzembevitel napjától számítva egy évi iótállást tartozik elvállalni.

Szállító tartozik a nála megrendelt mülhelyi gépészeti berendezési tárgvak pontosan méretezett a fénymásolásra alkalmas mülhelyi részletraizait a beszállítással egvidőben a magyar királyi államasutaknak díjtalanul rendelkezésére bocsájtani.

Az ajánlatok elbírálása az általános feltételek 5. §-a értelmében fog megtörténni.

Budapest, 1913. július hó 27-én.

AZ IGAZGATÓSÁG.  
(Utánnyomás nem díjazatik.)

354
586
181
410
310
215
450
845
3250
250
670
690
171
485
1270
253
555
948
395
930
6300
90
546
1120
3700
1900
675
650
2715
221
625
563
434
483
690
164
180
544
190
322
350
636
400
356
127
249
126
1300
320
688
200
700
295
208

